

Deliberation og Offentlig Meningsdannelse

En undersøgelse af sociale mediers potentiale for offentlig meningsdannelse

Peter Svendsen
Simon Christiansen

Specialeopgave på 10. semester i Politik og Administration på Aalborg Universitet

Vejleder: Niels Nørgaard Kristensen

Abstract

This paper aims to investigate selected social media platforms, Facebook and Twitter, and its potential for deliberation and adding democratic value to society. The study uses Jürgen Habermas and his discourse ethics and theory of Communicative Action as a two-sided study of the social media phenomenon. Firstly, there is an evaluation of Facebook and Twitter as functional public spheres in which communicative actors can communicate freely. This is done so to conclude whether there is a prerequisite for potential deliberation and define potential problems regarding social media as platforms for political discourse and deliberation.

Further the study investigates selected discussions between citizens of Denmark. Two Facebook and two Twitter discussions are selected and by applying the concept of Communicative rationality the study analyses the speech acts of the communicative actors to evaluate if these discussions become processes in which citizens gain knowledge, reach mutual understanding and agreements, from which they can coordinate their actions.

The study finds structural problems in the functionality of these digital platforms that limit their use as ideal public spheres. Facebook has an inbuilt power relation that makes the starter of a discussion owner, insofar that he can delete further comments. This is problematic in regards to citizens being equal in discussions. Twitter does not have this imbalance, but is however limiting its users in regards to how many words they can post per Tweet. Furthermore, the study concludes that no communicative actors did reach an agreement, not about the factuality of the objective world nor were they able to establish an agreement about valid norms or their rightness. However, some actors did act according to the principles of reaching a mutual understanding. With actors intentionally seeking to reach mutual understanding there is a potential for deliberation but with the current landscape of digital political discussions it is rarely achieved.

Indhold

Abstract	1
1. Indledning.....	5
1.1 Problemstilling.....	7
1.1.1. Problemformulering	7
1.2 Begrebsdefinitioner og afgrænsning	8
1.2.1 Begrebsdefinitioner	8
1.2.2 Afgrænsning.....	8
1.3 Den strukturelle opbygning af afhandlingen	9
1.4 Tidligere skrevet om emnet.....	10
2. Forskningsdesign	12
2.1 Casestudiet	12
2.2 Empiri.....	13
2.3 Udvælgelse af teori og empiri	14
2.3.1 Den teoretiske udvælgelse	14
2.3.2 Den empiriske udvælgelse.....	15
3. Teori.....	16
3.1 Den borgerlige offentlighed	16
3.2 Deliberation	19
3.2.1 Aggregeringsproblemer ved den liberale demokratimodel	19
3.2.2 Den kollektive viljesdannelse	20
3.3 Den kommunikative handlen	21
3.3.1 De tre verdener	21
3.3.2 Den kommunikative handlen som en formalpragmatisk tilgang	23
3.3.3 Handlingsplaner og livsverdenen	23
3.3.4 Forståelsesorienteret og enighedsorienteret.....	25
3.3.5 Universaliseringsprincippet	25
3.4 Livsverden og systemverden	26
3.5 Det videnskabsteoretiske fundament	27
3.5.1 Ontologiske bemærkninger	27
3.5.2 Universel pragmatisme.....	27
4. Analysedesign	29
5. Operationalisering	31

5.1 Kriterier for den kommunikative rationalitet og deliberation	31
5.1.1 Den borgerlige offentlighed	31
5.1.2 Den kommunikative rationalitet	32
5.2 Deliberation	34
5.2.1 Handlingsorienteringen	34
5.3 Demokratisk værdi	34
6. Analyse.....	35
6.1 Analyse af de udvalgte platforme som borgerlige offentligheder	35
6.1.1 Facebook som borgerlig offentlighed.....	35
6.1.2 Twitter som borgerlig offentlighed	36
6.1.3 Delkonklusion	37
6.2 Analyse af diskussioner på Facebook og Twitter.....	38
6.2.1 Kontanthjælpsloftet.....	38
6.2.2 Topchefernes løn	46
6.2.3 Sprogkultur	53
6.2.4 Diskussion om målet retfærdiggør midlet.....	61
6.3 Analyse af den demokratiske værdi	64
6.3.1 Platformens gyldighed i et demokratisk perspektiv	64
6.3.2 Platformens deliberationsmuligheder.....	66
7. Konklusion	67
8. Diskussion	68
8.1 Diskussion af teori	68
8.2 Diskussion af metode	70
8.3 Diskussion af konklusion.....	70
9. Perspektivering.....	71
10. Litteraturliste	72
10.1 Internetkilder.....	72
10.2 Fysiske kilder.....	73
11. Bilag	75
11.1 - bilag 1	75
11.2 - bilag 2	76
11.3 - bilag 3	77
11.4 - bilag 4	78

11.5 - bilag 5	79
11.5a - bilag 5a	80
11.6 - bilag 6	81
11.7 - bilag 7	82
11.8 - bilag 8	83
11.9 - bilag 9	84
11.10 - bilag 10	85
11.11 - bilag 11	86
11.12 - bilag 12	87
11.13 - bilag 13	88
11.14 - bilag 14	89
11.15 - bilag 15	90
11.16 - bilag 16	91
11.17 - bilag 17	91
11.18 - bilag 18	92
11.19 - bilag 19	93

1. Indledning

Gennem det seneste årti er sociale medier blevet en større del af befolkningens hverdag. Der er ingen grænser for hvor meget eller hvilken type information, man på disse medier kan dele med både sine venner, familie og resten af omverdenen. Det sociale medie som begreb har en bred definition.

Hjemmesider og mobilapps defineres som et socialt media, så snart de indebærer det sociale element, hvor folk kan interagere med hinanden og anvender en teknologi, der kan fungere som et instrument for kommunikation. (Danielsen, 2016)

Det mest anvendte sociale medie er Facebook med 3.476.000 månedlige brugere i Danmark i 2016 og omtrent 62 procent af befolkningen besøger dagligt dette medie (Danielsen, 2016). Med over halvdelen af befolkningen som aktive brugere er dette medie blevet en indgroet del af den daglige sociale interaktion. Brugere kan skrive til hinanden, dele oplevelser, videoer, artikler eller følge forskellige Facebook-sider og kommentere på alle disse.

På trods af at begrebet indeholder ordet social er disse platforme ikke fri fra kommercielle og professionelle interesser. Siden 2012 er der sket en stigning i andelen af virksomheder, der opretter sig på sociale medier (Business, 2014) og især den politiske branche har indset potentialet, da disse platforme kan fungere som en ny kanal for politikere og partier til deres potentielle vælgere (TV2, 2015).

Navnlig Twitter er blevet et populært medie for politikere. Ved folketingsvalget i 2011 havde 15 % af politikerne en bruger på platformen sammenlignet med 68 % i 2015 (Politikeren, 2016). På Facebook er der i 2017 over 200.000, der følger Statsminister Lars Løkke Rasmussen (bilag 1).

"Facebook er blevet den nye kaffemaskine, som danskerne taler politik hen over, mens politiske nyheder dagligt fødes og dør på Twitter." (Altinget, 2017)

Da funktionen af sociale medier indebærer, at man så vel som at modtage information også kan afsende denne, er det muligt for brugerne på Facebook og Twitter at kommentere på det politiske indhold, der bliver delt af alt fra politikere, partier til nyhedsmedier som TV2, DR og Jyllandsposten blandt andre. Allerede i 2014 var der 35.000 brugere, der kommenterede på indhold udgivet af de dengang 175 danske medlemmer af Folketinget (Sørensen, 2016).

Disse platforme muliggør, at borgere kan blive oplyst og følge med i hvad der sker i samfundet, både socialt, økonomisk, politisk, såvel som hvad der sker i udlandet. Platformene er decentraliseret i forhold til politiske magtorganer, således at information ikke bliver censureret, men stadig centraliseret i forhold til, at Facebook og Twitter har nogle retningslinjer og regler for anvendelsen af deres platforme. Dette bringer et

nyt demokratisk potentiale på banen, da det giver borgere muligheden for, at udtrykke deres mening uden censur, kritisere politiske meninger og stille sig kritisk overfor handlinger af enhver karakter, inklusiv disse udført af politiske organer eller institutioner.

Med fraværet af statslig indflydelse opstår muligheden for et rum for borgeren, hvor disse kan diskutere med andre borgere som ligemænd og udtrykke deres holdninger, uden at blive censureret på baggrund af disse. Et sådan rum vil være en institutionalisering af en borgerlig offentlighed, der har en afgørende betydning i transformationen til et mere deliberativt baserede demokrati (Eriksen & Weigård, 2003). Netop det at borgere kan mødes og frit diskutere, anses af mange demokratiteorier, som et centralt element for det velfungerende demokrati (Sørensen, 2016). Hvor dette traditionelt er foregået i politiske forsamlinger og som en del af den diskursive proces i Folketinget, samt i det civile samfund, hvor man har diskuteret politik til private forsamlinger, i parken eller kaffehuse (Habermas, 1974), giver de sociale medier et potentiale for borgere til at diskutere politik med hvem som helst i landet uden nogle fysiske eller sociale restriktioner.

Begrebet om en borgerlig offentlighed er tilknyttet den tyske sociolog og filosof Jürgen Habermas, der i 1962 publicerede *Strukturwandel der Öffentlichkeit* (Gregersen, 2009). Denne offentlighed er en sfære, hvor borgere i et samfund kan mødes for at diskutere samfundsrelevante emner. Den borgerlige offentlighed er af særlig betydning for demokratiet, da den fordrer den frie diskussion, hvor meninger dekonstrueres og rationaliteten bringes frem. På denne måde kan meninger, der er baseret på gode argumenter legitimeres og opnå tilslutning, mens dem baseret på særinteresser og magt kan diskvalificeres. (Ibid.)

Relevansen for demokratiet ligger i, at en debat i den borgerlige offentlighed vil være af åben og kritisk karakter, hvilket frembringer argumentationen som et nødvendigt kriterium for, at en given holdning kan nå tilslutning. Dette er fundamentet hvorudfra den rationelle politik skal konstrueres. Politikken opnår delvist sin rationalitet når begrundelser for den er blevet fremført og når disse kan forsvares. (Ibid.)

1.1 Problemstilling

Herunder vil specialets problemformulering blive præsenteret og yderligere uddybet nedenfor.

Eftersom de sociale medier er vokset støt gennem de seneste år, og dermed præsenterer de daglige brugere for større og større muligheder for interaktion og kommunikation, så medfører dette også en naturlig interesse for hvordan denne kommunikation har indflydelse på sin omverden. I den sammenhæng er det interessant at inddrage Jürgen Habermas' teori om *Den kommunikative handlen*, hvor kommunikation og måden der kommunikeres på er grundlæggende for, hvordan den offentlige mening dannes blandt borgerne. Dette sker gennem en deliberationsproces, hvor aktører diskuterer og reflekterer ud fra nogle grundlæggende idealer, med det mål at opnå, gensidig forståelse, enighed eller konsensus. Med en demokratisk model der kræver så meget af borgerne, er dette så muligvis blevet gjort til en mindre uoverskuelig byrde gennem det kommunikative netværk, der er de moderne sociale medier? Denne undren har ledt til nedenstående problemformulering.

1.1.1. Problemformulering

Kan Facebook og Twitter siges, at fungere som en borgerlig offentlighed, hvori deliberation kan forekomme og i så fald, kan disse platforme anskues som værende offentligt meningsdannende?

For at besvare ovenstående problemformulering anvender specialet et multiple-case design, hvor strategisk udvalgte kritiske cases undersøges i form af diskussioner, for at determinere hvorvidt disse lever op til de kriterier for deliberation der opstilles i Jürgen Habermas teoretiske apparat. Yderligere vil der være en analyse af, hvorvidt de udvalgte sociale medieplatforme er i stand til at opfylde de opsatte kriterier for at kunne fungere som en borgerlig offentlighed.

1.2 Begrebsdefinitioner og afgrænsning

1.2.1 Begrebsdefinitioner

Dette afsnit vil kort redegøre for og definere anvendte begreber i afhandlingen. De anvendte begreber oprinder fra Habermas' diskursteori og formalpragmatik, som vil blive yderligere redegjort for og uddybet i teoriafsnittet.

I problemformuleringen anvendes begrebet om en borgerlig offentlighed. Denne skal forstås som et ideelt rum for borgere og som en del af livsverdenen, et begreb der senere vil blive forklaret i teoriafsnittet. Denne offentlighed er en forsamling for borgere, hvor de kan agere frit og i egen person, som en ideel forudsætning for, at disse kan kommunikere uden indflydelse af magtstrukturer og kan opnå en gensidig forståelse eller enighed med hinanden.

Deliberationsbegrebet henviser til en Habermasiansk definition om, at handlingsplaner koordineres ud fra gensidige overvejelser. I det konkrete henhold til denne afhandling vedrører deliberation den kommunikative rationalitet, der kan determinere om borgere handler således, at de intentionelt forsøger at forstå hinanden. Deliberationsdefinitionen kan derfor også kædes til Dryzeks beskrivelse:

"The similarities between communicative rationality and conditions of effective deliberation should be obvious. It is a straightforward matter to apply the components of communicative rationality as a set of criteria for deliberative democratic authenticity" (Rienstra & Hook, 2006: 1)

Sidst benævnes den offentlige meningsdannelse, der skal forstås som en produktion af offentlige meninger. Denne skal repræsentere en fælles mening om en foreliggende handlingssituation, hvor problemformuleringen relaterer til, om de udvalgte sociale medier kan koordinere borgere således, at de danner en fælles forståelse og mening for samfundsrelevante emner.

Begrebet om diskursdeltagere henviser ydermere til de aktører der indgår i de udvalgte diskussioner.

1.2.2 Afgrænsning

Herunder findes en afgrænsning af specialet, i henhold til blandt andet den udvalgte empiri, teorien, tidshorisonten og indholdet af det analytiske.

Afhandlingen undersøger diskussioner fundet sted på Facebook og Twitter, hvor disse diskussioner er forekommet i 2017. Det er fordelagtigt for relevansen af konklusionen, i forhold til hvor aktuel de sociale medier er. Der undersøges kun diskussioner der forekommer på danske Facebook- og Twittersider og opgaven afgrænser sig således fra et internationalt perspektiv. Platformene er udvalgt på baggrund af

mængden af politisk deltagelse på disse og det skriftligt kommunikative aspekt, hvor et medie som YouTube er fravalgt grundet ringe muligheder for diskussion.

Der anvendes kun Habermas som teoriapparat, da Habermas bidrager med et fuldendt værktøj til at besvare problemformuleringen. Dette skyldes at problemformuleringen er stærkt forankret i Habermas' teoretiske univers. Opgaven anvender navnlig den senere Habermas' beskrivelse af den kommunikative rationalitet, hvor der opdeles mellem to typer af kommunikativ handling, der baserer sig på forskellen mellem forståelsesorientering og enighedsorientering.

Indholdet i diskussionen er på sin vis irrelevant for opgavebesvarelsen, omend den i den kommunikative kontekst kan være relevant for at undersøge diskursdeltagernes handlingstyper. Afhandlingen vil derfor ikke redegøre eller analysere på de samfundsrelevante emner der diskuteres, men forholde sig til en analyse af Facebook og Twitter i et makroperspektiv, samt en analyse af diskursdeltagerne ud fra den kommunikative rationalitet som mikrofundament.

1.3 Den strukturelle opbygning af afhandlingen

Dette kapitel vil kort gennemgå kapitlerne i afhandlingen, med henblik på at give et overblik over den strukturelle opbygning.

Kapitel 2 omhandler afhandlingens forskningsdesign. Herunder redegøres der for relevansen af casestudiet i henhold til opgavens udformning, samt en refleksion over valget af empiri og bemærkninger i relation til teorien.

Kapitel 3 er en gennemgang af den Habermasianske teori. Dette afsnit gennemgår både den borgerlige offentlighed, deliberationsbegrebet, den kollektive viljesdannelse og en gennemgang af koncepter, der er relevante i forhold til *Den kommunikative handling*. Herunder redegøres for de tre verdener og hvordan disse er relevante i forhold til den formalpragmatiske tilgang og de forskellige handlingstyper. Ydermere relateres koncepterne om livsverden og systemverden til de forskellige handlingstyper.

Sluttelig i kapitel 3 redegøres der for det videnskabsteoretiske fundament de Habermasianske teorier er bygget på, hvor der fremføres ontologiske bemærkninger, samt en forklaring på hvordan den kommunikative rationalitet formår at blive en universal pragmatisme.

Kapitel 4 vedrører analysedesignet, hvor analysestrategien beskrives og danner grundlag for næste afsnit.

Kapitel 5 er en operationalisering af Habermas' teori, for at gøre den anvendelig i en analyse. Der opsættes her kriterier for, hvad der udgør en borgerlig offentlighed, som er det første analysepunkt og efterfulgt af kriterier for forskellige handlingstyper og den ideelle argumentation. Der forefindes endvidere en operationalisering af, hvordan deliberationspotentialet undersøges samt hvilken demokratisk værdi dette potentielt kan tilføje.

Kapitel 6 er analyseafsnittet. Dette starter ud med et makroperspektiv, der analyserer de udvalgte sociale medier som platforme i henhold til de mulighedsbetingelser, de giver diskursdeltagerne. Efterfølgende findes analysen af diskussionerne.

Kapitel 7 konkluderer på baggrund af analysen.

Kapitel 8 indeholder en diskussion og refleksion af den teoretiske anvendelse, samt en diskussion af metoden og sluttelig konklusionen

Kapitel 9 er et perspektiverende afsnit, der skrives på baggrund af afhandlingens konklusion.

1.4 Tidligere skrevet om emnet

Følgende afsnit vil gennemgå relevant litteratur om genstandsfeltet der undersøges.

Der eksisterer på forhånd metoder, der tager afsæt i Habermas' diskurs og etiske teorier, med formål at analysere og behandle sproget i en dialog. Et eksempel herpå finder man på Department of Social Studies på University of North Carolina, hvor fire professorer i henholdsvis politisk psykologi, socialvidenskab og den politiske videnskab har udviklet Discourse Quality Index (DQI). Formålet med dette er at indeksere, ved at omkode taler, for at vurdere i hvor høj grad talerne følger Habermas' kriterier for deliberation. Med en sådan metode kan man forudsige hvilke fora, man kan forvente mest deliberation. (Steenbergen et al, 2003)

DQI anses dog ikke som optimal til at analysere talehandlinger på sociale medier, da metoden behandler kriterier som deltagelse mangelfuld i henhold hertil. I DQI anses en deltagelse som fuldendt, så længe en taler ikke bliver afbrudt, omend Habermas pointerer, at det er forudsættende for den borgerlige offentlighed og deliberation, at alle dem der bliver påvirket af en handling eller politik, bør kunne deltage i debatten uden begrænsninger (Habermas 1996, Habermas 1974). Ydermere behandler DQI kun talehandlinger separat og i forhold til normative udtalelser om, hvordan noget bør være (Steenbergen et al, 2003). Omstændighederne på de sociale medier betyder imidlertid, at folk sjældent skriver lange taler, hvorfor det er relevant at se på hver kommentar i den rette kontekst.

Tilbage i 2013 blev der, i tidsskriftet *Computers in Human Behavior*, skrevet en videnskabelig artikel med titlen *Social media as a catalyst for online deliberation? Exploring the affordances of Facebook and Youtube for political expression* af Daniel Halpern og Jennifer Gibbs. Denne artikel undersøger hvorvidt sociale medier kan fungere som en katalysator for deliberativt demokrati, ved at undersøge kanaler på Facebook og Youtube, der er styret af Det Hvide Hus. Deres konklusioner var, at disse kanaler ikke blev anvendt til netop dette formål. Undersøgelsen viste dog, at diskussioner på Facebook havde en større grad af lighed mellem de deltagende aktører, end tilfældet var på Youtube, og at selve emnet hvorom der diskuteres er yderst vigtigt, hvor mere omstridte emner også medførte en større grad af uhøflige indlæg. (Gibbs & Halparn, 2013)

Året før, i 2012, blev der i samme publikation udgivet en artikel med titlen *Facebook and political engagement: A study of online political group membership and offline political engagement*, af Meredith Conroy, Jessica T. Feezell og Mario Guerrero. Denne artikel omhandler hvorvidt gruppekulturen på sociale medier er med til at fostre politisk engagement blandt borgerne. I denne artikel konkluderede de, at medlemskab i grupper på Facebook var med til at øge den politiske deltagelse blandt befolkningen, men at samme medlemskab ikke havde nogen indflydelse på politisk viden. (Conroy & Feezell, 2012)

I Norge har Tanja Storsul skrevet en artikel der også forholder sig til det deliberative begreb i forhold til sociale medier. Storsul refererer til flere undersøgelser, der viser, at partimedlemskaber er faldende, specielt blandt unge mennesker, og undersøger derfor, om deres politiske aktivitet i højere grad er forbundet til de sociale medier. Storsul finder frem til, at sociale medier er en markant platform for deltagelse i politiske aktiviteter blandt unge (Storsul, 2014), men viser samtidigt også, at den egentlige diskussion foregår i lukkede fora og grupper, og at de sociale medier i lige så høj grad anvendes til mobilisering af de politisk aktive unge. Grunden til, at diskussionen ofte foregår i lukkede fora er, at der er en frygt blandt disse unge mennesker for at fremstå som yderst politiske, og derfor vælger at begrænse diskussionen til fora med mere segregerede medlemmer (Ibid.). Dette må dog grundlæggende tolkes som et udtryk for, at der ikke forekommer en særlig grad af deliberation, da selve den grundlæggende borgerlige offentlighed der skal til for, at deliberationen kan opstå, kræver en fri tilgængelighed uanset privatpersonens holdning, i al fald hvis man anskuer det fra et grundlæggende Habermasiansk perspektiv. Hvor Storsuls undersøgelse i højere grad er baseret på fokusinterviews og på egentlig kommunikation med brugerne, og dermed undersøger den direkte anvendelse, undersøger dette speciale i højere grad, hvorvidt der er et potentiale for disse platforme at agere som borgerlig offentlighed og hvorvidt de faktisk anvendes hertil.

2. Forskningsdesign

Herunder vil der findes et afsnit hvor der redegøres for projektets metodiske greb, såvel som en gennemgang af de empiriske overvejelser og udvælgelse. Projektet anvender et multipelt casestudie af udvalgte kommentarspor fra Facebook, Twitter, hvor disse kommentarspor analyseres ud fra teoriapparat.

2.1 Casestudiet

I et casestudie er det objektet eller genstanden der er i fokus, og som undersøges med henblik på at forstå denne i sin helhed, uanset hvilket art casen er af, i dette tilfælde kommentarspor. I terminologien om casestudier er der en opdeling af hvorvidt undersøgelsen er holistisk eller embedded (de Vaus, 2001).

Ved at anvende et deskriptivt casedesign, vil dette projekt opnå en markant inddragelse af teori i selve studiet af de udvalgte cases, et forhold der anses som værende centralt for casestudiet (Ibid.). Eftersom projektet har til formål at undersøge individers interaktion med hinanden over sociale medier, så vil samtlige af disse cases blive undersøgt ud fra det præsenterede teoretiske apparat. Afhandlingen vil på baggrund heraf forsøge at beskrive elementer af virkeligheden ved anvendelsen af det teoretiske apparat.

Det er yderst centralt for det deskriptive casestudie, at dette er bundet til et stærkt teoretisk fundament, eftersom dette casedesign er af en art, hvori der er masser af mulighed for fortolkning.

For at minimere risikoen for fejlfortolkning og misforståelse af de udvalgte cases, er disse blevet vurderet af de to parter bag specialet. Denne vurdering er foretaget separat, og er internt blevet diskuteret før påbegyndelse af den egentlige analyse, for at sikre, at der ingen påvirkning var mellem de to parter under vurderingen.

Casedesignet er opbygget som værende et cross-sectional design, da der undersøges cases på et specifikt tidspunkt, og undersøgelsen primært består af kvalitativt undersøgte dokumenter (Bryman, 2012).

Som tidligere nævnt, så vil dette projekt anvende flere cases, og derved være et multipelt casestudie. Der vil foregå en strategisk udvælgelse af cases fra Facebook og Twitter, på baggrund af, hvor der anses størst mulighed for politisk deliberation. Skulle der dog vise sig, at disse cases ikke viser en deliberation, så vil det være ret sikkert at sige, at deliberation heller ikke vil forekomme i andre cases. Disse kritiske cases udvælges for at sikre, at hvis ikke deliberation forekommer i disse tilfælde, så er det yderst usandsynligt, at det forekommer andetsteds på samme platform (de Vaus, 2001).

Yderligere vil dette speciale inkorporere en dokumentanalyse på indholdet i de udvalgte kommentarspor på de forskellige platforme. Først og fremmest foregår en bestemmelse af, hvorvidt et dokument er primært,

sekundært eller tertiært. Det primære dokument er oftest af en privat art, i den forstand, at det er et dokument der er forbeholdt et afgrænset publikum. Det kan være breve eller forhandlinger, som ikke har til sinde at skulle være for det offentlige skue.

Sekundære dokumenter består fortrinsvis af dokumenter der, som udgangspunkt, er frit tilgængelige for alle, men som ikke nødvendigvis er rettet mod den brede offentlighed. Der er, ligesom med primære dokumenter, tale om dokumenter der ofte er i cirkulation i og omkring samme tid som emnet der behandles i dokumentet. Der kan være tale om lovtekster, politiske dokumenter som partirapporter, avisartikler og deslige.

Tertiære er den tredje og sidste kategorisering af dokumenter, og disse består primært af dokumenter der er retrospektivt orienterede. Der er tale om dokumenter der har en analytiske eller bearbejdende tilgang til en hændelse der allerede er sket, være det sig akademiske udgivelser, publicerede dagbøger eller historiske analyser af anden art.

Grunden til denne inddeling er i høj grad også baseret på en forståelse af tidsperspektivet i det givne materiale. I dette speciale vil der være et retrospektivt fokus, da hele det empiriske apparat vil være kilder der behandler en hændelse efter denne er sket.

Selve den analytiske funktion i dokumentanalysen er baseret på en operationalisering af den Habermasianske teori, en operationalisering der vil være at finde nedenfor. Som det oftest er tilfældet med dokumentanalyser, vil der findes elementer af både den hypotetisk-deduktive tilgang og den analytisk-induktive, og i den forstand placere sig mellem disse to ekstremer (Lynggaard, 2010).

2.2 Empiri

I dette projekt vil empirien bestå af udvalgte diskussioner fra to forskellige sociale medier, Twitter og Facebook. Disse to sociale medier er udvalgt grundet deres størrelse og omfattende opfyldelse af de krav for en offentlig sfære, der opstilles i teoriafsnittet. Alle tre platforme har en markant grad af fri tilgængelighed. På Facebook er der en minimumsalder på 13 år, en grænse der er tilpas lav til, at det ikke vil have en indvirkning på specialets problemstilling, da der primært vil kigges på diskussioner med aktører der har stemmeret (Facebook, 2017). Dette gør vi for at øge graden af demokratisk relevans i debatten. Dermed er de ganske få begrænsninger i tilgængelighed på de to forskellige platforme yderst marginale, og endda muligvis fremmede for muligheden for deliberation, da der er et aldersmæssigt krav til at kunne deltage.

Der er yderligere visse forskelle på de to platforme som kan være indvirkende på muligheden for deliberation på disse sociale medier. På Facebook er man oprettet som en profil, oftest i eget navn, og dermed kommenterer man fra et meget personligt ståsted, hvor ens egen person, i et vist omfang skal stå på mål, for eget udsagn. Det er stadig ikke tilsvarende en egentlig fysisk udveksling, men er dog stadig forankret i noget meget konkret og virkeligt. På Twitter er der andre forhold der gør sig gældende. Der er tale om en platform, hvorpå man ikke nødvendigvis behøver at have en personlig profil. Der er på Twitter også ofte tale om brugere der kommenterer under brugernavne, som ikke nødvendigvis har en relation til deres virkelige person, være det sig blot et kaldenavn eller noget tilsvarende ugenomsigtigt som en hjemmeside eller en blog. Dette betyder at man på Twitter ikke hæfter for eget udsagn med egen person, i samme grad som man gør det på Facebook. Yderligere har Twitter en begrænsning på hvor mange tegn der må indgå i hvert opslag eller kommentar, hvilket står som en markant begrænsning i forhold til den enkeltes mulighed for argumentation og uddybelse.

Som tidligere nævnt, er det vigtigt at disse cases udvælges strategisk, for netop at sikre nytten af en relativt smal stikprøve. Baseret på vores viden og forståelse af det teoretiske apparat, har vi udvalgt cases der indeholder mest mulig brugbar information, i forhold til den opstillede problemformulering. Yderligere anvender projektet kritiske cases, med det formål, at kunne generalisere deduktivt frem til, at hvis ikke der forekommer deliberation i disse cases, så forekommer det, med ret stor sikkerhed, heller ikke i andre cases (Ibid.). I udvælgelsen af disse cases er der gennemgået en casescreening, for at identificere de mest ideelle cases, i en indsnævring af vores første udvælgelse af cases. I denne screening har der været en frasortering af cases baseret på graden af opfyldelse af grundlæggende teoretiske forhold. Dette er udført på baggrund af et behov for, at sikre nytten af den strategiske udvælgelse mest muligt (Ibid.).

2.3 Udvalgelse af teori og empiri

Følgende afsnit vil redegøre for udvælgelsen af både teorien og empirien.

2.3.1 Den teoretiske udvælgelse

Habermas er valgt som teoretisk fundament, grundet hans formulering af en diskursetik og formalpragmatik, der både kan forholde sig til det normative ved det demokratiske spørgsmål og tilgå dette med en pragmatisk tilgang. Det er derfor ikke relevant at anvende øvrige teorier til at besvare problemformuleringen.

En relevant force ved anvendelsen af Habermas er, at teorierne besidder flere perspektiver. Det er således ikke nødvendigt at finde én teori til et makro- eller institutionelt perspektiv og én teori til analyse af

diskussionerne. Den centrale pointe er, at det er vigtigt, at analyserne foregår indenfor samme teoretiske ramme, hvor Habermas i tilstrækkelig grad afdækker det udvalgte genstandsfelt. Med konceptet om den borgerlige offentlighed er det således muligt at afdække de strukturelle rammer, hvor teorien om *Den kommunikative handlen* kan afdække aktørhandlinger. Disse separate analyser kan finde sted, men stadig omfatte samme teoretiske ramme, således at den borgerlige offentlighed er relevant i forhold til rationaliteten bag kommunikative handlinger. Vigtigheden heraf vil blive redegjort for i kommende teoriafsnit og behandlet yderligere i diskussionen.

2.3.2 Den empiriske udvælgelse

I dette speciale består den primære empiri af diskussioner på Facebook og Twitter. Disse er udvalgt ud fra et strategisk informationsbaseret perspektiv, med det formål at anvende dem som kritiske cases. For at kunne udvælge disse cases skal man kunne identificere hvorvidt de er kritiske eller ej, hvilket medfører nogle problematiske forhold. Der findes ikke en grundlæggende metodologi for, hvordan man identificerer en kritisk case (Flyvbjerg, 2010).

Udvælgelsen af empirien af dette speciale beror på flere forskellige forhold. For at identificere de kritiske cases, har der været udvalgt mange potentielle cases, baseret på mængden af aktivitet der har været i kommentarsporene til de udvalgte Facebook-opslag og Twitter-opslag. Derefter er en casescreening påbegyndt, hvor det første fokus var, at finde diskussioner mellem aktører. Med dette menes der en udveksling mellem aktører, der direkte svarer hinanden. Herefter har vi yderligere frasorteret cases på baggrund af indholdet af diskussionerne, hvor de diskussioner der primært har bestået af useriøse kommentarer, personangreb og deslige er blevet frasorteret. I en yderligere indsnævring af cases, har det næste fokus været, at identificere de cases hvor der er en åbenlys resultatorientering til grund for diskussionen, da målet har været at dokumentere enighedsorientering på de udvalgte platforme. Afslutningsvis er de enkelte tilbageværende cases blevet vurderet ud fra deres potentiale for verifikation, hvor de cases der er blevet anset som havende mest potentiale, er blevet udvalgt som den endegyldige empiri.

3. Teori

Dette kapitel er afhandlingens teoretiske afsnit, der gennemgår de nødvendige teoretiske begreber og koncepter vedrørende den borgerlige offentlighed og *Den kommunikative handlen*. I afsnittet findes således en redegørelse for den borgerlige offentlighed, deliberationsbegrebet i en Habermasiansk kontekst, *Den kommunikative handlen* og dens relation til de tre verdener og en redegørelse for formalpragmatikken. Til sidst i teori afsnittet findes ontologiske bemærkninger og en beskrivelse af hvordan den kommunikative rationalitet kan forstås som en universel pragmatisme.

3.1 Den borgerlige offentlighed

Habermas definerede i 1962 i bogen *Strukturwandel der Öffentlichkeit* den offentlige sfære som:

"A realm of our social life in which something approaching public opinion can be formed." (Habermas, 1974: 49)

I denne sfære kan borgeren være politisk deltagende, ved at anvende kommunikation, gennem hvilken borgere kan deliberere om fælles problemstillinger og interesser. Sfærens produktion er derfor en diskurs, der i princippet kan være kritisk omkring alt der relaterer til samfundet, herunder også det statslige.

Ideen om den offentlige sfære, som en del af borgerens sociale liv, spores her tilbage til 1800-tallets borgerskab, der mødtes i kaffeklubber og saloner for at meningsudveksle og diskutere politik, som frie og private personer, der kun repræsenterede dem selv.

I Habermas' beskrivelse af disse strukturelle forhold i kaffehuse, finder han et normativt ideal for kritisk diskussion; at diskussionen er inkluderende for enhver borger, upåvirket af sociale eller økonomiske interesser, således at borgerne behandler hinanden som ligemænd, i et forsøg på at samarbejde og nå til enighed eller en fælles forståelse om fælles problemstillinger. Dette var borgerskabets ideal, omend det formodentlig aldrig blev fuldkomment realiseret, konkluderede Habermas, at dette var mere end ideologisk baseret og blev senere hen en central del af teorien om *Den kommunikative handlen*. (Stanford, 2014)

Den borgerlige offentlighed opstår, når:

"A portion of the public sphere comes into being in every conversation in which private individuals assemble to form a public body." - (Habermas, 1974: 49)

Det er et kriterium, at diskussionen er inkluderende, således at enhver borger kan tilgå den og udtrykke deres mening. Ligeledes er det altafgørende, at disse kommunikative aktører er private individer:

"Citizens behave as a public body when they confer in an unrestricted fashion - that is, with the guarantee of freedom of assembly and association and the freedom to express and publish their opinions - about matters of general interest." - (Ibid.)

I overensstemmelse med den borgerlige offentlighed, skal individerne være upåvirket af sociale, økonomiske eller juridiske interesser, således at de frit kan ytre deres mening uden konsekvenser for deres professionelle liv eller egen økonomi. Dette er for at undgå, at borgeren ikke udtrykker egen mening, men repræsenterer en institution og repræsenterer deres mening; da er borgeren ikke længere en fri aktør, da denne er underlagt en institutions vilje, frem for sin egen. (Habermas, 1974)

Når flere borgere indgår i disse sammenhænge, bliver de selv offentlige organer, der har til formål at etablere en fælles meningsdannelse og kollektiv vilje; etablere hvilke problemstillinger der er relevante, hvilke mål der ønskes og hvilken politik, der er den mest rationel til at opnå dette (Ibid.). Hvis borgerne ikke repræsenterer sig selv, når disse ting etableres, forvrænger det hvilken fælles interesse private borgere har.

"In the first modern constitutions the catalogues of fundamental rights were a perfect image of the liberal model of the public sphere." - (Habermas, 1974: 52)

Forudsættende for den borgerlige offentlighed er, at der eksisterer forsamlingsfrihed, således at borgere kan mødes for at kritisere og kontrollere staten, uden at denne har autoritet over den borgerlige offentlighed. Forfatningerne, der tildeler borgerne rettigheder og begrænser statens autoritet i privatlivet, er beskyttende for den borgerlige offentlighed, grundet den private autonomi borgeren tildeles, navnlig til at kunne udgøre offentlige organer, der indgår i kritiske diskussioner, der danner den offentlige mening. (Habermas, 1974)

Med disse rettigheder hvor de offentlige organer kan etablere den offentlige mening, eksisterer der en transmission af netop samfundets interesser og ønsker til det statslige regi. Formålet er da at transformere meninger, ved kritisk dekonstruktion, til en rationel politik og etablere den fælles interesse hos borgere. (Ibid.)

Siden borgerskabets forsamlinger har mediatoren mellem den borgerlige offentlighed og den statslige været massemedierne, herunder særligt avismedierne og senere nyhedsmedier, da disse gik fra kun at udgive nyheder, til også at være talerør for offentlige meninger. Det medførte den demokratiske konsekvens for den borgerlige offentlighed, at offentlige meninger og information nu kunne fremlægges tilgængeligt for enhver borger, således at både politikere, regeringen og statslige organer kunne kritiseres åbent af samfundet (Stanford, 2014). Imidlertid realiserer disse massemedier ikke idealet til fulde, da den offentlige meningsdannelse udtrykkes af enten journalister eller de offentlige personer, de udvælger. Den almindelige borger er i denne sammenhæng blot et publikum, der kun kan observere disse udgivet og udsendte debatter og meningsudlæg, der kan lægge egen agenda, frem for hvad der er den egentlige borgers interesse (Habermas, 1974).

3.2 Deliberation

For Habermas eksisterer der en række problemer, ved de forskellige demokratimodeller.

Den liberale kendetegnes ved, at borgerne har en række rettigheder, der har til formål at beskytte dennes negative frihed¹. Disse er forud for det politiske, og kan fra Lockes og Hobbes' begrebsliggørelse kategoriseres som en *naturlig tilstand*. Det er herfra statens opgave, at vogte om denne negative frihed. (Eriksen & Weigård, 2003)

Det politiske ved den liberale model bliver da, at transformere summen af de individuelle præferencer til en udført politik. I nyere tid er forklaringsparadigmet ved denne liberale model, at borgeren er blevet en forbruger hos staten, hvorfor begrebet om konkurrencestat er opstået. Partierne er ikke længere så ideologisk baseret, men forhandler med vælgere om de ressourcer, de kan tilbyde. Handlingstyperne er derfor strategiske for både partierne og vælgerne, hvor sidstnævnte er egennyttemaksimerende. (Ibid.)

I den Habermasianske forståelse af demokratiet, er det ikke blot stemmeafgivning, der kendetegner et demokrati, men også borgerens aktive deltagelse. Hvor den liberale demokratiteori legitimerer demokratiet ved, at borgeren kan afgive sin stemme i al hemmelighed og beskytte sine private interesser, centrerer den Habermasianske demokratiteori sig også om diskursen. (Ibid.)

Diskursen er central fordi, at udelukkende lade borgere afstemme er mangelfuldt, for at skabe den rationelle politik. Denne er nærmere betegnet som den deliberative politik, hvor borgere ikke blot stemmer i al hemmelighed, ud fra egne private interesser, men hvor borgeren aktivt deltager i et forsøg på at skabe en offentlig mening, hvorudfra en fælles løsningsmodel kan anvendes. (Ibid.)

3.2.1 Aggregeringsproblemer ved den liberale demokratimodel

Uden diskursen og deliberationen, hvor demokratiet og de kollektive handlinger udelukkende træffes ud fra summen af afstemninger, får man ikke den rationelle politik.

Der opstår aggregeringsproblemer, når den demokratiske model udelukkende centrerer omkring stemmeafgivelse. For det første antager modellen, at individer handler strategisk, forstår deres kontekst i spilteorien og ikke har relationer til andre aktører. Summen af denne vælgeradfærd medfører ikke nødvendigvis den rationelle politik, der skal repræsentere en fælles vilje, men kan i stedet fungere som majoritetens præferencer, hvor minoriteter i et samfund kan dannes, som mister deres indflydelse (Bohman & Rehg, 1997). Foruden dette kan man relatere stemmeafgivelse til Concordets paradoks, hvor

¹ "Negative liberty is the absence of obstacles, barriers or constraints. One has negative liberty to the extent that actions are available to one in this negative sense." (Stanford, 2016)

der ved flere muligheder end tre kan opstå skiftende flertal, der ikke nødvendigvis afspejler vælgerens egentlige ønsker - såfremt denne handler taktisk således, at der stemmes noget mindre favorabelt, der ikke direkte repræsenterer borgerens præferencer, for at skabe større effekt med sin stemme. (Eriksen & Weigård, 2003)

Jævnfør Habermas er øvrige demokratimodeller, som eksempelvis den republikanske, for optimistiske, ved at basere sig på, at samfundet holdes sammen af fælles normer og værdier. Problemstillingen her er, at samfundet ikke blot udgør én kultur eller et sæt af værdier, men at der eksisterer flere subkulturer og normer i et samfund. De etiske løsninger, der skal afgøres ved stemmeafgivning hvor majoriteten beslutter, kan risikere at hverken tage hensyn eller sågar være modstridende med den moralopfattelse resten af samfundet besidder. (Ibid.)

3.2.2 Den kollektive viljesdannelse

For at løse ovenstående problemstillinger, skal man opnå en kollektiv viljesdannelse. Denne viljesdannelse er et centralt koncept for Habermas' deliberative rationalitet. Følgerne heraf vil være, at man kan løse koordineringsproblemer, så som fastsættelsen af fælles mål, at etablere et etisk fællesskab, der ikke blot repræsenterer majoriteten, men etableres ved hjælp af mikrofundamentet som deliberationen opnås gennem. (Eriksen & Weigård, 2003)

Dette mikrofundament er den kommunikative rationalitet fra teorien om *Den kommunikative handlen*. Hvad der legitimerer kommunikationen som et fundament til at opnå deliberation og fastsætte mål og løsninger, er den menneskelige dømmekraft. Det er ikke, at mennesket har en særpræget moralsk eller etisk viden, men at man besidder en dømmekraft, der kan skelne mellem det rigtige og forkerte, i situationer hvor der ikke er et facit. (Ibid.)

Den deliberative rationalitet kan forstås handlingsteoretisk således, at aktørerne handler rationelt i deres kommunikation. Aktører hvis handling er baseret på den kommunikative rationalitet, vil forsøge at overbevise andre om legitimiteten af den mening de besidder eller handling de udfører. Det gælder om at begrunde disse for at opnå tilslutning. Denne tilslutning opnås ved, at kunne argumentere for sine valg, når man bliver kritiseret og ikke argumentere ud fra ens egen interesse, men snarere henvende sig til fælles værdier og mål. (Ibid.)

Ovenstående handlingsteoretiske fundament er hvordan Habermas forklarer, at kommunikationen har sin legitime magt til at transformere den offentlige mening til en politik. Ved den frie og åbne diskussion, fremstår meninger utilslørt. Det er gennemskueligt, hvis en mening er drevet af private interesser eller ikke er autentiske og repræsenterer andet end aktøren selv. Derudover får meninger med få eller dårlige

argumenter mindre tilslutning, og de fælles etablerede mål, krav eller meninger, er baseret på rationaliteten bag disse. (Ibid.)

3.3 Den kommunikative handlen

Den kommunikative handling opstår, når mindst to individer indgår i en relation, hvor deres intention er at handle forståelsesorienterede om en given situation, således at de når til enighed om situationsdefinitionerne og kan koordinere deres handlingsplan derefter. Imidlertid skelner den senere Habermas mellem to varianter af kommunikativ handlen, der redegøres for senere i afsnittet. (Eriksen & Weigård, 2003)

3.3.1 De tre verdener

Aktører skal nå til enighed om hinandens fortolkning af en situation og verdenen omkring dem, før de kan koordinere deres handlingsplan ud fra en fælles forståede interesse. Med denne forudsætning for virkelighedsfortolkning opsætter Habermas tre verdener, fra hvilke aktører kan fortolke en situation ud fra. Disse er af epistemologisk vigtighed, da verdenen skal fortolkes ud fra disse gyldighedssfærer.

Den objektive verden er den hvori alt det materielle og relationerne mellem disse eksisterer, såvel som handlingsplaner fra øvrige aktører. Denne sfære kendetegnes ved en teleologisk rationalitet, hvor aktører er nyttemaksimerende individer, der altid handler rationelt målrettet og træffer de beslutninger, der giver den største gavn. Der henvendes ofte til en formålsrationel handlingsplan i denne sfære, omend man i en Habermasiansk forståelse ikke nødvendigvis behøver at være formålsorienterede. Såfremt at man blot forholder sig til tilstandene i denne sfære og erkender deres gyldighed, bliver ens tilhold til sfæren kognitiv og forståelsesorienterede, med henblik på at definere situationsdefinitioner; det gælder da om at erkende de faktuelle og objektive forhold i en situation, frem for at agere udelukkende baseret på disse. (Habermas, 1984)

Den sociale verden er karakteriseret ved, at bestå af interaktioner mellem mennesker. Dog er denne sfære ikke atomisk således, at individer er enkeltstående i sig selv. Aktørerne og deres handlingsplan fortolkes ud fra deres medlemskab af grupper. Det er her normative parametre som værdier, normer og kultur, der definerer gruppen og medlemmers tilhørsforhold, således at medlemmer enten kan følge gruppens normer eller bryde disse ved sine handlinger. (Ibid.)

Ud fra denne sfære eksisterer der en adfærdsforventning ud fra værdierne og normerne som gruppen besidder. Det medfører at aktøren ikke nødvendigvis handler rationelt og nyttemaksimerende, men udfører

en handling af moralske principper. Et klassisk eksempel på forskellen mellem den atomiske og objektive verdens fortolkning og den sociale er, om folk overholder færdselslovene for at undgå bøder eller for at følge normen for, hvad der er moralsk acceptabelt. I den objektive verden er fartgrænsen et faktum, som man kalkulerende forholder sig til og derfor er der ingen normativ karakter i denne verden, hvor den sociale verden forholder sig til adfærden som imperativer. Ud fra de værdier gruppen besidder, defineres det hvordan man bør handle. Handlingers gyldighed er da bakket op af en fælles definition af hvilke handlinger, der anses som moralske. (Ibid.)

Hvor man i den objektive verden forholder sig til fakta og der findes et facit, er sandhedsbegrebet ikke anvendeligt i den sociale verden. Der er ikke én universal sandhed, men blot forskellige normer, der tildeler gyldigheden af handlinger. Imidlertid er Habermas inspireret af Kants begreb om det kategoriske imperativ i henhold til denne problemstilling om sandhed i den sociale verden. På trods af at handlingssituationer kan være kontekstafhængige, besidder mennesket en intuition om, hvad der er det moralsk rigtige og forkerte, ud fra et begreb om universalismen ved moralen; om man ønsker det gyldigt som en almen lov, uden at det er modstridende med almene universaliserbare interesser. Hvad der tildeler en norm gyldighed er ydermere, når dem der påvirkes af normen er villig til at acceptere følgerne heraf, inklusiv eventuelle negative konsekvenser. Det er således ikke en autoritet, der definerer normen, men folkets villighed til at efterleve konsekvenserne af de værdier, de besidder. (Ibid.)

Den subjektive verden karakteriseres af aktørens indre verden. Dette er en persons eget følelsesliv, tankevirksomhed, ønsker og så fremdeles. Adgang til denne sfære åbnes ved kommunikation med andre, hvor modtageren bliver publikum for aktørens ekspressive og dramaturgiske handlinger. Før at disse handlinger gyldigt repræsenterer den subjektive verden, er det essentielt at aktøren agerer sandfærdigt og autentisk. Først og fremmest ved ikke at leve i et selvbedrag, og dernæst være ærlig om sin subjektive verden og give et sandfærdigt udtryk for sine ønsker og tanker. Aktører har evnen til at manipulere sit publikum, således at denne præsenterer en anden subjektiv verden end den rigtige. Publikum er begrænset i deres mulighed for at vurdere, om aktøren er sandfærdig og autentisk. Imidlertid argumenterer Habermas, at inkonsistens mellem det sagte og handlingen, kan fjerne sløringen for bedrag. Agerer en aktør logisk konsistent i sine udtrykte meninger, argumenter og handlinger, er denne en autentisk og sandfærdig aktør. (Ibid.)

Formålet med disse tre verdener epistemologisk er, at bedre handlingsmodellen inspireret af Weber, fra at være baseret på to verdener og gå fra en formålsrationel handlingsmodel, til at etablere forudsætninger for den forståelsesorienterede handlingsmodel, der er omdrejningspunktet for den kommunikative handling og rationalitet. (Eriksen & Weigård, 2003)

3.3.2 Den kommunikative handlen som en formalpragmatisk tilgang

Før at man kan definere aktører som handlende forståelsesorienterede, er der en række gyldighedskrav og forudsætninger, der skal være til stede. Epistemologisk set er den kommunikative handlen baseret på intersubjektivitet. Erkendelsen af verden og viden tilknyttet denne opnås ikke ved introspektion eller forskning af bevidstheden, men ved hjælp af kommunikationen mellem mennesker (Eriksen & Weigård, 2003). På grund af dette er gyldighedskrav gældende for, hvad der udgør en dialog baseret på den kommunikative rationalitet.

Habermas definerer tre gyldighedskrav i den kommunikative handlen, der skal gælde som universelle regler for enhver talehandling:

- 1) *"That the statement made is true*
- 2) *That the speech act is right with respect to the existing normative context, and*
- 3) *That the manifest intention of the speaker is meant as it is expressed."* (Habermas, 1984: 99)

Aktøren der modtager et udsagn, kan være enig med afsenderens fortolkning af hvad der er sandt, normativt rigtigt og bedømme om udsagnet er autentisk ment. Hvis aktøren ikke kritiserer eller udfordrer afsenderens udsagn, er denne enig i udsagnet.

Disse tre krav relateres alle til de tre verdener. (1) er baseret på den objektive verden, hvor det kan vurderes om udsagnets relevans til den objektive verden bunder i en sandhed. (2) baseres på den normative kontekst fra den sociale verden, om udsagnet refererer til de værdier og normer, der gør sig gældende i en given kultur eller kontekst og (3) henviser til den subjektive verden, om aktøren reelt giver udtryk for hvad dennes intention er. Afhængig af talehandlingen er der oftest ét af gyldighedskravene der er mest fremtrædende. Dette afhænger af konteksten og emnet der diskuteres.

3.3.3 Handlingsplaner og livsverdenen

Aktører kan beskrives som besiddende af forskellige handlingsplaner. Dette afsnit vil differentiere mellem de forskellige typer handlingsplaner, samt redegøre for navnlig den forståelsesorienterede, der er kernen i den kommunikative rationalitet. Endvidere gennemgås livsverdenen og hvordan denne kan fungere komplementært til det epistemologiske aspekt, der vedrører vores erkendelse og adgang til viden.

Den formålsoverrettede handlingsplan henviser oftest til nonkommunikative handlinger, der har til formål at effektivisere og maksimere nytten af en handling i en given situation. De centrale koncepter bag en sådan handlingsplan er, at aktøren forstår den spilteoretiske kontekst denne indgår i og er på baggrund heraf rationelt kalkulerende, i et konstant forsøg på at maksimere egen gevinst eller nytte. Imidlertid har

sprogfilosofien udviklet sig således, at kommunikation kan anses som en handling; en talehandling. Taleren kan derfor anvende sproget, med et formål om at opnå noget og er urokkelig overfor andre taleres argumentation. (Eriksen & Weigård, 2003)

Den forståelsesorienterede handlingsplan er handlingsplanen for den aktør, der handler i overensstemmelse med rationaliteten bag den kommunikative handling. For at handle forståelsesorienterede må mindst to aktører indgå i en interpersonlig relation, hvor deres formål ikke længere er at maksimere egen nytte, men i stedet at opnå en gensidig forståelse af en situation, således at aktørerne deler situationsdefinitioner af virkeligheden. Det er centralt for, at kunne koordinere sin handlingsplan, etablere fælles ønsker og løse problemstillinger, at man fortolker virkeligheden ens, så der ikke er misforståelser og at man ontologisk og epistemologisk er nået til enighed, for at undgå at tale forbi hinanden. (Ibid.)

Begrebet om livsverdenen er både forbundet med de tre gyldighedskrav i talehandlinger, samt talerens intention med sin kommunikation. Denne kan anses som en fælles erkendelse og baggrundsviden taleren og tilhører besidder (Habermas, 1996). Uden en sådan ville der rejses indvendinger mod ethvert udsagn, i et forsøg på at nå til en fælles fortolkning af en situationsdefinition. Imidlertid besidder både taler og tilhører en fælles baggrundsviden der gør, at en masse situationsdefinitioner accepteres uden at aktøren er bevidst herom. Det er således et kognitivt koncept, set fra et deltagerperspektiv, om hvordan aktører på forhånd erkender situationer ens. I forhold til den kommunikative handling er dette koncept vigtigt, for at aktører kan koordinere deres handlingsplaner (Habermas, 1984). Da denne kan anses som en formalpragmatisk analysemetode, er det pragmatiske netop, at det er overskueligt at tilgå, udføre og fortolke en interpersonlig kommunikation. Det ville være yderst besværligt at opnå deliberation, såfremt det ikke forudsættes at taler og tilhører besidder i en eller anden udstrækning en gensidig fortolkning af virkeligheden, der baserer sig på deres baggrundsviden. Dette gør livsverdenen til en verden forud for det videnskabelige, hvor visse antagelser og fortolkninger er så indgroet en del af samfundet eller kulturen, at disse ikke betvivles, medmindre disse belyses i en sproglig handling (Habermas, 1996).

Konceptet om livsverdenen er af særlig hermeneutisk karakter, da fortolkning baseres på hverdagserfaring og baggrundsviden. Fortolkning af foreliggende situationer kan ikke ske i et vakuum, da denne er påvirket af en helhedsfortolkning og forforståelse af virkeligheden. Sidstnævnte kan relateres til navnlig Martin Heideggers fænomenologiske filosofi om væren og tid, i henhold til hvordan individer konstant fortolker det, der står foran dem, på baggrund af deres fortid; alt kan få en ny mening, så snart det fortolkes fra en ny horisont af baggrundsviden eller erfaring (Heidegger, 1996).

3.3.4 Forståelsesorienteret og enighedsorienteret

I nyere tid har Habermas tilføjet mellemliggende handlingstyper, således at den kommunikative handling kan forstås udført i en enten svag eller stærk-variant. Hvad der ligger til grund for dette er forskellen mellem forståelse og enighed. Habermas indser, at man kan have en forståelse for talerens argumenter og dermed handlinger, men ikke nødvendigvis tilskrive sig selv disse. Ved denne slags forståelse er handlingen aktørrelativ, da forskellige aktører kan dele et sæt af værdier eller besidde en gensidig forståelse for en situation, men handle forskelligt på baggrund heraf. (Eriksen & Weigård, 2003)

Før en handlingstype kan blive aktøruafhængig, er man nødt til at inddrage den normative rigtighed. Hvis gyldighedskravet om den normative rigtighed opfyldes, da opnår aktørerne enighed om, at en given handling eller mening kan accepteres på baggrund af de fremlagte argumenter. Taler og tilhører har da ikke kun en gensidig forståelse, men har opnået konsensus om, at en række forhold eller argumenter retfærdiggør en handling eller mening således, at de når til enighed og begge ville handle ens i den foreliggende situation. (Ibid.)

Med denne sondring kan den kommunikative handling i praksis opdeles i en enten svag eller stærk forstand. Omdrejningspunktet for den stærke variant er den normative rigtighed, der tager aktøren ud af konteksten således, at enhver der accepterer det normative i et udsagn besidder samme handlingsvilje. Ved den svagere variant er interaktionsformen stadig betinget af en form for strategi, omend den stadig er forståelsesorienterede. Hvis taler og tilhører ikke når til enighed om den normative rigtighed, kan tilhører kun vurdere talerens handling ud fra hans aktørperspektiv og ikke i en helhedskontekst af, hvad der er det rigtige; kun hvad der er rigtigt for den enkelte aktør. (Ibid.)

3.3.5 Universaliseringsprincippet

Habermas forholder sig til, hvordan diskursdeltagerne kan finde frem til gyldige og accepterede normer, ved at anvende et universaliseringsprincip baseret på Kants moralfilosofi om det kategoriske imperativ.

"(U) at de følger bivirkninger, der bliver resultatet ved tilfredsstillelse af hver enkelts interesse, hvis den følges, kan accepteres af alle berørte parter (og foretrækkes frem for følgerne af de kendte alternative reguleringsmuligheder)." (Eriksen & Weigård, 2003: 111)

Med denne universalisme snævres normen ind til, at denne først når sin gyldighed, når de involverede parter accepterer konsekvenserne af den fremførte norm. Ydermere skal disse være bevidste om alternative muligheder, idet berørte parter skal acceptere normen uden at være under tvang eller på anden vis manipulerede hertil. Princippet forcerer også de implicerede til, at ikke være aktørafhængige og kun forholde sig til sit eget perspektiv af den fremførte norm, men skal efterleve den forståelsesorienterede

kommunikation således, at de forstår øvrige parter og fra deres situation kan acceptere normen over øvrige forslag.

Udover (U) defineres også (D) i diskursetikken, som en grundsætning:

"(D) Det er kun de normer, der kan gøre krav på gyldighed, der finder (eller vil kunne finde) samtykke hos alle berørte parter i deres egenskab af deltagere i en praktisk diskurs." (Eriksen & Weigård, 2003: 114)

Denne grundsætning skal være med til at danne en symmetrisk diskurs, forstået således at det er en nødvendighed at have respekt for modargumenter og at ingen berørte parter er begrænset fra at ytre disse mod et opstillet normforslag.

3.4 Livsverden og systemverden

I Habermas' teoretiske apparat er der to grundlæggende begreber som beskriver den moderne virkelighed, hvori mennesket lever, kaldt livsverdenen og systemverdenen. Førstnævnte er defineret som værende et *"erkendelsesmæssigt fællesskab og et kulturelt reservoir, vi som samfundsmedlemmer altid har del i"* (Eriksen & Weigård, 2003: 78), og som værende strukturelt opgjort af tre forskellige komponenter; kultur, samfund og personlighed, der sprogligt reproduceres, og dermed vedligeholdes gennem tiden, gennem kulturel reproduktion, social integration og socialisering (Eriksen & Weigård, 2003). Med dette forstås der, at livsverdenen fungerer som en implicit viden alle har del i, og som fremstår som værende fælles situationsdefinitioner, indtil at noget i livsverdenen bliver stillet spørgsmålstegn ved, hvorved den implicitte viden bliver eksplicit, og dermed forlader livsverdenen. Livsverdenen kan dermed beskrives som værende en fælles viden, vi alle tager udgangspunkt i, som en del af et samfund, og som sikrer en grundlæggende enighed om hvordan verdenen opfattes (Ibid.). Denne verden er en central del af forklaringen for, hvordan en forståelsesorientering overhovedet kan opnås, da disse fælles begreber for virkeligheden giver et grundlag, hvorudfra spørgsmål kan stilles og diskuteres.

Denne anskuelse af den moderne virkelighed er dog ikke fyldestgørende for en komplet forståelse heraf. Habermas refererer ligeledes til en systemverden, hvorunder forvaltning og økonomi findes, som er handlingsområder der er styret af penge og magt (Eriksen & Weigård, 2003). Denne verden er i sin grundlæggende form formålsorienteret, da systemverdenen forklarer den materielle reproduktion i samfundet, hvor selve resultatet er for øje, i højere grad end forståelsen (Ibid.).

3.5 Det videnskabsteoretiske fundament

Følgende afsnit vil redegøre for det videnskabsteoretiske grundlag, der ligger til grund for det Habermasianske teoriapparat. I kapitlet findes en gennemgang af den universelle pragmatisme, som danner et erkendelsesgrundlag for den kommunikative teori.

3.5.1 Ontologiske bemærkninger

Martin Heidegger beskrev hvordan fundamentalontologien er forudsættende for al ontologi.

Udgangspunktet i den fænomenologiske tilgang er da, at undersøge menneskets værensmåde og behandle værensspørgsmålet, samt oprindelsen af det meningsfulde for væren. I denne sammenhæng er forholdet til det materielle og den ydre verden et vigtigt genstandsfelt, for at kunne forstå det interpersonlige og den subjektive verden. (Heidegger, 1996)

Den generelle ontologi forstås da som undersøgelsen af et genstandsfelt, man som menneske forholder sig til og som er en grundenhed hvorudfra man kan danne en forståelse, erkendelse og viden om dette felt. I en vis forstand kan man forstå ontologien ud fra dualismen mellem realismen og idealisme. Genstandsfeltet kommer derfor forud for det erkendelsesmæssige og betinger hvordan man kan erkende, forstå og opnå en grad af viden om den genstand der undersøges. (Ingemann, 2013)

3.5.2 Universel pragmatisme

Den kommunikative rationalitet kan forstås ontologisk som en pragmatisk realisme, da denne forholder sig til sandhed som noget, der kun kan opnås i den objektive verden, rigtighed som tilhørende den sociale verden og sandfærdighed tilknyttet den subjektive. På denne måde anvender Habermas de tre verdener som gyldighedssfærer, til at afdække virkeligheden eller et genstandsfelt. Dette følger Karl Poppers erkendelsesgrundlag, der også baserer sig på en forståelse af verden, som opdelt i flere sfærer for erkendelse (Stanford, 2014).

Det pragmatiske element består af måden hvorpå der dannes en sprog- og argumentationsteori, der forsøger at afdække det meningsfulde bag et udsagn. I den objektive verden vil sproget kun have sin sandhed i form af målinger af decibelniveauet og øvrige karakteristika, hvor analysen af talehandlinger forholder sig til sprogteori, der afhjælper med at afdække meningen bag et udsagn. Jævnfør dette må der nødvendigvis eksistere flere lag af virkeligheden, som eksempelvis den positivistiske eller empiristiske videnskabsteori ikke forholder sig til. (Eriksen & Weigård, 2003)

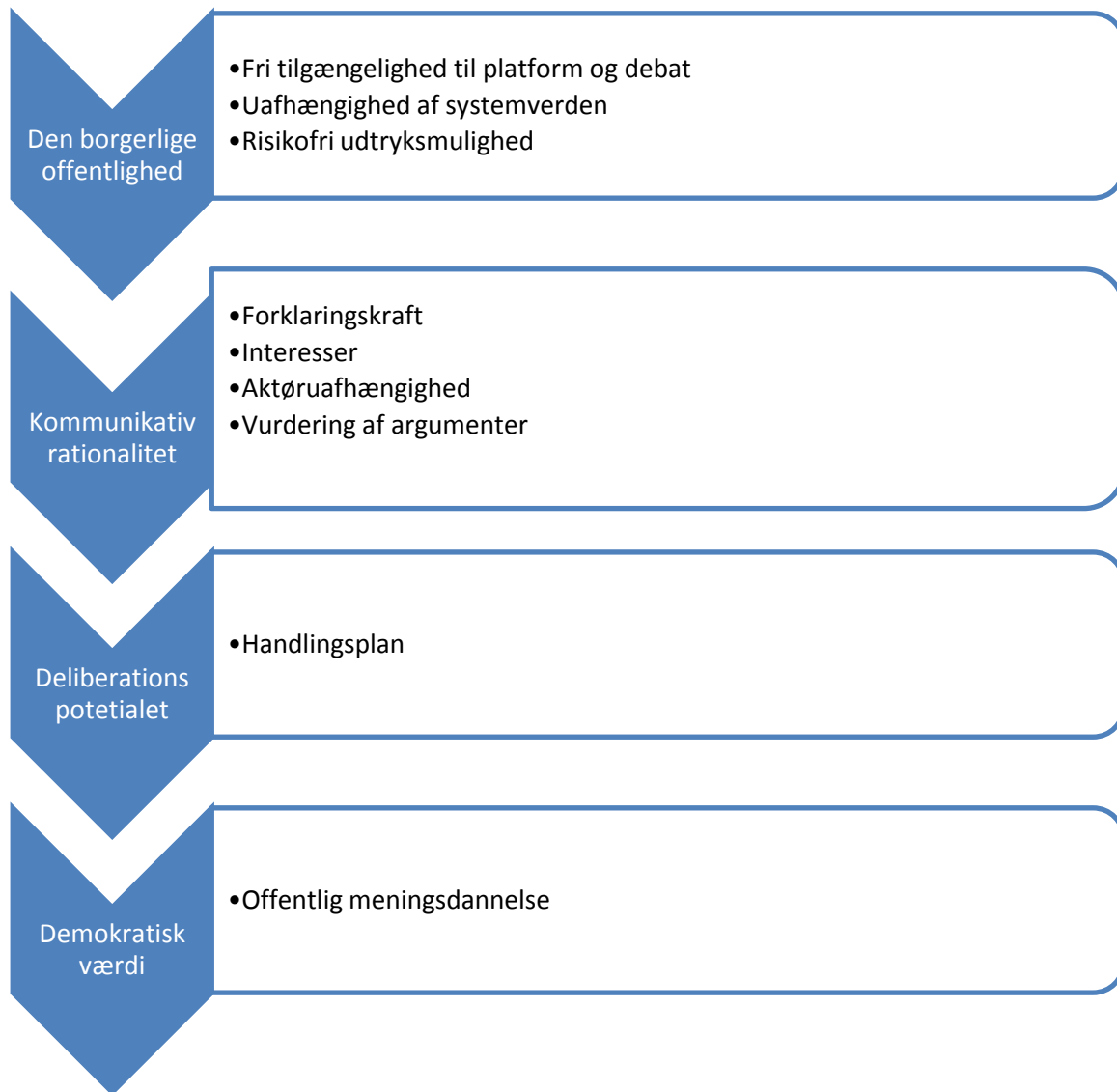
Den Habermasianske formalpragmatik er centreret omkring menneskets handlinger og hvordan disse koordineres i et samfund. Denne type teori kan sammenlignes med Rational choice-teorier, omend teorien om *Den kommunikative handling* forholder sig til en anden handlingstype end denne og besidder et andet

formål. Habermas opdeler det selv ved adskillelsen mellem livsverdenen og systemverdenen, hvor livsverdenen er et centralt koncept, da mennesker der agerer kommunikativt i denne vil kunne opnå forståelse for andre og koordinere deres handlingsplan på baggrund af denne forståelse, frem for på baggrund af en nyttekalkulering. (Stanford, 2014)

For at kunne nå frem til om en talehandling er nyttekalkulerende eller forsøger at opnå forståelse, anvendes de tre gyldighedskrav. Det er i denne metodetype, at der dannes en forbindelse mellem det normative og teoretiske, til det pragmatiske og håndgribelige. Disse tre gyldighedskrav er af afgørende betydning, da de afdækker alle erkendelsesmuligheder i kommunikationen. Der er således en umiddelbar dualisme mellem det etiske og den ideelle kommunikationsform, der pragmatisk kan undersøges ved anvendelsen af en sprogteori, der som et mikrofundament kan undersøge alle kommunikative handlinger og nå frem til intentionen af disse. (Sudersan, 1998)

4. Analysedesign

Herunder vil der findes en model for analysedesignet, såvel som en gennemgang heraf.

Analyseafsnittet vil starte ud med en analyse af de udvalgte platforme, og hvordan disse opfylder de af Habermas fastsatte forudsætninger for en borgerlig offentlighed.

Dernæst vil der foregå en analyse af udvalgte cases og hvorvidt der i disse forekommer kommunikativ handlen, gennem en analyse af de forskellige aktørers forklaringskraft, interesser, aktøruafhængighed og vurderingsevne af argumentation.

Efterfølgende vil dette anvendes til at analysere hvilken handlingsplan de enkelte aktører har, og dermed vurdere hvad muligheden er for at opnå en deliberation.

Afslutningsvis vil dette sammenfattes til en analyse af, hvorvidt der er tale om, at der gennem de relevante aktørers handlingsplaner, kan siges at forekomme en offentlig meningsdannelse, samt en analyse af, hvad det medfører af demokratisk værdi af de enkelte platforme.

5. Operationalisering

Dette afsnit vil behandle specialets teoretiske fundament og gennemgå en operationalisering heraf, i forhold til hvordan teorien anvendes til at vurdere talehandlinger og hvordan Facebook og Twitter kan anses som borgerlige offentligheder.

5.1 Kriterier for den kommunikative rationalitet og deliberation

Nævnt i teoriafsnittet er, hvordan Habermas opstiller en række gyldighedskrav for de kommunikative aktører, der skal være tilstede for at opnå en kommunikativ rationalitet, der søger mod det forståelses- og enighedsorienterede. På baggrund af disse fremlagte krav og øvrige kriterier, kan *Den kommunikative handlen* fungere som en argumentationsteori og blive et redskab for at analysere på specifikke talehandlinger.

Talehandlingerne af aktører vil blive behandlet hver for sig, men også i den overordnede kontekst i forhold til emnet og eventuelle foregående spørgsmål eller udsagn. Graden af den kommunikative rationalitet vil blive vurderet ud fra, om aktøren handler frit og i sin private person med fri adgang til debatten og om Habermas' tre gyldighedskrav opfyldes.

5.1.1 Den borgerlige offentlighed

Hvorvidt aktøren kan handle frit og i sin private person, og med fri adgang til debatten, skal bruges til at undersøge aktørens mulighedsbetingelser i den borgerlige offentlighed. Disse betingelser kan være forskellige afhængigt af hvilken digital platform aktøren befinder sig på, som kan have følger for det normative ideal om en borgerlig offentlighed. Det er også vigtigt at undersøge, hvorledes aktøren befinder sig i livsverdenen eller systemverdenen og om denne agerer som et frit individ eller er underlagt økonomiske, juridiske eller andre forhold, der kan virke begrænsende for autenticiteten af aktøren. Tre kriterier der konsekvent skal opfyldes er dog:

- Der skal være en fri tilgængelighed for hvilken som helst privatperson til den borgerlige offentlighed, i denne sammenhæng en af de to platforme Twitter og Facebook, i den forstand, at denne privatperson skal have muligheden for at udtrykke sine meninger i disse fora.
- Det er centralt, at den borgerlige offentlighed ikke er underlagt systemverdenen, og i den forstand ikke er underlagt interesser af enten statslig eller erhvervsmæssig karakter, men derimod udspringer af livsverdenen og udspringer af privatpersoner i civilsamfundet
- I forbindelse med denne løsrivelse fra systemverdenen er det tilsvarende vigtigt at den enkelte aktør har mulighed for at udtrykke sin holdning uden risiko for konsekvenser af hverken juridisk, økonomisk eller erhvervsmæssig karakter. Dette er en central pointe som

Habermas også fremfører:

"Citizens behave as a public body when they confer in an unrestricted fashion – that is, with the guarantee of freedom of assembly and association and the freedom to express and publish their opinions-about matters of general interest" (Habermas, 1974: 1)

Disse ovenstående forhold er forudsættende for så vidt, at de skal komme forud for selve debatten. Det antages derfor, at finder man en talehandling, der ikke foregår i livsverdenen og som ikke er fri fra systemverdenens begrænsninger, vil den kommunikative rationalitet ikke være gældende eller yderst usandsynlig.

5.1.2 Den kommunikative rationalitet

Accepten af Habermas' tre gyldighedskrav refererer til de normative betingelser og kriterier, der skal vurdere i hvilken grad en talehandling baserer sig på den kommunikative rationalitet. Dette punkt vil anvendes til den specifikke analyse af separate talehandlinger, for at vurdere talens gyldighed som deliberationsfordrende.

Accepteres de tre gyldighedskrav:

- Det første af disse gyldighedskrav relaterer sig til Habermas' begreb om den objektive verden, i den forstand, at der skal være en accept af sandheden i ytringer, der relateres til den objektive verden. Der forstås yderligere, at påstande der relaterer sig til den objektive verden skal være mulige at føre bevis for.
- Det andet gyldighedskrav relaterer sig til den sociale verden og omhandler de værdier og normer, der dannes intersubjektivt. Dette skal forstås som, at de enkelte aktører skal nå frem til en enighed om hvilke normer og værdier der accepteres som gyldige og moralske.
- Det tredje og sidste gyldighedskrav relaterer sig til den subjektive verden, og forholder sig til, at påstanden skal være både autentisk og sandfærdig. Med dette menes der, at det er centralt, at aktørens udmelding stemmer overens med dennes holdninger og handlinger.

Specialet vil vurdere talehandlinger ud fra følgende kriterier:

5.1.2.1 Forklaringskraft

I talehandlinger eksisterer implicit de tre gyldighedskrav beskrevet i teoriafsnittet. Disse forpligter aktørerne til at handle rationelt således, at der kan rejses indvendinger eller kritik af talerens udsagn.

Denne kritik eller indvending kan referere til enten talehandlingens fortolkning af den objektive sandhed,

stille spørgsmålstegn ved den normative rigtighed eller betvivle den subjektive sandfærdighed. Er der ingen indvendinger eller kritik af udsagn, må det antages at aktørerne er enige om disse gyldighedskrav og dermed er aktørerne enige om situationsdefinitionerne.

Niveauet af forklaringskraften baseres på hvor mange logiske slutninger taleren laver i sin talehandling. I specialets operationalisering er der valgt tre niveauer for, hvor kompleks en forklaring en talehandling giver.

- Udsagnet udtrykker hvad der bør gøres uden at forklare hvorfor
- Udsagnet anvender en forklaring for, hvorfor noget bør gøres, men uddyber ikke sammenhænge
- Udsagnet forklarer en eller flere årsagssammenhænge

5.1.2.2 Interesser

Denne kategori vurderer om talehandlingen appellerer til private præferencer, særinteresser eller en idé om et fælles gode. Det er centralt at pointere, at et fælles gode ikke udelukkende er utilitaristisk forstået, men også kan være ud fra Rawls idé om, at er en politik gavnlig for de svagest stillede, er den overordnede moralsk (Rawls, 1971).

- Indikationer på selvinteresse, særinteresser, specifikke grupper eller manglende begrundelser for gavnigheden for det fælles gode
- Ingen begrundelser for hvem det gavner
- Der begrundes hvorledes udsagnet om en foreliggende handlingsplan er til gavn for det fælles gode

5.1.2.3 Aktøruafhængighed

Aktøruafhængighed er et forudsættende element i Habermas' diskursetik, da det implicit forårsager, at aktører tager hinanden seriøst. Ydermere er respekt af specifikke grupper vigtig, i forhold til at tage deres krav og behov seriøst. Dermed skal aktøruafhængigheden forstås som værende et imperativ til at opnå

deliberation, i den forstand, at den enkelte aktør skal være i stand til at vurdere kommunikationen ud fra andres situation, og ikke blot sin egen.

- Aktøren kommunikerer aktørafhængigt
- Aktøren kommunikerer aktøruafhængigt

5.1.2.4 Evne til vurdering af argumenter og modargumenter

Der kan ikke forekomme deliberation, hvis den ene part ikke evner at vurdere indvendinger eller (mod)argumenter af den anden taler. Tegn på ringe evne til vurdering er anvendelse af sarkasme og ironi, da de typisk anvendes som latterliggørelse af en talers argumentationslogik. Refererer sarkasmen eller ironien ikke til talerens argumentation og er irrelevant i diskussionens kontekst, vil denne ikke være en hæmsko for deliberation

- Taleren ignorerer indvendinger eller modargumenter
- Taleren forholder sig til modargumenter, men er negativ omkring disse; enten eksplicit eller ved brug af ironi eller sarkasme
- Taleren forholder sig til modargumenter neutralt
- Taleren vurderer modargumenterne

5.2 Deliberation

I analysen af, hvorvidt der opstår en deliberation er det centrale, at vurdere hvorvidt der opnås en enten forståelsesorientering eller enighedsorientering, der fører til deliberation, og dermed om der opnås en meningsdannelse.

5.2.1 Handlingsorienteringen

Denne kategori definerer om handlingen er resultatorienterede, forståelsesorienterede eller enighedsorienteret. På denne måde kan man sondre mellem en strategisk handling og graden af den kommunikative handling.

- Talerens sprogbrugsorientering er resultatorienteret
- Taleren er forståelsesorienteret
- Taleren er enighedsorienteret

5.3 Demokratisk værdi

I dette afsluttende analyseafsnit vil der analyseres på de foregående analyseafsnits konklusioner, og på baggrund af disse analyseres frem til, om de udvalgte platforme kan siges, at være medvirkende til meningsdannelse, og i den forstand skabe en demokratisk værdi.

6. Analyse

Analyseafsnittet er opdelt i både et makro- og mikroperspektiv. Første del af analysen undersøger hvorledes strukturen på de udvalgte platforme opfylder kriterierne for den borgerlige offentlighed. Anden del undersøger udvalgte diskussioner på disse platforme til at undersøge handlingstyperne, hvorefter det vurderes deliberationspotentialet på baggrund heraf. Sluttelig analyseres den demokratiske værdi i henhold til disse analyser.

6.1 Analyse af de udvalgte platforme som borgerlige offentligheder

I dette indledende analyseafsnit vil der findes en analyse af de to udvalgte platforme, Facebook og Twitter, i forhold til, hvorvidt disse opfylder forholdene for den borgerlige offentlighed, som redegjort for i teoriafsnittet og som operationaliseret ovenfor.

Habermas' teori om den borgerlige offentlighed må siges, at være af en normativ størrelse, og i den forstand også et grænsebegreb, da det i sig selv er en nærmest utopisk konstruktion at opnå. Dermed skal det understreges, at dette analyseafsnits fokus vil være på, hvorvidt de udvalgte platforme formår, at nærme sig dette grænsebegreb.

6.1.1 Facebook som borgerlig offentlighed

I operationaliseringen redegøres der for de forskellige kriterier der skal opfyldes for at en borgerlig offentlighed kan eksistere, og disse er ligeledes kriterierne der skal opfyldes for, at de udvalgte platforme kan siges at fungere som en sådan.

På Facebook findes der en markant grad af fri tilgængelighed, i den forstand, at det er gratis for hvem som helst, at oprette sig som bruger. Ved denne brugeroprettelse indgår personen nu i det netværk der er Facebook, og har mulighed for, at blive venner med, og følge, andre personer på netværket. Tilgængeligheden til dette netværk er dog ikke fuldstændigt fri, da der er visse brugerbetingelser, der skal overholdes. Disse betingelser inkluderer en minimumsalder for indtræden i netværket, hvor reglementet herfor dikterer at den enkelte bruger skal være fyldt 13 år for at kunne tilmelde sig (Facebook, 2017). Dette kan ikke siges at have en indvirkning på denne undersøgelse, da den lave minimumsalder ikke udelukker de segmenter der må anses som værende de primære i politiske debatter på netværket. Yderligere forbeholder Facebook sig retten til at blokere eller slette brugere eller deres indhold, såfremt disse ikke overholder visse regler om lødig opførsel. Der er tale om, at der ikke accepteres grove personangreb, racistiske kommentarer og deslige, foruden grafisk indhold af seksuel karakter (Ibid. 2017). Igen, kan dette ikke siges at have en markant problematiserende indvirkning på Facebook som borgerlig offentlighed, da der, i det endelige mål, deliberationen, er forbehold der understreger behovet for respekt og saglighed.

Med dette in mente opfylder Facebook de fornødne krav for tilgængelighed jævnfør de i operationaliseringen opsatte kriterier.

Eftersom Facebook ikke underlægger dets brugere statslige eller erhvervsmæssige interesser, kan kriteriet om frigørelse fra systemverdenen også, i et strukturelt perspektiv siges at være opfyldt. Langt størstedelen af de brugere der findes på Facebook er oprettet som privatpersoner, og agerer ud fra netop det, at repræsentere sin egen private person. Det er dermed ikke sagt, at det ikke er muligt at promovere en statslig eller erhvervsmæssig interesse på dette netværk, men det er ikke netværkets opbygning der fordrer en sådan handling.

Som ovenfor nævnt, så er der, som bruger på Facebook, fri mulighed for, at indgå i de offentlige debatter på netværket, såfremt man overholder de anførte regler for lødighed, hvorfor det ligeledes kan siges at opfylde kriteriet for, at den enkelte aktør skal have fri mulighed for, at ytre sig uden risiko for juridiske, økonomisk eller erhvervsmæssige konsekvenser. I denne ombæring er det videre vigtigt at pointere, at det er muligt for alle brugere, at skabe indhold på netværket, og dermed har en fri indvirkning på indholdet at den offentlighed de begiver sig i på platformen.

På baggrund af ovenstående, den relativt frie tilgængelighed, den strukturelle frigørelse fra systemverdenen og den relativt risikofrie ytringsmulighed, kan det konkluderes, at Facebook opfylder de opsatte kriterier i en tilfredsstillende grad, til at kunne fungere som en borgerlig offentlighed.

6.1.2 Twitter som borgerlig offentlighed

Ligesom på Facebook er der også på Twitter en relativt fri tilgængelighed til platformen. Det er muligt for hvem som helst at oprette en gratis bruger på platformen, hvorefter man er en del af netværket. Derefter har man mulighed for at følge forskellige andre brugere på netværket og indgå i kommunikation med disse. Dog er der også her forskellige brugerbetingelser der skal overholdes, og hvor mange af disse er meget lig betingelserne på Facebook, så er der dog én markant forskel. Hvor man på Facebook skal være 13 år gammel for, at kunne oprette en profil, så er dette ikke et krav på Twitter² (Twitter, 2017).

Dermed kan der siges at være en større grad af tilgængelighed til Twitter end til Facebook, men eftersom minimumsalderen på Facebook er så lav som den er, kan der ikke siges at være en problematiserende forskel, da de aktive segmenter i politisk debat fortrinsvis vil overskride den minimumsalder betragteligt, og derfor alligevel vil have en fri tilgængelighed til begge netværk.

² Bor man i USA siger brugerbetingelserne, at man skal være 13 år gammel for, at kunne oprette sig som bruger på Twitter. Dette står dog ikke nævnt i deres separerede brugerbetingelser for resten af verden. (Twitter, 2017)

Udover ovennævnte markante forskel på de to platformes brugerbetingelser, ligner de meget hinanden. Præcis som Facebook, har Twitter et reglement der forbeholder dem retten til at blokere eller slette profiler såfremt disse ikke overholder visse lødighedsregler, hvor de primære fokuspunkter er, at man ikke accepterer chikane, såsom offentliggørelse af personfølsomme oplysninger, personangreb eller hadefuldt indhold.

Præcis som med Facebook, underlægges brugerne ikke statslige eller erhvervsmæssige interesser fra strukturen af platformen. Der er tilsvarende mulighed for at promovere sådanne interesser, som tilfældet er det på Facebook. Til forskel fra Facebook opretter man dog ikke nødvendigvis sig selv i sit eget personlige navn, men nærmere et brugernavn, et såkaldt Twitterhandle. Dermed kan man siges ikke i samme grad at repræsentere sin egen private person, som tilfældet oftere er det på Facebook. Hermed menes der ikke, at man som bruger på Twitter ikke repræsentere sin egen private person, men nærmere, at denne private personlighed ikke nødvendigvis fremstår nært så tydeligt for andre aktører på netværket, som den gør på Facebook. Dette kan medføre visse problematikker i forhold til opfyldelse af de opstillede krav for kommunikativ rationalitet.

På Twitter er der ingen markant begrænsning på adgang for deltagelse, undtagen de førnævnte brugerbetingelser. Overholdes disse kan den enkelte bruger som udgangspunkt engagere sig i hvilken som helst kontekst denne har lyst til. Der er dog en markant begrænsning på platformen, i forhold til Facebook. På Twitter er det ikke muligt at skrive en besked på over 140 tegn, hvilket kan ansues som en markant begrænsning af muligheden for kommunikation mellem aktører. Dette resulterer ofte i forkortelser og udeladelser af ord, hvilket kan indvirke negativt på forståelsen af kommunikationen. Begrænsningen er dog ikke mere omfattende, end at den enkelte bruger kan skrive så mange Tweets, som den enkelte bruger ønsker, såfremt ingen af disse overskrider 140 tegn.

6.1.3 Delkonklusion

Gældende for begge platforme er, at tilgængeligheden til det er frie nok til, at opfylde de krav der opstilles for at kunne agere som en borgerlig offentlighed, da tilgængeligheden ved Facebook blot er begrænset til personer over 13 år, og tilgængeligheden ved Twitter er fuldstændigt fri.

Begge platforme overholder kriterierne for, at de ikke må være underlagt statslige eller erhvervsmæssige interesser, da begge platforme tillader det enkelte individ at engagere sig på egne personlige præmisser, og i de udvalgte diskussioner den enkelte finder interessant.

Begge platforme overholder ligeledes kriteriet om, at der ikke må være en risiko for konsekvenser af de holdninger den enkelte person udmelder, såfremt disse overholder et regelsæt, der grundlæggende

stemmer overens med flere af de forhold der af Habermas opridses som værende imperative for deliberation. Eftersom den eneste begrænsning er, at den enkelte person er underlagt et regelsæt der maner til lødighed, kan dette ikke ses som værende af problematisk karakter for opfyldelse af kriteriet. Et enkelt kritikpunkt skal dog opstilles ved Twitter, da denne platform ikke tillader enkelte beskeder på over 140 tegn, hvilket kan anskues som værende begrænsende for den enkeltes evne til at argumentere sammenhængende. I forhold til Facebook opfylder Twitter ikke dette forhold til samme grad, om end det er muligt at omgå denne begrænsning, ganske simpelt ved at forfatte flere beskeder, såkaldte Tweets.

Det vurderes dermed, at begge platforme overholder kriterierne for at agere borgerlige offentligheder, dog med enkelte marginale, men dog eksisterende forbehold.

6.2 Analyse af diskussioner på Facebook og Twitter

Den følgende del af analysen vil undersøge diskussioner, der har fundet sted på Facebook og dernæst Twitter. Først vil det undersøges i hvilken grad den kommunikative rationalitet fremtræder og om diskursdeltagerne opfylder de fremsatte punkter i operationaliseringen. Senere i analysen vil det vurderes om aktørerne handler formålsorienterede, forståelsesorienterede eller enighedsorienterede, for at kunne bedømme om forudsætningerne for deliberation opfyldes. Sluttelig vil det vurderes om disse aktørers handlingstyper har en indflydelse på demokratiet og om denne rationalitet kan tilføje noget - omend ikke praktisk, så enten normativt eller abstrakt.

6.2.1 Kontanthjælpsloftet

Denne analysedel behandler en diskussion, der er opstået på politikerens Henrik Dahl's Facebook side. Politikerens selv er ikke særligt deltagende i diskussionen, men indgår to gange. I forhold til autenticiteten havde det været problematisk, hvis en politiker indgik i debatten, da disse er repræsentanter for et politisk parti og næppe agerer som deres private person, frem for repræsentant. Deres ytringer kan derfor ikke anses som en vilje, de selv besidder, men som deres professionelle, der determineres af den vilje et parti har; derfor er de stærkt forbundet med systemverdenen. Imidlertid er følgende debat udvalgt uanset dette, da politikerens eneste bidrag i debatten, er at efterspørge dokumentation og selv bringe dokumentation ind i diskussionen, som gennemgås nedenfor i analysen af diskussionen.

Henrik Dahls oplæg vedrører en principiel debat om eksperter, særligt når disse tager fejl og deres forudsigelser viser sig at være forkerte. Oplægget lyder:

"Jeg synes, der bør være en mere principiel debat om eksperter, der skønner forkert (også, når de er blå).

De syriske asylansøgere var ikke veluddannede. Kontanthjælpsloftet var ikke en social katastrofe.

Det er vigtigt, at der står en vis respekt om ekspertskøn. Blandt andet - men ikke udelukkende - fordi vi som politikere har brug for dem (det er derfor, lovforslag sendes i høring).

Når vi forlader os så meget på dem, bør vi også tale mere om de skøn, der er helt forkerte." (bilag 2)

I dette oplæg refereres der til en artikel fra Politiken, der skriver om, at kontanthjælpsloftet ikke har forårsaget, at flere familier er blevet smidt på gaden. Dette var en forudsigelse fra en række eksperter, da man i Folketinget behandlede kontanthjælpsloftet og ville indføre det. Imidlertid viser tal fra Domstolsstyrelsen, at antallet af folk, der bliver "smidt på gaden" er faldet sidenhen (Politiken, 2017a). Henrik Dahl mener da, at man bør have respekt for ekspertskøn, men også diskutere når disse skøn viser sig at være forkerte.

Dette opslag opfordrer følgende kommentar fra første taler, der har indvendinger mod kontanthjælpsloftet. På trods af at Henrik Dahl kan sætte en agenda, kan talere frit agere og selv udvælge, hvad de vil diskutere. På denne måde kan kommentarer fungere som en subsfære, hvori borgere kan tilgå og selv udvælge, hvad de vil diskutere. Dette gør første taler, Nille, der ser sig uenig med indholdet af den fremførte artikel og skriver følgende:

"Kontanthjælpsloftet sendte en masse danskere helt ud i hegnet og deres håb om en tålelig fremtid forsvandt. Samtidig var kontanthjælpsloftet med til at dumpe de lave lønninger, der er i mange fag - slet, slet ikke matcher tidens prisniveau, og som kun giver lønmodtagerne tag over hovedet og billig mad på bordet. Flere og flere danskere har ikke en slunken mønt til ganske almindelig hverdagsforbrug. Masser af virksomheder drejer nøglen om, med endnu flere arbejdsløse til følge. Vores politikere ytrer, at det går godt - også selvom de udmærket ved, at det ikke er sandheden for flere og flere danskere, der "blot" har gjort sig skyldige i at miste sit arbejde eller er blevet syge. Det går ad helvede til for flere og flere danskere og absolut ingen gør noget for at rette op på det - tvært imod" (bilag 3)

Udgangspunktet for diskussionen bunder i en uenighed om situationsdefinitioner bundet til den objektive verden, hvor Henrik Dahl på den ene side ytrer, at kontanthjælpsloftet ikke var en katastrofe. Dette udlæg er første taler, Nille, uenig i. Foruden at ytre sin mening om kontanthjælpsloftet, uddybes der hvorfor han mener, at denne var en katastrofe. Dette stemmer overens med Habermas' beskrivelse af, hvad der gør en kommunikativ aktør rationel, så længe taleren formår at begrunde sine udsagn, hvis disse kritiseres:

"We call someone rational not only if he is able to put forward an assertion and, when criticized, to provide grounds for it by pointing to appropriate evidence" (Habermas, 1984: 15)

Talehandlingen fra Nille indeholder en række udsagn, der forholder sig til forhold i den objektive verden og som kan være kritiserbare for enhver tilhører. Da den objektive verdens funktionalitet er, at indeholde summen af al fakta (Ibid.), skal taler og medhører nu udløse deres rationalitetspotentiale. Det vil sige, at deres kommunikation skal intentionelt søge, at opnå konsensus om den situationsdefinition, de omtaler. Henrik Dahl kommenterer efterfulgt af ovenstående:

"Kan vi få noget dokumentation for det?" (bilag 3)

Denne ytring udtrykker implicit, at de ikke er nået til enighed om deres fortolkning af den objektive verden og Henrik Dahl efterspørger, at taleren Nille retfærdiggør sine udsagn, ved at henvise til passende evidens, der ligger til grund for de udsagn der rettes kritik imod. De næste to kommentarer er fra første taler Nille og en ny diskursdeltager, Thomas, der hver især responderer til, om der kan fremlægges dokumentation for ytringerne af første taler.

Thomas refererer til en BUPL-undersøgelse, der påpeger, at 38 % af pædagoger oplever, at de: *"må tilbyde tøj fra glemmekassen og have ekstra mad i køleskabet til flere og flere børn i daginstitutioner, fordi deres forældre er presset økonomisk."* (Politiken, 2017b)

Første taler Nille responderer med følgende argument, frem for dokumentation:

"Se dig omkring. Butiksdød, danskere i gamle klude, danskere med dårlige tænder, danskere der ikke har råd til deres medicin, de selvmordsforebyggende centre er overbelastede, depressioner, danskere der ikke har råd til jul, konfirmationer, børn og unge der bliver moppet fordi de er fattige osv" (bilag 3)

Problematikken består her i den intersubjektivitet, der er mellem taleren og tilhøreren. Begge besidder en a priori viden, som udformes af deres hverdagserfaring og forudindtaget antagelser, der dannes i talerens hverdag. Taleren Nille giver i sine udsagn udtryk for egen hverdagserfaring, navnlig når han henviser til: *"Se dig omkring"* (bilag 3). Rationalet bag er derfor baseret på denne talers egen erfaring og den fremlagte begrundelse for, at denne taler besidder denne holdning, er funderet i egen livsverden, uden fremlægges af en forklaring på yderligere årsagssammenhænge. Imidlertid er denne reference som videnskilde problematisk i et Habermasiansk perspektiv:

"The assumption of a commonly shared world (lifeworld) does not function for mundane reasoners as a descriptive assertion. It is not falsifiable." (Habermas, 1984: 13)

Tilhøreren, Henrik Dahl, kan da næppe argumentere imod dette rationale fra taler eller falsificere disse udsagn. For at gøre dette, skal taleren anklages for at hallucinere, have et bias eller ikke besidde

tilstrækkelig bevidsthed (Ibid), hvor man står i en umulig opgave vedrørende bevisbyrden for sådanne påstande. Løsningen på dette problem er, at personen, der fremfører en holdning, kan begrunde rationalet bag ud fra generelle termer; ved at forklare årsagssammenhænge, ud fra et intersubjektivt perspektiv, hvor gyldighedskravene kan accepteres. Når dette lykkedes, er det muligt for aktørerne at indgå i en social korporation, hvor de besidder samme a priori viden om en foreliggende situation og i fællesskab, kan nå frem til en forståelse eller løsning på denne. (Habermas, 1984)

Taleren Thomas, udover at henvise til en BUPL-undersøgelse, forklarer om netop denne, at den:

"ikke direkte relaterer sig til indførelsen af kontanthjælpsloftet. Og det er jo generelt svært at dokumentere, hvad folk fravælger for at kunne betale huslejen, og om de er fattige fordi de bruger deres penge forkert."

(bilag 3)

Herudover uddybes der yderligere:

"Min pointe er, at det er svært at se, hvad der ligger bag tallene [...] Men hvis flere børn kommer sultne i institutionen eller er blevet meldt ud af fodboldklubben, så er det stadig en negativ udvikling. Jeg tvivler bare på, at man kan lave en statistik på de ting." (bilag 4)

Taleren Thomas inddrager den objektive verden, ud fra data, der kan forstås i en intersubjektiv kontekst og som ikke er bundet til hverdagserfaring, ved at henvise til en BUPL-undersøgelse. Der argumenteres også for, at den negative udvikling i vuggestuer og børnehaver kan være en generel tendens og ikke nødvendigvis er forbundet til kontanthjælpsloftet, navnlig på grund af, at denne tendens er observeret indenfor de senere år og deraf ikke nødvendigvis er som direkte konsekvens af kontanthjælpsloftet (bilag 4). Med denne kommentar begrundes således en mulig sammenhæng mellem forringede tilstande, til at være et mere generelt fænomen, frem for direkte relateret til kontanthjælpsloftet. Dette rationale henviser til andet end hverdagserfaring, ved at inddrage generel statistik og noget, der intersubjektivt kan erfares og stilles op som kritiserbart.

Thomas kommenterer yderligere:

"Og det er jo generelt svært at dokumentere, hvad folk fravælger for at kunne betale huslejen, og om de er fattige fordi de bruger deres penge forkert." (bilag 3)

Denne ytring åbner for en ny situationsdefinition i den objektive verden, om manglende penge hos forældrene, der forårsager at børn ankommer i institutioner uden madpakke og regntøj, skyldes at forældrene ikke prioriterer deres penge på disse ting. Dette er Nille uenig i og argumenterer:

"Bruger hvilke penge forkert? De 1600 kr. der er tilbage af lønnen, når udgifterne er betalt? Hvordan skal man få råd til tandlæge, forsikringer, medicin, hygiejneartikler, bus, internetforbindelse, fornyelse af udslidt indbo osv. osv. Man kan godt leve af 1600kr i en måned, men ikke år efter år" (bilag 3)

Dette rationale er funderet i logik og ikke samme type bevisførelse som forrige taler anvendte. Der fremføres også nye antagelser, relateret til den objektive verden, som tilhører kan rejse indvendinger imod. Disse er antagelserne om, hvor mange penge de benævnte har tilbage af lønnen, samt hvilke varer, de har brug for.

Flere talere kritiserer ovenstående udsagn. Den ene, Camilla, skriver:

"Grundtanken er jo heller ikke, at man skal være på kontanthjælp år efter år. Det er tænkt som en midlertidig ydelse. Er det helt utænkeligt, at nogen af dem kunne finde et job?" (bilag 4)

Foruden dette efterspørger taleren Ulla dokumentation for alle de generelle udsagn taleren Nille anvender i sin argumentation, mens hun tilkendegiver sin holdning om, at hvis man har 1600 om måneden efter alle udgifter, så er det selvforskyldt og dårlig prioritering af omtalte. (bilag 4)

Her indtræder Henrik Dahl i diskussionen igen og henviser til en undersøgelse fra Rockwool Fonden, der vurderer at det kan:

"[...] lade sig gøre at få privatøkonomien til at hænge sammen, selv efter indførelsen af det omdiskuterede kontanthjælpsloft, der trådte i kraft 1. oktober." (Berlingske, 2017)

I vurderingen fra Rockwool Fonden benævnes det også, at prioritering af ens forbrug spiller en afgørende rolle. De giver en anvisning for, hvordan man kan få økonomien til at hænge sammen, ved at fjerne alkohol og cigaretter fra ens budget, benytte bussen i stedet for bilen og kun tage i Tivoli én gang om året (Ibid.).

Taleren Nille forholder sig ikke til disse modargumenter. Der kommenteres yderligere i oplægget fra denne taler, omend dette stadig forholder sig til egen livsverden og hverdagserfaringer heri. Dette er en afvigelse fra den kommunikative rationalitet af to årsager.

For det første er denne taler aktørafhængig, da det omtalte emne udelukkende diskuteres ud fra egen subjektivitet og ikke i en bredere forstand. Da dette er tilfældet, er det ikke muligt for taleren at nå til fælles forståelse eller enighed om den normative rigtighed, da der ikke kan etableres en gensidig forståelse for situationsdefinitionerne. Der kan ikke udledes noget imperativt og den objektive sandhed kan ikke defineres.

For det andet er vurderingen af modargumenter og indvendinger svag, da taleren ignorerer efterspørgsler efter dokumentation, der henviser til generelle fakta om det omtalte emne. Fra øvrige deltagende parter findes der ikke indikationer på egeninteresse, da de fleste forholder sig til situationen ud fra de implicerede parterers perspektiv og ydermere forholder de sig aktøruafhængige, ved at tage stilling til situationen for dem, der er påvirket af kontanthjælpsloftet.

Diskussionen fortsættes og centrerer omkring, hvorledes det er muligt, at man kun har 1600kr tilbage af sin indkomst efter man har betalt sine udgifter og om Rockwool Fondens anvisninger kan være korrekte. Taleren Nille er den største opponent og udtrykker, at priserne på bolig, forbrugsudgifter, transport, medicin og forsikringer er for høje til, at man kan have en sammenhængende privatøkonomi. Da der sættes spørgsmålstejn ved dette, beskriver taleren forholdene ud fra sit eget liv som arbejdstager, hvordan det i hans personlige liv bare med job, er svært at have en holdbar privatøkonomi med en række ekstra udgifter. (bilag 5a)

Ovenstående er endnu et eksempel på hvordan denne taler er aktørafhængig, hvor denne bør forholde sig til emnet fra en helhedskontekst og ikke udelukkende egen personlige erfaringer. Denne type aktørhandling fungerer som en hæmsko for en forståelsesorientering, navnlig når modargumenter, der henviser til noget man kan erkende i en intersubjektiv korporation.

6.2.1.1 Kommunikativ rationalitet

I diskussionen findes der primært en uenig om forholdene i den objektive verden i forhold til kontanthjælpsloftet. Taleren Nille anser kontanthjælpsloftet som medvirkende til en række negative tendenser i samfundet og øvrige aktører udfordrer denne fortolkning. Talerens forklaringskraft synes umiddelbart at forsøge at forklare flere årsagssammenhænge, da der henvises til, at omkostningerne for at leve er høje, hvilket umuliggør at dem der påvirkes af kontanthjælpsloftet kan have en holdbar privatøkonomi. Imidlertid besidder disse påstande også gyldighedskravene og de øvrige diskursdeltagere godtager ikke den fremlagte logik, men efterspørger i stedet evidens for talerens ytringer. Denne anmodning ignoreres, hvorfor denne taler fejler i sin rationalitet, ved ikke at forsøge at overbevise øvrige deltagere ved at henvise til relevant evidens. På trods af at forklaringskraften forsøger at uddybe flere sammenhænge, er disse relateret til talerens egne hverdagserfaringer og ikke evidens der intersubjektivt kan fortolkes; øvrige deltagere kan ikke fortolke virkeligheden ud fra talerens egen fortolkning af virkeligheden.

Henrik Dahl bidrager til diskussionen, i henhold til indvendingen mod at kontanthjælpsloftet ikke var en katastrofe, med en artikel fra Rockwool Fonden der konkluderer, at følger man deres anvisninger, er det muligt at have en sammenhængende privatøkonomi, selvom man er påvirket af det nævnte loft. Ydermere forsøger Thomas at forklare mulige årsagssammenhænge, ved at henvise til en BUPL-undersøgelse der viser, at der har været en negativ tendens i børnehaver og vuggestuer i de seneste år, hvorfor kontanthjælpsloftet ikke kan have forårsaget dette. Forklaringskraften er her grundig således, at disse diskursdeltagere forsøger at forklare sammenhænge, ved at henvise til evidens enhver kan fortolke og have indvendinger imod. Der forekommer dog ingen indvendinger, da diskussionen i stedet centrerer om første talers påstande, der baserer sig på hverdagserfaring og egen situation. Netop sidstnævnte gør denne taler aktørafhængig, omend de øvrige kan anses som aktøruafhængige, da de vurderer mulighederne for de implicerede, ud fra den data, der fremlægges.

Thomas er den eneste diskursdeltager, der forholder sig til indholdet i den artikel fra Rockwool Fonden, som Henrik Dahl henviser til. I forhold til denne og argumentet om, at disse negative konsekvenser skyldes ringe prioritering af udgifter, argumenterer Thomas:

"Godt og fint. Alle må prioritere. Men der er trods alt forskel på tv-pakker og medicin eller mad til børn. Og Henriks link fortæller jo også, at par med børn står skidt. Især hvis de er nødt til at have bil for at kunne tage småjobs på steder hvor den kollektive trafik ikke rækker." (bilag 5)

Taleren formår at forholde sig til begge orienteringer. På den ene side anerkende denne, at nogle kan være påvirket af kontanthjælpsloftet og står i en situation, hvor de dårligt kan følge Rockwool's anvisninger, mens en række af de konsekvenser Nille fremlægger, argumenteres der for hvordan disse kan skyldes mere generelle tendenser.

6.2.1.2 Analyse af deliberationspotential

En forståelsesorienterede handlingstype vil være tilstrækkelig som forudsætning for deliberation, idet denne anses som den kommunikative rationalitet, der forcerer at meninger legitimeres på baggrund af den kritiske debat, hvor meninger med ringe begrundelser kan fremstilles og dem med overbevisende argumenter kan opnå tilslutning (Eriksen & Weigård, 2003); alt for at nå frem til en offentlig meningsdannelse, der er baseret på rationalitet og kan transformere denne rationelle mening til en rationel politik.

Grundet aktørafhængighed og anvendelse af egen hverdagserfaring som rationale for sine argumenter, opnår Nille ikke mere end en resultatorientering, da denne taler ikke intentionelt forsøger at overbevise de øvrige diskursdeltagere og tilmed ignorerer anmodninger om dokumentation for fremsatte påstande.

Taleren Thomas handler aktøruafhængigt, da denne forholder sig til situationen fra de implicerede parter perspektiv. Imidlertid er han en meget nuanceret deltager, der ikke tager et specifikt standpunkt, men fremlægger mulige årsagssammenhænge. Taleren formår at overveje og have en forståelse for de fremlagte argumenter, men diskussionen når aldrig en høj nok rationalitet til enighedsorientering, hvorfor denne taler formår at være forståelsesorienteret. Taleren forholder sig til kompleksiteten af det diskuterende emne og har forståelse både for, hvordan kontanthjælpsloftet påvirker nogle i bestemte situationer negativt, men også hvordan det i sin helhed ikke nødvendigvis forårsager de negativer, som første taler påstår.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der er et deliberationspotentiale. Den ene diskursdeltager fungerer som hæmsko for en diskussion af den normative rigtighed, ved at handle resultatorienterede, hvorfor diskussionen ikke udvikler sig. Imidlertid er der et potentiale, såfremt flere aktørers handlingstype er ens med Thomas', at disse kunne diskutere den normative rigtighed og om kontanthjælpsloftet er en legitim politik eller bør afskaffes.

6.2.1.3 Delkonklusion

Diskursdeltagerne har svært ved at nå til enighed om sandheden vedrørende den objektive verden. På den ene side er der aktører, der mener, at der er en sammenhæng mellem kontanthjælpsloftet og en række sociale og økonomiske problemer for dem, der bliver påvirket heraf. På den anden side argumenterer andre aktører for, at indflydelsen af dette loft er minimalt og eventuelt omtalte problemer peger på generelle tendenser eller at de implicerede ikke har prioriteret deres forbrug ordentlig, blandt andet ifølge anvisninger lavet af Rockwool Fonden.

Der eksisterer et problem med intersubjektiviteten i den interpersonlige relation, da den ene taler, Nille, ikke forholder sig til modargumenter i en tilstrækkelig grad. Da der efterspørges dokumentation, vælger denne at referere til hverdagserfaringer fra egen livsverden. Dette indikerer, at diskursdeltageren ikke intentionelt forsøger at overbevise de andre med grundig argumentation og ikke formår at forklare sammenhænge i en så tilstrækkelig grad at øvrige aktører overbevises. Dette problem er også relateret til aktøruafhængighed, hvor det ikke er tilfældet, at den første taler handler således. Taleren opsætter scenarier for dem, der er udsat af kontanthjælpsloftet, men da der efterspørges dokumentation for, at disse scenarier skulle være virkelighed, bliver der ikke fremført evidens herfor.

For de øvrige deltagere forklares mulige årsagssammenhænge mellem stigende økonomiske problemer til at være forårsaget af andre fænomener end kontanthjælpsloftet, ved henvendelse til undersøgelser, der påpeger det er muligt at have en sammenhængende økonomi, selv når man er påvirket af det nævnte loft. Disse udsagn udfordres ikke yderligere af diskursdeltagerne, for hvem bevisførelsen er rettet imod. Der

begrundes imidlertid ikke for hvem det gavner, at kontanthjælpsloftet bliver indført og derfor overvejes det fælles gode ikke.

6.2.2 Topchefernes løn

Facebook-opslaget er en artikel fra Finans (bilag 6), der viser en måling af om danskere synes, at topcheferne får for meget i løn. I denne måling viser det sig, at 68 % af danskere mener, at topchefer får for meget i løn. Professor i finansiering ved CBS udtaler:

"Det viser meget tydeligt, at topchefernes løn er noget, der optager danskerne. Fokus bliver så ikke mindre af, at der med jævne mellemrum er skandaler om emnet. Det har der i øvrigt været i mange år" (Finans, 2017)

I Facebook-opslaget spørger Finans, om folk er enige i udsagnet om, at topchefer får en for høj løn. Dette spørgsmål indleder til diskussion i kommentarfeltet.

Indledningen til den første udvalgte diskussion startes af Kenneth Jakobsen, der skriver:

"Hvorfor skulle jeg have en mening om deres løn, som ingen påvirkning har på min egen? Misundelse er en grim ting..." (bilag 7)

Taleren Kenneth refererer her til flere verdener i Habermas' teori. Dels forholdet mellem topchefernes løn og egen, hvortil en situationsdefinition er, at førstnævnte ikke påvirker sidstnævnte. Denne ytring kan der rejses indvendinger mod fra tilhører, såfremt man betvivler situationsdefinitionen, der er forbundet med den objektive verden. Foruden dette refereres til misundelse, implicit forstået således at interessen i topchefernes løn har grobund i misundelse, snarere end at være relevant i den objektive verden. Her refereres dels til den subjektive verden, og hvorledes en holdning er determineret af folks følelser, samt den sociale verden, i henhold til hvordan en sådan misundelse ikke er en værdi eller egenskab, man bør besidde i denne kontekst.

Taleren er eksplicit aktørafhængig i sin udtalelse, da denne argumenterer, at det ikke er gyldigt at have en mening, når emnet ikke har en indflydelse på aktøren selv. En sådan logik er ikke i overensstemmelse med den Habermasianske diskurs og vil begrænse diskursdeltagere i at forholde sig til diskussioner, der vedrører normer og deres gyldighed. Taleren skal være i stand til at diskutere ud fra andres perspektiv end eget, for at kunne acceptere en norm som gyldig. (Eriksen & Weigård, 2003)

En tilhører kommenterer ovenstående udsagn med følgende:

"Det har da en stor indvirkning. Hvis man udbetalte mindre løn til direktionen og mindre udbytte til aktionærerne, kunne man udbetale mere til medarbejderne. Det er simpel matematik." (bilag 7)

Denne taler, Christian, accepterer ikke de tre gyldighedskrav og rejser indvendinger mod sandhedsforståelsen i den objektive verden. Der er ikke enighed om situationsdefinitionen vedrørende sammenhængen mellem topchefernes løn og øvrige medarbejdere. Christian argumenterer, at en mindre udbetalt løn til topcheferne er sammenhængende med, at man kan udbetale mere til medarbejderne. Hvor Kenneths udgangspunktet er centreret omkring egen interesse, henviser denne taler til hvem det måtte gavne. Et sådant argument følger Habermas' teori for, hvordan man rationelt når til enighed, ved at forsøge at overbevise tilhører om, hvorfor man har ret. I en sådan interaktion tillægges det mere kraft, at kunne henvise og begrunde for hvem noget gavner, andre end en selv. (Eriksen & Weigård, 2003)

Kenneth svarer hertil:

"Det har ingen indvirkning, da direktøren tjener sin egen løn. Og derfor er størrelsen på hans løn, ikke på bekostning af andres løn. Ingen virksomhed kunne drømme om, at overbetale nogen på gulvet." (bilag 7)

Kenneth udtrykker her uenighed med Christians situationsdefinition. Det udtrykkes at der ikke eksisterer en sammenhæng mellem direktørens løn og de andre, så en reduktion af topchefernes løn, vil ikke forårsage stigende løn til øvrige. Kenneth uddyber således en forklaring for sin fortolkning af situationsdefinitionen, hvilket gavner hans forklaringskraft, idet der forklares hvorfor den foreliggende situation er, som den er, dog uden nærmere uddybelse.

Efter denne kommentar tiltræder en ny i diskussionen, Steen, der ligeså har indvendinger mod Christians udsagn:

"Det kunne være dejlig hvis det var simpel matematik Christian Pedersen men dårlig ledelse kan være lig med underskud i stedet for overskud. Matematisk vil det være lig med ingenting til aktionærerne og medarbejderne, og langsigtet virksomhedsluk. Derfor betaler virksomheder mange gange RIGTIG mange penge for den rette person i lederstillinger" (bilag 7)

Der forklares her en ny sammenhæng, at ledelsens kvalitet påvirker virksomhedens bundlinje økonomisk. Ydermere påstås det, at virksomheder betaler mange penge for, at få en direktør, der besidder den nødvendige kvalitet. Udsagnet er derfor, at en reducerede løn til cheferne, vil resultere i virksomhedsunderskud og dermed ingen profit til aktionærer, ingen lønninger til medarbejdere og at virksomheden må lukke på længere sigt.

For første gang i diskussionen indtræder da en ny taler, Hanne, der efterspørger evidens eller et bevisgrundlag for Kenneths udsagn om, at direktøren tjener sin egen løn:

"Kan du påvise, at direktøren tjener sin egen løn? Jeg vil gerne se en grundig analyse på dette!" (bilag 7)

Selvsamme taler efterspørger ligeledes bevisgrundlag for Steens udsagn om sammenhængen mellem chefens løn og dennes kvalitet og værdi for virksomheden:

"Kan du påvise, at dårligere ledere så får mindre i løn end de gode? Jeg har i øvrigt fulgt en amerikansk økonomiprofessor, der gav udtryk for, at man ofte så, at de såkaldte gode virksomhedsledere, endte med at blive "dårlige" når de skiftede arbejde. Det kan følges på aktiekurserne. De stiger voldsomt i starten, - for derefter at falde tilbage. Men jeg antager, at du har analyser, der påviser det modsatte, og de analyser vil jeg gerne se!" (bilag 8)

Til dette svarer Kenneth og Steen:

"Dem som ansætter og betaler hans løn, må jo vide om de får fuld værdi. Ellers er han næppe ansat ret længe. [...] Det behøver jeg slet ikke tage stilling til. Jeg ikke med i nogle bestyrelser, og det er jo dem der skal afgøre om de betaler en rigtig pris for deres vare (arbejdskraft)" (bilag 8)

Argumentet bag udsagnene er derfor ens og der gives ingen grundigere analyse eller forklaring på årsagssammenhæng, blot at en bestyrelse eller virksomhed selv vurderer dette. Talerne Kenneth ignorerer denne efterspørgsel, hvor Steen responderer neutralt, men forholder sig til modargumentet. Til ovenstående kommentar fra Steen, kommenterer Hanne:

"Du skriver at dårlig ledelse kan være lig underskud (enig) og god ledelse det modsatte (enig), men om der er sammenhæng mellem de to grupper løn aner du ikke, - og dermed falder dit argument i princippet fra hinanden." (bilag 8)

Efterfulgt af ovenstående uddybes en argumentation for, hvorfor hun ikke mener, at lønningsniveauet har en korrelation med chefens produktivitet eller værdi (bilag 9), som benævnes senere i analyseafsnittet.

Steens respons er følgende:

"Hvis du mener, at jeg afviser at drage en stringent matematisk sammenhæng mellem god ledelse = god løn og dårlig ledelse = dårlig løn. Så har du ret. [...] Indtil videre nøjes jeg med at fastslå, at når jeg ansætter medarbejdere i min virksomhed, er deres aflønning en sag mellem hvad jeg synes, og de synes de er værd."

Det er IKKE en demokratisk folkeafstemning om hvem der synes de for lidt eller meget, Det er et forhandlingsbord for 2. Det er det der er hele min pointe." (bilag 9)

I denne talehandling udtrykkes det, at taleren har en interessekonflikt i forhold til emnet, da denne er arbejdsgiver. Det benævnes hvorledes en forhandling om løn, er en sag mellem de involverede parter og derfor ikke bør være til diskussion. Ud fra en sådan fortolkning, kan taleren forstås som agerende ud fra egen interesse og uden at forholde sig til hvad der normativt er rigtigt.

Hertil stiller Christian spørgsmål ved det normative aspekt; om det ikke bør være relevant for flere parter, hvad man finder frem til af lønniveau:

"Så vi andre må altså ikke have en mening om, hvordan vi som samfund fordeler de værdier, vi er sammen om at skabe?" (bilag 9)

Hertil svarer Kenneth:

"Du må gerne være smålig hvis du ønsker det. Men der er intet som skal fordeles." (bilag 9)

Sluttelig modargumenterer Christian:

"Synes du, det er smålig at have en holdning til, hvordan vi indretter vores samfund? Og er der virkelig ikke noget, der skal fordeles? Så arbejderne skal altså selv beholde al den værdi, de skaber? Så bliver der jo ikke noget til direktører, virksomhedsejere, politikere og embedsmænd." (bilag 9)

6.2.2.1 Kommunikativ rationalitet

Debatten afspejler en uenighed vedrørende forhold i både den objektive og sociale verden. Dels er flere aktører uenige om de egentlige forhold i den objektive verden. For Kenneth og Steen fortolkes situationsdefinitionen som, at direktørens løn er separat fra medarbejderens og at der ikke eksisterer en sammenhæng mellem disse. Denne fortolkning finder Christian og Hanne sig ikke enige i, hvortil de spørger ind og selv bringer modargumenter i diskussionen. Steen begrundes ovenstående med, at der er en sammenhæng mellem løn og kvaliteten af lederen der ansættes, hvortil Hanne tilføjer følgende argumentation:

"Jeg har ikke set nogen form for evidens for, at danske ledere var dårligere i 90'erne, hvor toplønningerne var væsentligt mindre. Nærmest tværtimod. For dengang var vi kendt for et relativt højt produktivetsniveau (sammenlignet med andre lande), mens regeringen stønner nu over, at vores produktivetsniveau er relativt faldende.

Så jeg savner virkelige valide analyser af, om der reelt er sammenhæng mellem direktørlønningerne og så den værdi, disse direktører skaber (sammen med deres medarbejdere). " (bilag 8)

Navnlig Steen og Hanne forholder sig seriøse, når de vurderer hinandens argumenter. Hvor Kenneth ignorerer Christians indvendinger, forholder førstnævnte sig til hinandens argumenter og besvarer disse, uden at der forekommer sarkasme eller anden negativ respons, der kan afbryde den interpersonlige kommunikation. Det mest centrale problem, der opstår i diskussionen mellem disse er Steens interessekonflikt som arbejdsgiver, der i sidste ende afviser Hannes argumentation, omend der udtrykkes forståelse herfor:

"hvis en Amerikansk professor har fundet en entydig formel for hvad der god og dårlig ledelse, så kan vi hurtigt blive enige om at han er værd at stifte nærmere bekendtskab med. Indtil videre nøjes jeg med at fastslå, at når jeg ansætter medarbejdere i min virksomhed, er deres aflønning en sag mellem hvad jeg synes, og de synes de er værd." (bilag 9)

Dette er navnlig problematisk grundet, at denne aktør koordinerer sin handlingsplan ud fra selviske interesser. Der opnås en forståelse for det opponerende argument, men taleren kan ikke formå at være en stærk kommunikativ aktør, da der ikke kan opnås en enighed om den normative rigtighed. Sidstnævnte kan her henføres til ideen om universaliseringsprincippet, hvor taleren ikke vil opnå den normative rigtighed, da denne ikke overvejer handlingsplanerne for alle de involverede parter, men kun vurderer foreliggende situation ud fra sit eget perspektiv.

Hanne kommunikerer modsat Steen ikke ud fra egeninteresse, men forholder sig i stedet til for hvem det gavner. Hanne bruger meget af hendes medvirken på, at argumentere for hvordan hun ikke har kunne finde en korrelation mellem løn og kvalifikationer, og argumenterer for, at det ikke er for det fælles bedste, at lønninger i lederstillinger er steget markant siden 90'erne. Hun fortsætter sågar med at argumentere for, at danske ledere var bedre i 90'erne, hvor Danmark var kendt for et højt produktivetsniveau, om end toplønningerne var lavere. Hanne appellerer således til en forståelse af, at det ikke er moralsk, at betale flere og flere penge til ledere, hvis ikke disse ligeledes kan vise, at de formår at gøre et bedre job. Med et sådan perspektiv formår taleren, at forholde sig til situationen for de implicerede parter, i et forsøg på at finde det normativt rigtige.

Resultatet af kommunikationen mellem Steen og Hanne er, at de nærmer sig en gensidig forståelse for det omtalte emne og de oprindelige uenigheder. Imidlertid vil de ikke kunne koordinere deres handlinger ud fra dette, da den ene aktør ikke handler på baggrund af rationaliteten der fremføres i diskursen, men i stedet er bundet af professionelle interesser.

Talerne Christian og Kenneth når ikke til en gensidig forståelse af de belyste situationsdefinitioner. Kenneth besvarer ikke anmodningen om, at påvise hvordan direktøren tjener sin egen løn. Forudsætningen for at disse talere kan nå til enighed opnås derfor ikke, hvorfor diskussionen afviger fra et Habermasiansk ideal om den rationelle kommunikation.

Da Kenneth opgiver at overbevise og argumentere yderligere for sin forståelse for den objektive verden, bevæger diskussionen sig over i et spørgsmål om det normative aspekt. Kenneth ytrer flere gange, hvordan enhver holdning til lønniveauet bunder i smålighed eller misundelig. Denne holdning er Christian heller ikke enig i, da der argumenteres for, at det er normativt rigtigt at diskutere fordelingen af værdier i samfundet.

Uenigheden vedrørende den objektive verden begrænser imidlertid de to diskursdeltagere i at nå til en forståelse for genstandsfeltet eller til enighed om det normativt rigtige. Kenneths argumentation om den normative rigtighed bunder i, at der i den objektive verden ikke er en sammenhæng mellem topchefernes løn og øvriges løn, hvor Christians ide om den normative rigtighed bunder i, at denne sammenhæng eksisterer og det derfor er relevant at diskutere hvilken fordeling, der er den rigtige. Diskussionen viser derfor hvordan deliberation ikke kan opnås, når deltagerne forholder sig til samme emne, men ikke deler en gensidig forståelse og ikke opnår en sådan.

Talerne når ikke til enighed, da der er mangler i forklaringskraften. Dels vælger Kenneth at ikke besvare anmodningen om yderligere bevisførelse for hans mening, der brat stopper diskussionen og dels anvender begge aktører sprog, der ikke stemmer overens med den rationelle kommunikation, hvor aktører forsøger at overbevise hinanden med argumenter, der er tiltalende i henhold til bestemte værdier eller som et fælles gode. Taleren Christian anvender sarkasme og ironi, som indvending mod Kenneths argument om at intet fordeles med sætningen:

"Så arbejderne skal altså selv beholde al den værdi, de skaber? Så bliver der jo ikke noget til direktører, virksomhedsejere, politikere og embedsmænd." (bilag 9)

Taleren Kenneth anvender negative responser til modargumentation, foruden at negligere yderligere indvendinger, hvor han tildeler opponerende talere negative værdier på baggrund af deres holdning. Ideen om respekt og behandlingen af diskursdeltagere som ligemænd ophæves derfor ved anvendelse af dette sprogbrug.

6.2.2.2 Analyse af deliberationspotentialiet

Taleren Kenneth besidder en strategisk betinget handlingstype, da denne ikke handler forståelsesorienterede, ikke forsvarer sine argumenter, når der rejses indvendinger herimod og lader diskussionen være afhængig af, om han personligt bliver påvirket af omtalte emne.

Det største deliberationspotentialt ses hos Steen og Hanne, hvor navnlig Hanne forsvarer sine meninger og er forståelsesorienterede i forhold til de øvrige diskursdeltagere. Steen forsvarer også sine meninger, og er tilbøjelig til at forstå Hannes argumenter, omend han stadig er betinget af strategi i sine handlinger. Han udtrykker dog en forståelsesorientering ved sin tilkendegivelse om, at taleren Hanne kunne have ret, såfremt hendes udsagn om professoren er sande.

6.2.2.3 Delkonklusion

I ovenstående analyse findes der stor forskel mellem de forskellige diskursdeltagere. Steen og Hanne når en gensidig forståelse og fortolkning af den objektive verden. Dette er med til at bane vej for en yderligere dialog om det normativt rigtige, hvor de kan løse eventuelle konflikter og koordinere deres handlingsplaner ud fra denne dialog. De tager hinandens argumenter seriøst og vurderer dem, men er primært begrænset af navnlig Steens problematikker vedrørende interessekonflikt, da denne taler forholder sig til situationen ud fra sit eget perspektiv som arbejdsgiver. Her kunne dialogen være forbedret ved, at Steen kunne handle aktøruafhængigt, men i stedet koordinerer han sine handlingsplaner ud fra sit eget perspektiv, hvorfor denne taler og Hanne aldrig opnår enighed om den normative rigtighed i den foreliggende situation.

Hvor der forekommer en kommunikativ interpersonlig relation mellem Hanne og Steen, forholder det sig ikke således for Kenneth og Christian, da disse ikke opnår en gensidig forståelse af den objektive verden. Christian har indvendinger mod Kenneths fortolkning af situationsdefinitionerne, og sidstnævnte forsøger i starten at argumentere for disse, men opgiver, da der bedes om yderligere forklaringer for de fremførte argumenter. Kenneth når derfor at argumentere, men formår ikke at uddybe flere sammenhænge. Disse to aktører ender derfor med to forskellige fortolkninger af foreliggende situation, hvorfor de også fejler i at nå til enighed om den normative rigtighed. Yderligere kan det påpeges hvorledes deres sprogbrug anvender sprog, der gør, at der findes manglende respekt for hinanden i debatten. Med anvendelse af sarkasme og ironi, samt beskyldninger om, at dem der besidder en bestemt holdning er smålige eller misundelige, når aktørerne aldrig rigtig at overveje forskellige argumenter seriøst og derfor ender diskussionen med, at ingen af aktørerne opnår en ny forståelse eller viden.

6.2.3 Sprogkultur

Herunder findes en analyse af et udvalgt kommentarspor på platformen Twitter.

Tweetet der starter kommentarsporet er lavet af den danske politiker Özlem Cekic, der gentagende også involverer sig i kommentarsporet og de diskussioner der opstår heri. Den udvalgte diskussion i dette kommentarspor er dog ikke med Cekic selv som deltager, i særlig markant forstand, hvorfor et spørgsmål om autenticitet og privatpersonlighed om hendes person ikke anses som værende relevante for diskussionen.

Hendes oprindelige tweet lyder som følger:

"Sikke en modtagelse tosprogede elever modtager i Gentofte. Forældrene burde skamme sig!!! #dkpol"

(bilag 10)

I forbindelse med dette tweet linker Cekic yderligere til en artikel på BT.dk, der omhandler forældres bekymringer ved mængden af tosprogede elever på en skole i Gentofte (BT, 2017a). Dette oprindelige indlæg udtrykker klart, at forældrenes bekymring over mængden af tosprogede elever ikke er acceptabel. Der er dermed tale om en holdning der bunder i den sociale verden, hvor spørgsmålet er om det er moralsk eller etisk at have en norm der tillader denne bekymring.

Som den første kommentar i efterfølgende diskussion skriver Caroline:

"Så længe mange to-sprogede reelt er dobbelt-halvsprogede og ser dansk som et absolut fremmedsprog forstår jeg forældrene." (bilag 11)

Caroline modstiller sig i dette tilfælde Cekics holdning, og tilskriver sig de bekymrede forældres holdning, under visse forbehold, hvilket ligeledes viser en forskellige situationsdefinition, fra den der opstilles af Cekic i det oprindelige tweet. Imidlertid inddrager Caroline også forhold fra den objektive verden i hendes argumentation, nærmere bestemt de opstillede forbehold i hendes talehandling.

Den anden part i denne diskussion, Marie, indtræder nu med følgende:

"Børnene er flersprogede. Kan ofte 2-3 sprog. Spørg ikke hvad de mangler – men hvad de kommer med."

(bilag 11)

Med denne udmelding skiftes det egentlige fokus fra en diskussion med udgangspunkt i den sociale verden, til en diskussion i den objektive verdens, da diskussionen skifter fra, hvorvidt det er acceptabelt at udtrykke en bekymring over mængden af tosprogede elever på en skole, til hvilke sproglige færdigheder disse elever

har, og hvilken betydning dette medfører. Marie postulerer ovenfor, at de af Caroline opstillede forbehold ikke er den virkelige situation. Marie er dog ikke villig til fuldstændigt at fokusere på den objektive verden, og vælger derfor, at inddrage et argument der appellerer til et mere moralsk aspekt, og en moralsk forståelse af det danske samfund som værende i stand til at fungere inkluderende og åbent for udefrakommende kulturer og sprog.

Som modsvar hertil spørger Caroline ind til:

"Sprog de kan bruge her? Hvorfor så gabet til danske børn mht karakterer?" (bilag 11)

Caroline spørger ind til, hvorvidt der er tale om sprog der kan bruges her i landet, og i den forstand nærmere hvorvidt et af disse sprog er dansk. Yderligere forholder hun sig kritisk for dette postulat af Marie, ved at spørge indtil hvorfor der så findes et karaktergab mellem tosprogede elever og danske elever. Caroline vælger med denne kommentar at understrege hendes position i den objektive verden, og forholder sig ikke til Maries argumentation med bund i den sociale verden.

Maries modsvar hertil forholder sig stadig til både den objektive og sociale verden, og tager kraftigt udgangspunkt i Carolines tidligere indlæg:

"ja da. Sprog er en ressource- jo flere sprog du kan, jo hurtigere tilegner du dig nye sprog." (bilag 11)

Maries svar på hvorvidt der er tale om sprog der kan bruges i Danmark er i udgangspunktet kort, men viser sig i virkeligheden som værende dybere begrundet end umiddelbart antaget. Maries argumentation for hvorfor der er tale om sprog der kan bruges i Danmark er yderst bundet til anden del af hendes svar, hvor hun påtaler, at hun anser sprog som en ressource og at jo flere sprog man kan, jo nemmere er det at lære nye. Heri kan der være flere forståelser, den ene værende at de tosprogede elever ikke kan dansk, men qua deres sproglige ressourcer fra andre sprog, vil det ikke være et problem for dem at lære, og dermed er deres sprog brugbare. Den anden tolkning er, at det er en fordel at tilegne sig flere sprog, da dette medvirker til at gøre den enkelte person mere tilgængelig til verden, og at dette anses i samfundet som værende af nytte.

Caroline har en anden udlægning af hvorvidt et sprog er brugbart:

"Man skal være god til de sprog man kan. Og der skal være nogen at tale med. Ikke alle sprog er lige nyttige overalt." (bilag 11)

I ovenstående udmelding er der flere forhold der modargumenterer Maries udlægning. Caroline er af den klare holdning, at det ikke handler om hvor mange sprog man kan, men hvor dygtig man er til sproget,

således at man er i stand til at kommunikere fyldestgørende med de mennesker omkring en, der taler samme sprog. Diskussionen har igen vendt sig fra før at værende funderet meget i den objektive verden, til nu igen at tage afsæt i den sociale verden, og hvilke normer og værdier der accepteres. På netop dette punkt er der en klar uenighed om den normative rigtighed, der relaterer sig til den sociale verden, da Caroline mener, at meget centrale værdier er, at tilegne sig det sprog der hører til landet man bosætter sig i, hvor Marie i højere grad mener, at det er vigtigt at omfavne og forsøge at inkorporere den kultur og de sprog i samfundet, og så skal det danske sprog nok blive en del heraf.

Marie reagerer til ovenstående udmelding ved at svare:

"det er jo netop derfor det er en skam at modersmålsundervisning er blevet afskaffet" (bilag 12)

Der henvises i dette til, at hun som sådan er enig i, at man skal være god til de sprog man kan, og at det dermed er en skam, at modersmålsundervisning til tosprogede elever er blevet afskaffet, da det mindsker muligheden for, at disse elever opnår en god forståelse for deres egentlige modersmål. Marie vælger dog at omgå Carolines argument om, at alle sprog ikke er lige nyttige alle steder, underforstået, at dansk er vigtigere at lære i Danmark end andre sprog er, uanset herkomst. Marie vender derimod Carolines argumentation om, og erklærer sig enig i denne læsning af argumentationen.

Hertil svarer Caroline som følger:

"Hvis man vil bo i Danmark er det vigtigt at tale ordentligt dansk. Hvis familien vil bevare oprindeligt sprog må det være for egen regning." (bilag 12)

I dette understreger Caroline den holdning der har været grundlaget for hendes tidligere argumentation, men som er blevet omgået af Marie, hvad enten dette intentionelt eller ej. Præcis som grundargumentet har været i Carolines tidligere udsagn, så understreges det her, at det centrale er, at disse tosprogede bør lære dansk først og fremmest, og at alt andet ikke kan være samfundets ansvar, men derimod familiens eget.

Igen vender Marie dog ovenstående udsagn til at underbygge egne argumenter:

"selvfølgelig! International forskning underbygger at jo bedre du mestrer modersmål, jo bedre tilegner du 2 sprog" (bilag 12)

Marie vælger at læse Caroline indlæg som betydende, at den centrale pointe er, at man skal lære sit modersmål grundigt, uanset hvor man er, og argumenterer herfor, ved at postulere, at international forskning viser, at dette øger muligheden for tilegnelse af yderligere sprog, dog uden at underbygge dette.

Det er for sin vis allerede tydeligt hvor markante uenigheder der er om de forskellige opfattelser af hvad der er normativt rigtigt, men for at understrege egen situationsdefinition skriver Caroline:

"Når man skifter land skifter man også modersmål – ellers betaler efterkommerne dyrt. Man har brug for at høre til ikke være gæst f evigt" (bilag 12)

Caroline udtaler således at, hendes definition af et modersmål er det sprog der tales lokalt i landet, hvori man bor, og ikke det sprog der tales, i det område hvorfra man oprindeligt kommer. Yderligere argumenterer hun for, at denne opfattelse er nødvendig for, at kunne integreres som egentlige medlemmer af samfundet, og ikke blot opfattes som værende gæst i landet. Denne forskel i situationsdefinition får Marie til at svare følgende:

"nej, modersmål kan man aldrig skifte. Modersmålet er det du bruger til at udtrykke drømme og følelser"
(bilag 13)

I stedet for, at argumentere for, at hun har en anden definition på begrebet modersmål, så vælger hun, at fokusere på Carolines argument for, at man skifter sit modersmål når man vælger at bosætte sig i et område med et andet sprog, end det sprog der tales derfra hvor man kom. Marie vælger at argumentere for, at det er så grundlæggende en del af det enkelte menneske, at det er det interne sprog hvorpå man drømmer og føler, at modersmålet er en grundlæggende del af mennesket, der ikke kan ændres ved blot at flytte til et område med et andet sprog.

Til dette svarer Caroline:

"Og hvis man drømmer om et andet sted skal man ikke bo her. Mange af os har indvandrere aner men dansk er modersmåler." (bilag 13)

Caroline argumenterer fortsat for hendes opfattelse af dette begreb og hvilken indflydelse det skal have, hvor hun argumenterer for, at hvis man, i en mere direkte forstand, drømmer om at bo andetsteds end i Danmark så bør man ikke bo i Danmark, og i samme forstand skal man lære dansk såfremt man vil blive boende i landet. Hele diskussionen er flere gange skiftet mellem argumentationer der har fæste i den objektive verden og argumenter der har fæste i den sociale verden, hvor Carolines argument falder under sidstnævnte af disse. Dette er tilfældet, netop fordi, hun vælger at argumentere for, hvad hun mener normen bør være for, hvordan man forholder sig til flersprogede mennesker og folk med indvandrerbaggrund.

Denne argumentation falder ikke i god jord hos Marie, der svarer:

"nu skyder du en hel gruppe noget i skoene. Uklædeligt" (bilag 13)

Marie anfægter helt grundlæggende de moralske forhold i det argument Caroline fremstiller, men gør heller ikke mere end det. Der er ikke nogen argumentation for denne anfægtelse, end ikke en forklaring på hvad der specifikt anfægtes i Carolines argumentation.

Caroline underbygger hendes argumentation:

"Man skal erkende hvor man befinder sig i tid og rum. Det gør livet nemmere." (bilag 13)

Heri giver Caroline igen udtryk for sin moralske indstilling, hvor hun argumenterer for, at det er nemmere, og dermed bedre, at indrette sig under de umiddelbare forhold der opstilles af samfund og kultur, frem for at forsøge, at opretholde forhold fra egen opvækst og kultur.

Diskussionen fortsætter mellem Caroline og Marie, dog fra et andet punkt, hvor Caroline skriver en kommentar om, at:

"[...]modersmålet er det daglige sprog, og alle, der har fået et tilhørsforhold til det nye land. De har valgt at bo i, har skiftet modersmål" (bilag 14)

Caroline fortsætter hendes redegørelse for hendes definition på modersmål, og definerer det som det daglige sprog i det givne land, hvori man har valgt at bo.

Hertil svarer Marie:

"så hvis du flytter til Kina, tror du så ikke du vil føle og drømme på dansk? Det vil du. Modersmålet er følelser" (bilag 15)

Ligeledes fortsætter Marie sin argumentation for, at modersmålet er en integreret del af mennesket, og ikke kan adskilles fra den kultur og opvækst mennesket har været igennem, hvorfor modersmålet naturligt ikke kan være andet, end det sprog man er vokset op med, uafhængigt af nationalitet.

Caroline uddyber hendes holdning, i forhold til det fremlagte eksempel:

"Hvis jeg flyttede til Kina ville jeg gøre en indsats for at tale et af de kinesiske sprog. Medbragte børn vil få det nye sprog som modersmål" (bilag 15)

Carolines argumentation konkretiseres i dette eksempel, men fremstiller også visse problematikker i forhold til den tidligere argumentation hun har fremført. I den umiddelbart ovenstående kommentar udtaler hun, at hun vil gøre en indsats for at lære og anvende det lokale sprog, og at eventuelle børn ville få

sproget som modersmål. Dermed forstået, at hun ikke selv ville få sproget som modersmål, en modsigelse til hendes tidligere udtalelse om, at *"modersmålet er det daglige sprog, og alle der har fået et tilhørsforhold til det nye land, de har valgt at bo i, har skiftet modersmål"*. (bilag 14)

Marie svarer, at:

"det gør de voksne og børn jeg kender også. Men det bliver altså aldrig et modersmål." (bilag 15)

Fortsat forsøger Marie at etablere en enighed om, hvad begrebet om modersmål betyder og hvordan det defineres, som et led i at forsøge at opnå en fælles situationsdefinition, men Caroline kan stadig ikke tilskrive sig denne forståelse.

"Så for dig vil de tilflyttede altid være fremmede. Jeg under dem bedre." (bilag 15)

Med dette forsøger Caroline, at argumentere for, at den eneste måde at blive reelt integreret på er, at lære kulturen, og dermed sproget at kende, og at alt andet end komplet integration ikke er godt nok for noget som helst menneske. Hun argumenterer ud fra en normativ rigtighed om, at ethvert menneske fortjener integration i sit lokalsamfund, og at dette skal opnås gennem en indoktrinering af samme lokalsamfunds kultur, normer og sprog.

Marie svarer dog tilbage:

"nej, tværtimod. Skeler ikke til nationalitet eller kultur men ser et menneske" (bilag 15)

Hun forholder sig til, at Caroline mener, at man nødvendigvis vil opfatte disse mennesker som værende fremmede, hvis man har samme forståelse som denne situation, som Marie har. Marie argumenterer dog for, at det ikke er sproget, nationaliteten eller kulturen der definerer hvorvidt de kan indgå i samfundet, men de menneskelige værdier.

Denne opfattelse af det enkelte menneske mener Caroline er en krævende position:

"Der skal meget bevidst ageren til, at sætte sig ud over sin kultur. Ingen er kun et menneske." (bilag 16)

Caroline argumenterer for, at kulturen er så grundlæggende en del af mennesket, og derfor er en uadskillelig del af mennesket, der er yderst svær at adskille sig fra. Netop af denne grund mener Caroline ikke, at det enkelte menneske skal ses uden inklusion af dette.

"du og jeg skal agere bevidste og ikke 'falde i' mht. forforståelsen af hvad kultur er" (bilag 16)

Med ovenstående modargumenterer Marie for, at det centrale er, ikke at lade en forforståelse af det enkelte menneskes kultur være indvirkende på, hvordan man opfatter det enkelte menneske, men i højere grad lade det være de egentlige menneskelige værdier der afgør dette.

Afslutningsvis skriver Caroline:

"Kulturer er forskellige og det er venligst at hjælpe nye til at forstå den kultur de har slået sig ned i." (bilag 16)

Som den sidste kommentar i diskussionen argumenterer Caroline for, at det er vigtigt at hjælpe folk med at forstå den kultur den nu befinder sig i, og at dermed må det nødvendigvis forstås, at det blandt andet er gennem en indlæring af sproget, og understreger dermed den argumentation hun har lagt for linje gennem hele diskussionen.

6.2.3.1 Kommunikativ rationalitet

Herunder vil der være en vurdering af de enkelte aktørers forklaringskraft, interesser, aktøruafhængighed og evne til at vurdere argumenter.

Gennemgående for begge aktører i ovenstående diskussion er, at disse ikke har en særlig høj grad af forklaringskraft, da ingen af disse fremlægger videre grundig argumentation, belæg eller på anden vis underbygger deres argumenter gennem andet end deres umiddelbare postulater. Dette besværliggør kommunikationen mellem de to parter markant, da afprøvningen og vægtningen af de forskellige argumenter udvaskes, og gør det sværere for den enkelte at forstå hvad den præcise mening med udtalen er.

Der er gennem hele diskussionen flere tilfælde, hvor begge parter udtrykker hvad de hver især mener der skal gøres, men uden at forklare hvorfor, eller hvilke sammenhænge der ligger bag. Der stilles flere gange spørgsmålstejn ved de forskellige argumenter, og hvorvidt disse slutninger er logiske, hvorfor ingen af de to parter kan siges at have en særligt høj forklaringskraft.

De to diskuterende parter interesser er ligeledes ret sammenlignelige, i den forstand, at de begge forsøger at have det fælles gode for øje, men har vidt forskellige definitioner af, hvordan dette opnås. Det er tydeligt i både Carolines og Maries talehandling, at de begge argumenterer for, hvad de mener, er den bedste måde, at sikre integrationen af disse, i første omgang, flersprogede elever, og senere mennesker af indvandrerbaggrund. De kan, i den forstand, begge siges at præsentere en handlingsplan for, hvordan de mener man opnår dette mål, og har dermed, på hver deres baggrund, det fælles bedste for øje. Der er dog flere tilfælde, hvor Marie, der er folkeskolelærer og blogger for folkeskolen.dk, anvender hashtagget

#skolechat, og i sit virke som folkeskolelærer muligvis også kan have for øje, at promovere disse holdninger med henblik specifikt på hendes eget erhvervsområde, men dette fremstår ikke yderligere af hendes talehandlinger og vurderes derfor ikke som værende influerende på diskussionen.

I forhold til de to diskuterende parter aktøruafhængighed er denne ligeledes relativt ens, da begge argumenterer meget ud fra, hvad der er optimalt for det omdiskuterede segment, og som sådan ikke forholder sig til hvad der nødvendigvis ville være mest optimalt for dem selv, som privatpersoner. De har dog, som tidligere pointeret, meget forskellige grundlæggende forhold for hvordan dette opnås, men kommunikerer stadig aktøruafhængigt.

Afslutningsvis for dette afsnit vil der være en vurdering af de to parter evne til at vurdere argumenter og modargumenter, et område hvorpå begge parter igen er ganske tæt på hinanden. Gennem hele diskussionen er der en meget ringe grad af vurderingsevne mellem de to parter, hvor specielt Marie har for vane, enten at omvende Carolines argumentation, eller ganske enkelt ikke vurdere dem tilstrækkeligt. Uanset hvilket af disse udfald der har været tilfældet, så kan ingen af disse siges at udstråle en god vurderingsevne fra Maries side. Ligeledes har der kun været ganske ringe tegn på en høj vurderingsevne hos Caroline, der gentagende gange vælger at ignorere de egentlige argumenter i de fremlagte udsagn, men blot fremføre egne holdninger som svar hertil. Ingen af de aktive parter formår at tage hinandens argumenter til overvejelse eller søge at nå en forståelse eller enighed for hvilken situationsdefinition der gør sig gældende.

6.2.3.2 Analyse af deliberationspotentialiet

Herunder vil der være et afsnit der vurderer de enkelte diskuterende parter handlingsplaner, og hvilken indflydelse disse videre har.

Hverken Caroline eller Marie formår at rejse sig over en resultatorientering i den ovenfor redegjorte diskussion, da ingen af de to parter formår at nå en fælles situationsdefinition. Der er nogle enkelte punkter, hvorpå de tendenser mod mere end blot resultatorientering, men deres modvilje mod at vurdere argumenter og modargumenter og deres ringe forklaringskraft underkender muligheden for, at kunne opnå mere end nævnte resultatorientering. De er ikke i stand til at diskutere sig frem til hverken enighed eller forståelse, og kan derfor ikke opnå hverken den ene eller anden af disse forståelser.

6.2.3.3 Delkonklusion

Begge parter i dette analyseafsnits diskussion har ageret resultatorienteret, da ingen af de to parter har været i stand til, at argumentere tilstrækkeligt eller vist sig i stand til at vurdere argumentation og modargumentation. De formår begge, at opfylde de krav der sættes til hvilke interesser der skal stå bag

talehandlingen, såvel som hvor aktøruafhængig man skal være i stand til at være, men eftersom de to andre forhold, forklaringskraft og vurderingsevne, ikke opfyldes tilstrækkeligt, kan de to aktører ikke siges at hæve sig over en resultatorientering, og i den forstand ikke være i stand til at opnå en deliberation imellem sig.

6.2.4 Diskussion om målet retfærdiggør midlet

Herunder vil der fremlægges en analyse af en udvalgt diskussion fra Twitter, med henblik på, at konkludere hvorvidt der er foregået en deliberation eller ej.

Udgangspunktet for diskussionen er et tweet lavet af Søs Marie Serup, politisk kommentator på BT, der skriver:

"Alle andre var røget ud for det Støjberg overlever" (bilag 17)

I samme tweet poster hun et link til et indlæg hun har skrevet på BTs hjemmeside (BT, 2017b), et indlæg der handler om, hvordan Inger Støjberg har ageret i forhold til den såkaldte 'barnebrud-sag', hvor ministeren har været i samråd og anklaget for bevist at udstede ulovlige ordrer på ministeriets vegne. Hertil udtaler Søs Marie Serup, som i tweetet, at havde det været hvem som helst anden, så havde de ikke fået lov til at besidde posten længere, havde de gjort det samme.

Som kommentar hertil skriver Torben:

"For de fleste alm mennesker er dette en fis i en hornlygte, men alle os foragter barnebrude. Der er Chr. Borg flip af værste skuffe!" (bilag 18)

Torben argumenterer i ovenstående for, at han mener, at denne sag er gået over gevind, og at der er tale om, at sagen er blevet 'flippet' på Christiansborg, til at se dårligere ud end den egentlig er. Med dette fremstiller han i samme ombæring et argument om, at han mener, at den egentlige handling foretaget af Inger Støjberg er acceptabel, og i den forstand, fremstiller sit moralske grundlag for argumentationen.

Hertil svarer en ny aktør, Rasmus:

"Hvordan er et lovbrud fra en minister – den udøvende magt i Danmark – et 'flip'?!" (bilag 18)

Rasmus modsætter sig i markant grad Torbens udmelding, og fremfører i samme ombæring sit moralske grundlag, hvor han ikke mener, at lovbrud på nogen vis kan accepteres af instanser som ministerier. De er

for sin vis enige om, hvad det egentlige hændelsesforløb går ud på, men er uenige om hvorvidt det er moralsk korrekt at handle som der er blevet gjort.

Hertil tilslutter Suzanne sig:

"Jeg kan heller ikke indse, at det er lige meget med lovbrud – helt ligegyldigt om man er enig eller ej. Et skråplan!!" (bilag 18)

Hun bakker op om den moralske forståelse fremlagt af Rasmus, og modstiller sig i samme forstand det moralske grundlag fremstillet af Torben.

Hertil svarer Torben:

"Kriminelt? Som ikke at række hånden ud på cykel. Denne handling er sket for at beskytte mindreårige, ikke som en bevidst krim. Handling" (bilag 18)

I dette forsøger Torben at uddybe sin moralske argumentation, ved at argumentere for, at der ikke er tale om et uovervejet lovbrud, men nærmere, at der er foretaget en ulovlighed for, at komme udsatte mindreårige til hjælp, og at handlingen har målet for øje, i langt højere grad end midlet, hvorfor det ikke er en kriminel handling i samme forstand som andre ulovligheder, da denne handling har for øje at hjælpe et udsat segment.

Suzanne svarer:

"Men indenfor loven, please. Alternativt må de ændre loven først. Tænk lige, hvis de gjorde noget ulovligt, du IKKE var enig i!" (bilag 19)

Suzanne anerkender i denne kommentar, at hun er enig i selve målet for handlingen, men at det er grundlæggende amoralsk at handle i strid med loven, uanset målet herfor, hvorfor en sag som denne nødvendigvis kan sætte præcedens for andre tilfælde. Yderligere prøver hun at underbygge dette argument ved at opstille et retorisk spørgsmål om, hvordan Torben ville forholde sig til en lignende situation, hvor han ikke var enig i målet for handlingen, men hvor midlet stadig inkluderede et lovbrud.

"Point taken, men tænk hvis 80 mia sagen trak samme fokus fra de politiske kommentatorer. Hvis ulovligt så er det i en god sags tjeneste" (bilag 19)

I ovenstående viser Torben en overvejelse og en forståelse for Suzannes argumentation. Dette er dog ikke nok til at overbevise Torben til, at nå til enighed om de moralske forudsætninger for situationen, da Torben mener, at hvis man i medierne skal fremhæve problematiske sager i dansk politik, så er der flere andre, der

er langt mere relevante at forholde sig til, hvor målet med sagen ikke nødvendigvis er for det fælles bedste, som han mener, er tilfældet med denne sag. Han fastholder sit moralske standpunkt, og mener stadig, at målet helliger midlet, i denne situation, hvorfor man må deducere sig frem til, at dette er en generel holdning for Torben.

Suzanne fastholder, ligesom Torben, sit moralske grundlag for argumentation:

"Uanset sagen mener jeg det samme, sorry. Så: I rest my case. Men go' weekend" (bilag 19)

Hun understreger således, at hun ikke mener, at det under nogen omstændigheder er i orden for en sådan instans, hvis nogen instans overhovedet, at bryde loven, uanset hvor nobelt og forbedrende et mål der er tale om.

6.2.4.1 Kommunikativ rationalitet

Begge de to primære aktører i denne diskussion, Torben og Suzanne, forholder sig grundlæggende ret ideelt overfor hinanden, hvor den sidste aktør, Rasmus kun involverer sig med et enkelt indlæg, og derfor ikke kan vurderes i denne sammenhæng.

Ser man på de to aktørers forklaringskraft, så er denne ganske tilstrækkelig, til at kunne sig, at de uddyber årsagssammenhænge for deres argumenter. De er begge ganske klare omkring deres moralske grundlag for deres individuelle argumentation, og dette moralske grundlag står, for dem begge, som værende den primære årsag bag deres argumentation.

Ligeledes kan de begge siges at handle ideelt i forhold til hvilke interesser der står til grund for deres argumentation. Begge aktører indgår i diskussionen i egen privatperson, og forsøger ikke at promovere egen- eller særinteresser, men er derimod begge årvågne for, at den primære interesse i sammenhængen er, at de svageste, i dette tilfælde de udsatte mindreårige, hvis interesse skal varetages.

Som på de to tidligere parametre er det også entydigt, at begge aktører formår at forholde sig tilstrækkeligt aktøruafhængigt til situationen, da begge aktører udviser en tydelig respekt for, at der er behov for, at denne målgruppe af mennesker har brug for hjælp. Denne gruppes behov accepteres og respekteres entydigt af begge parter, foruden at de begge tager hinanden seriøst i diskussionen.

Netop denne umiddelbare respekt for hinanden afspejles også til en vis grad i deres evne til at vurdere hinandens argumenter og modargumenter. Dette ses tydeligst i et af Torbens indlæg, hvor han direkte skriver, at han forstå Suzannes fremlagte pointe, men at han stadig ikke er enig i de forhold hun opstiller som værende gældende. Heri findes en tydelige vurdering af moddebattørens argumentation. Ligeledes

forholder Suzanne sig også vurderende til Torbens argumentation, og giver afslutningsvis udtryk for, at hun forstår rationalet bag Torbens argumentation, men kan ikke tilslutte sig det moralske grundlag Torben argumenterer ud fra.

6.2.4.2 Analyse af deliberationspotentialiet

Umiddelbart opfylder Suzanne og Torben mange af de forhold der er opstillet for deliberation, og kan også siges at opnå en sådan, da begge parter fremstår som værende forståelsesorienterede. Det primære parameter hvorpå de ikke formår at flytte sig er enighed omkring situationsdefinitionen. De forstår begge hinandens argumentation og årsagen herfor, men er ikke i stand til at nå til enighed om hvordan denne situation defineres, og formår dermed ikke at opnå en enighedsorientering. De kan dermed siges at opnå en forståelsesorientering, gennem en svag kommunikativ handlen, og i den forstand opnå en deliberation, om end denne ikke er af den fuldstændige grad, som hvis de havde haft en stærk kommunikativ handlen, og derigennem opnået en enighedsorientering.

6.2.4.3 Delkonklusion

I denne analyse kan der, på baggrund af ovenstående, konkluderes, at de to primære aktører Suzanne og Torben forholder sig forståelsesorienteret til hinanden, men ikke formår, at løfte dette til enighedsorienteringen. Dette er tilfældet på baggrund af deres fælles modvilje, mod at søge en konsensus, men blot vælge at forstå og anerkende hinandens individuelle standpunkter.

6.3 Analyse af den demokratiske værdi

Dette afsnit vil analysere de udvalgte sociale platformes potentiale for den offentlige meningsdannelse og hvilken demokratisk værdi det har, hvis den kritiske debat er forudsættende for meningsdannelsen.

6.3.1 Platformens gyldighed i et demokratisk perspektiv

"Offentligheden konstitueres af kommunikationsfriheden, som muliggør offentlig brug af fornuften. Den er ikke en konkret institution, men snarere kommunikationsnetværk." (Eriksen & Weigård, 2003: 275)

Facebook og Twitter kan være platforme for den borgerlige offentlighed, hvor potentialer er tilstedeværelsen af kritiske debatter, der kan dekonstruere antagelser, udsagn og meninger, således at rationalet for disse frembringes og kan vurderes af flere diskursdeltagere. Formålet er da, at denne offentlige brug af fornuft øger tilslutningen til meninger, der anvender en overbevisende rationalitet og diskvalificerer de meninger, der er baseret på specielle interesser eller en ringe rationalitet. For at opnå dette er det imperativt, at den kommunikative rationalitet forekommer i diskussionerne.

Som nævnt i analysen af de udvalgte platforme som udtryk for en borgerlig offentlighed, så opfylder begge platforme de af Habermas opsatte krav til en tilstrækkelig grad, men dette betyder dog ikke, at der ikke er

visse problematikker i forhold til potentialet for demokratisk meningsdannelse på de to udvalgte platforme. Dels, er der en strukturel problematik med Twitter, da denne platform har en begrænsning på aktørens enkelte talehandling, da denne ikke må bestå af mere end 140 tegn, hvilket også kan siges at begrænse den enkelte aktørs mulighed for at udfolde sin argumentation til en tilstrækkelig grad. I denne sammenhæng er Facebook mere ideelt strukturelt opbygget, da der på Facebook ingen sådan begrænsning findes, og der dermed er rig mulighed for den enkelte aktør til, at udfolde sin argumentation til fulde.

Facebook er dog ikke uden strukturelle mangler, i forhold til at fungere som en borgerlig offentlighed, da man på Facebook har mulighed for selv, at moderere kommentarerne, såfremt man er opretshaver til det oprindelige indlæg, hvorfra diskussionen udfolder sig. Dette er en markant strukturel svaghed for Facebook, i forhold til idealet om, at diskussionen skal være fri og frit tilgængelig. Dermed sagt, er dette dog blot en mulighed på Facebook, og dermed ikke nødvendigvis en handling der forekommer i et særligt omfang. Modsat Facebook er det på Twitter ikke muligt at slette andres kommentarer, men kun egne, hvorfor Twitter er bedre strukturelt opbygget i denne sammenhæng, da der ikke er den samme magtubalance og autoritet, som der potentielt er på Facebook.

Med henblik på den Habermasianske forståelse af demokrati, så er den aktive deltagelse ligeledes fundamental herfor, hvorfor den stigende politiske aktivitet på de udvalgte platforme kan siges, at være fordrende herfor, i højere grad end den liberalistiske demokratimodel, hvor fokus i langt højere grad er på sammenfatningen af individuelle præferencer til stemmeafgivelse, og dermed en udførlig politik. I den Habermasianske forståelse findes rationaliteten i den kritiske debat, og ikke blot i den individuelle afstemningsproces.

I lyset af de ovenstående delkonklusioner af diskussionsanalyserne, kan disse siges at være løsende for aggregeringsproblematikken, da denne problematik består i, at de stemmende individer nødvendigvis handler strategisk og egennyttmaksimerende, hvor de aktører der er analyseret ovenfor handler mere aktørafhængigt. Heri giver aktørerne udtryk for, at de ikke blot forholder sig til egne interesser når de argumenterer, men også har et fælles gode og konsekvenserne for de parter der påvirkes in mente. I netop denne forstand, viser aktørerne ligeledes, at de anerkender samfundet som værende bestående af subkulturer, og en bredere anerkendelse af normer, som værende ikke blot besluttet af majoriteten, men i højere grad af rationalet. På baggrund heraf, kan deres handlingsplan også siges, at modvirke problematikkerne med den republikanske demokratimodel.

6.3.2 Platformens deliberationsmuligheder

Formålet med deliberation er i sin enkelthed at nå frem til en løsning. I det Habermasianske perspektiv opnås dette bedst ved dialogen, hvor diskursdeltagerne ved gensidige overvejelser når frem til et resultat. Dette er hvad, der gør politikken rationel, at den er baseret på disse overvejelser. (Eriksen & Weigård, 2003)

I analysen af diskussionerne opstår der klare problematikker i forhold til deliberationsprocessen, da ingen af deltagerne formår at overbevise andre om deres mening, i en sådan grad, at dette ender ud i en løsning af en konflikt eller at der opnås en enighed om et mål. Der er enkelte aktører, der formår at have en forståelsesorienterede handlingsplan og intentionelt forsøger at opnå en gensidig forståelse i diskussionen, men deliberationsprocessen afbrydes af, at ikke alle aktører har samme handlingsplan og derfor når deltagerne ikke til et resultat. Der forekommer derfor ikke deliberation i de observerede tilfælde. Imidlertid eksisterer der deliberationsmuligheder, da der er observerede flere aktører, der grundigt overvejer modargumentation og meninger, samt forholder sig rationelt til disse.

7. Konklusion

Indledningsvist spørges der, i dette speciale, hvorvidt de to udvalgte sociale medieplatforme, Facebook og Twitter, kan fungere som en borgerlig offentlighed, hvori deliberation kan forekomme, og hvorvidt disse platforme kan medvirke til en offentlig meningsdannelse på denne baggrund. Det umiddelbare svar herpå er, at de ikke formår, at medvirke til en offentlig meningsdannelse, men den normative art hvoraf specialets fundament kommer, understreger, at det ikke er så entydigt at besvare.

Begge de undersøgte platforme opfylder til en tilstrækkelig grad de kriterier der er opsat i Habermas teori for en borgerlig offentlighed, dog med nogle enkelte forbehold. På Twitter er den en talehandlingsbegrænsning på 140 tegn, hvilket kan siges at være begrænsende på den enkelte aktørs mulighed for at udfolde sin argumentation tilstrækkeligt. Dette er dog ikke en større begrænsning end, at den enkelte aktør har mulighed for, at udfolde sin argumentation gennem flere sammenhængende indlæg, eller tweets, i debatten. På Facebook er der mulighed for moderation af debatten fra opretshaver til indlægget, hvorfra diskussionen udfolder sig, hvorfor der er en risiko for, at de enkelte aktørers talehandling kan blive slettet fra diskussionen. Sker dette, minimeres den enkelte aktørs frie deltagelse i diskussionen. Dette vil være yderst underminerende for Facebooks potentiale som en borgerlig offentlighed, men eftersom dette ikke har vist sig at foregå, i særligt markant omfang, og oftest omhandlende yderst negative indlæg, såsom personangreb og deslige, elementer der strider mod begrebet om *den kommunikative handlen*, så anses dette ikke som værende reelt begrænsende for platformen.

På begge platforme er der fundet frem til diskussioner, hvori aktører handler forståelsesorienteret, og i den forstand handler kommunikativt, men ikke til en så gennemført grad, at de kan siges at være entydigt meningsdannende. Den offentlige meningsdannelse beror på, at aktørerne er i stand til at opnå en enighedsforståelse, hvormed der menes, at de opnår en konsensus om genstandsfeltet, og da dette ikke har været tilfældet kan de ikke kategoriseres som offentligt meningsdannende. Der er dog et potentiale herfor, da analysen viser eksempler på forståelsesorienterede aktører. På denne baggrund er det ikke muligt at konkludere, at de udvalgte platforme kan ansues som værende offentligt meningsdannende, ud fra den forståelse af begrebet der fremstilles i dette speciales teoretiske apparat.

8. Diskussion

8.1 Diskussion af teori

Dette afsnit vil diskutere og reflektere over anvendelsen af Habermas som teoriapparat.

Hvad der gør Habermas relevant som teoretisk anvendelse er, at diskursteorien ikke er bundet af idealisme og konstruktivisme, men er et forsøg på at sammenfatte det teoretiske med det praktiske, hvorfor hans teori bliver kaldt pragmatisk i denne afhandling. Hvor man på den ene side har en normativt præget teori om den ideelle kommunikationsform, for at opnå enighed og gøre denne gyldig, indebærer teorien også et mikrofundament, der kan anvendes på en hvilken som helst kommunikationsform, for at vurdere om en given talehandling efterlever kriterierne for den normative teori. Det er grunden til, at teorien blev udvalgt til at besvare problemformuleringen, da denne kræver en analyse af den specifikke kommunikation, der forekommer på Facebook.

I en videnskabsteoretisk kontekst er Habermas interessant, da hans konstitution af tre verdener har en ontologisk og epistemologisk betydning i analysen. Hvor empiriske og positive tilgange ontologiske forhold er, at viden om verden opnås gennem observation og sansning af den objektive verden (Ingemann, 2013), forholder teorien om de tre verdener sig til verden anderledes. Ontologisk anses verden som opdelt mellem 1) de ydre materielle eksistenser, 2) en normativ verden af normer og værdier, der besluttet intersubjektivt og 3) menneskets bevidsthed eller indre verden. Disse verdener kan tilgås i det Habermasianske paradigme, hvor sproget giver adgang til den sociale og subjektive verden. På denne måde afviser Habermas ikke det objektive og bevæger sig ikke over i en konstruktivisme af virkeligheden, men forholder sig til vigtigheden af den objektive verden, som en afgørende gyldighedssfære; hvilket kommer til udtryk i hans teori ved, at diskursdeltagerne skal nå til enighed om den objektive verden, før de kan beslutte, hvad der er normative rigtige handlingsakter i denne.

Med den formalpragmatiske tilgang, muliggøres det i afhandlingen at vurdere om diskursdeltagere på de sociale medier er kommunikativt rationelle aktører. Dette er metoden der fungerer som bro mellem det praktiske og teoretiske, hvor diskursetikken får sin praktikalitet ved anvendelsen af sprogteori.

Udover dette mikrofundament bidrager Habermas også med ideen om den borgerlige offentlighed, der giver strukturelle rammer for genstandsfeltet der undersøges. Disse rammer kan imidlertid anses som et abstrakt koncept, da definitionen ikke er i relation til nødvendigvis fysiske strukturer, men også omhandler spontant opståede samtaler, der forekommer i en social kontekst (Habermas, 1974). Det strukturelle omhandler derfor omstændighederne omkring denne kommunikative interaktion og kan anses som ideelle

forhold, under hvilke kommunikative aktører kan interagere. Det er derfor problematisk at entydigt konkludere om Facebook eller Twitter er platforme for den borgerlige offentlighed, da sidstnævnte kan anskues som et grænsebegreb; det er et ideal realiteten måske aldrig helt kan opfylde. Twitter og Facebook har i deres teknikalitet visse mulighedsbegrænsninger for brugerne, hvad enten det er begrænsning af tegn per kommentar eller muligheden for, at en anden kan slette en kommentar, betyder disse, at de ikke fuldstændt opnår idealet Habermas formulerede i 1962, da han begrebsliggjorde idealet i bogen *Borgerlig Offentlighed*.

Kritikere af den kommunikative rationalitet formuleret af Habermas påpeger, at kriterierne for at opnå denne rationalitet er så krævende, at kun reflektive kritiske genier, kan opnå den (Rienstra & Hook, 2006). I denne kritik benævnes det ydermere, at de opsatte kriterier er alt for krævende for almindelige aktører, da de dels skal have en enorm informativ bredde og et dybt kendskab til det diskuterende emne og dels besidde ekstraordinære evner til at identificere særinteresse. Endvidere skal de besidde en evne til at argumentere og vurdere argumenter i en høj grad. Habermas er på baggrund heraf for krævende, når han forholder sig til forekomsten af deliberation og hvad der påkræves af kommunikative aktører. Denne kritik er funderet i socialpsykologien, hvor denne entydigt er uenig i, at der findes kommunikative aktører, medmindre de selv bevidst forsøger at opnå det. (Ibid.)

Problematikken består på den ene side i, at:

"Agents are more likely to use passion than reason. And for good reason: emotional rhetoric is often more effective than rational syllogism." (Rienstra & Hook, 2006: 5)

Dette er i modstrid med den Habermasianske logik om, at argumenter der afslører særinteresser og ikke baserer sig på generelle interesser mister deres validitet og tilslutning. Kritikken konkluderer derfor, at den kommunikative rationalitet kan kaldes utopisk (Ibid.).

Ovenstående kritik har sin gyldighed, idet denne afhandling ikke har kunne finde eksempler på enighedsorientering og diskursdeltagere, der formår at følge kriterierne for den kommunikative rationalitet. Man kan argumentere på baggrund heraf, at disse spontant opståede diskussioner på sociale medier, har en række ulemper i forhold til diskussioner i virkelighedens forsamlinger. Diskursdeltagere kan til enhver tid ignorere modargumenter og stoppe med at deltage i debatten, hvilket for nogle aktører kan være inciterende til at droppe debatten når deres udsagn modtager kritik. Dette betyder imidlertid ikke, at de sociale medier mister deres deliberationspotentiale, da der stadig forekommer en svag kommunikativ handling i nogle tilfælde, der kan medvirke til at øge borgeres forståelse for øvrige medborgere eller blive informeret om samfundsrelevante emner.

8.2 Diskussion af metode

Specialet anvender udvalgte casemetoder, og disse er i bredt omfang blevet kritiseret for flere forhold gennem tiderne. Et af de mest kritiserede forhold ved casestudier er, at de ofte anses som værende subjektive, i den forstand, at *"de giver forskerens egne fortolkninger alt for stort spillerum"* (Flyvbjerg, 2010: 463), og denne kritik kan yderligere siges at være i spil, i forhold til metoden anvendt i netop dette speciale. Udvælgelsen af cases er lavet på baggrund af de i forvejen meget arbitrære forhold for udvælgelse af kritiske cases, hvorfor der nødvendigvis kan rejses en kritik af de kriterier der i dette speciale er opstillet for udvælgelsen af kritiske cases. Bent Flyvbjerg skriver om identifikationen af kritiske cases:

"Hvordan identificerer man kritiske cases? Dette spørgsmål er vanskeligere at besvare end spørgsmålet om, hvad der udgør en kritisk case. Det kræver erfaring at lokalisere en kritisk case, og der findes ingen universelle metodologiske principper, hvormed man med sikkerhed kan identificere en kritisk case."
(Flyvbjerg, 2010: 475).

Heri nævnes der flere problematiske forhold for denne form for cases, navnlig, at der ikke er en metodologi for hvordan en sådan case identificeres, og at det kræver en vis erfaring at identificere en sådan case. Dette kan yderligere relateres til en anden kritik af casestudiet, at dette ofte anses som værende verificerende af forskerens forudindtagede antagelser om genstanden (Flyvbjerg, 2010). Dette kan dog ikke siges at have været tilfældet for dette speciale, hvor der har været en klar forventning om, at kunne finde eksempler på, at den kommunikative handlen er forekommet, men dette har ikke været tilfældet, på trods af vores strategisk udvalgte kritiske cases. Grunden til at udvælgelsen af specialets cases nødvendigvis må være strategisk er, at en tilfældig udvælgelse ganske enkelt ville kræve en langt større stikprøve for at give et metodisk grundlag for konklusion.

8.3 Diskussion af konklusion

Grundet specialets normative og abstrakte teoretiske grundlag kan en kritik af konklusionen basere sig på, at denne, i sig selv, ikke besvarer nogle konkrete, virkelige problemstillinger, men i højere grad besvarer hvorvidt de undersøgte genstande har kunnet leve op til de af Habermas opstillede normative forhold. Der er dog elementer i konklusionen der vil kunne anvendes som grundlag for en yderligere undersøgelse af en mere praktisk karakter.

9. Perspektivering

Som nævnt ovenfor i diskussionen af specialets konklusion, så er denne ikke af en synderligt konkret og pragmatisk art, men hvis man anskuer konklusionen som værende grundlæggende for videre forskning, så finder man en del mulige perspektiver i denne.

I konklusionen understreges der, at der ikke kan siges at forekomme en offentlig meningsdannelse, men at der dog stadig er et potentiale herfor, da der findes eksempler på forståelsesorientering blandt brugerne på både Facebook og Twitter. Med dette in mente findes der et perspektiv i, at undersøge videre hvad der er af muligheder for at maksimere denne forståelsesorientering på nævnte platforme, og hvad der eventuelt ville være nødvendigt for, at kunne opnå en enighedsorientering. Selv hvis enighedsorienteringen ikke opnås, så er forståelsesorienteringen stadig efterstræbelsesværdig i forhold til en resultatorienteret kommunikation. Yderligere findes der et potentiale i, at undersøge hvorvidt der faktisk er en praktisk meningsdannelsesproces i gang på Facebook, hvor undersøgelsen ikke nødvendigvis beror på så stringente krav som de af Habermas opsatte, men nærmere undersøger meningsdannelse ud fra teorier af eksempelvis Floyd H. Allport, Pierre Bourdieu og Herbert Blumer.

Yderligere kunne en videre analyse af genstandsfeltet bestå af en kvantitativ undersøgelse af, hvor stor en del af den politiske kommunikation der forekommer på de nævnte platforme, udgør forståelsesorienteret kommunikation. En sådan undersøgelse ville give et konkret indblik i, hvor forekommende disse tilfælde reelt er, hvor dette speciales konklusion i stedet dokumenterer, at disse tilfælde overhovedet er forekommende.

Videre analyse af de demokratiske implikationer af de sociale mediers rolle i den politiske kommunikation vil ligeledes være en mulighed, hvor teoretikere som eksempelvis John Keane vil kunne inkluderes, i en undersøgelse af, om kommunikationen har ændret sig til i virkeligheden at være en form for kommunikation der beror sig på opretholdelse af sit enkelte omdømme, jævnfør Keanes teorier om overvågningsdemokrati og kommunikativ overflod.

10. Litteraturliste

10.1 Internetkilder

Altinget (2017): *5 steder Facebook ændrer dansk politik*

<http://www.altinget.dk/artikel/tema-5-steder-facebook-aendrer-dansk-politik>

Senest set d. 1 juli 2017

Berlingske, (2017): *Rockwool Fonden: Enlige forsøgere kan leve rimeligt på kontanthjælp*

<https://www.b.dk/nationalt/rockwool-fonden-enlige-forsogere-kan-leve-rimeligt-paa-kontanthjaelp>

Senest set d. 1 juli 2017

BT (2017a): *Forældre på dansk skole raiser: Hvad skal vi gøre med alle de indvandrere?*

<http://www.bt.dk/danmark/foraeldre-paa-dansk-skole-raser-hvad-skal-vi-goere-med-alle-de-indvandrere>

Senest set d. 1 juli 2017

BT (2017b): *Søs Marie Serup om Inger Støjberg: ALLE andre var røget ud for det der*

<http://www.bt.dk/politik/sos-marie-serup-om-inger-stojberg-alle-andre-var-roget-ud-for-det-der>

Senest set d. 1 juli 2017

Business (2014): *Danske virksomheder boomer på sociale medier*

<http://www.business.dk/ledelse/danske-virksomheder-boomer-paa-sociale-medier>

Senest set d. 1 juli 2017

Danielsen, Mikael (2016): *Sociale medier 2016 i Danmark*

<https://www.socialemedier.dk/sociale-medier-2016-i-danmark/>

Senest set d. 1 juli 2017

Facebook (2017): *Statement of Rights and Responsibilities*

<https://www.facebook.com/terms>

Senest set d. 1 juli 2017

Politiken (2017a): *Forudsigelsen holdt ikke: Kontanthjælpsloftet har ikke sat flere familier på gaden*

<http://politiken.dk/indland/art6002193/Kontanthj%C3%A6lpsloftet-har-ikke-sat-flere-familier-p%C3%A5-gaden>

Senest set d. 1 juli 2017

Politiken (2017b): *Pædagoger: Fattige børn kommer uden flyverdragt, regntøj og madpakke*

<http://politiken.dk/indland/uddannelse/art5992524/P%C3%A6dagoger-Fattige-b%C3%B8rn-kommer-uden-flyverdragt-regnt%C3%B8j-og-madpakke>

Senest set d. 1 juli 2017

Politikeren (2016): *Sådan bruges de sociale medier i politik*

<http://politikeren.dk/dansk-politik/saadan-bruges-de-sociale-medier-i-politik/>

Senest set d. 1 juli 2017

Stanford (2014): *Jürgen Habermas, Center for the Study of Language and Information*, Stanford University

<http://plato.stanford.edu/entries/habermas/>

Senest set d. 1 juli 2017

Stanford (2016): *Positive and Negative Liberty*, Stanford University

<https://plato.stanford.edu/entries/liberty-positive-negative/>

Senest set d. 1 juli 2017

TV2 (2015): *Sådan køber politikerne din opmærksomhed på Facebook*

<http://nyheder.tv2.dk/2015-02-23-saadan-koeber-politikerne-din-opmaerksomhed-paa-facebook>

Senest set d. 1 juli 2017

Twitter (2017): *Twitter Terms of Service*

<https://twitter.com/en/tos>

Senest set d. 1 juli 2017

10.2 Fysiske kilder

Bohman, James & Regh, William (1997): *Deliberative democracy*, Massachusetts Institute of Technology

Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2010): *Kvalitative metoder - en grundbog*, Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 5. oplag

Bryman, Alan (2012): *Social research methods*, 4th edition, Oxford University Press

Conroy, Meredith & Feezell, Jessica T. (2012): *Facebook and political engagement: A study of online political group membership and offline political engagement*, Computers in Human Behavior, vol. 28

de Vaus, David A. (2001): *Research Design in Social Research*, SAGE Publications

Eriksen, Erik Oddvar & Weigård, Jarle (2003): *Kommunikativt demokrati: Jürgen Habermas' teori om politik og samfund*, Hans Reitzels Forlag

Flyvberg, Bent: *Fem misforståelser om casestudiet* (2010) i Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2010): *Kvalitative metoder - en grundbog*, Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 5. oplag

Gibbs, Jennifer & Halpern, Daniel (2013): *Social media as a catalyst for online deliberation? Exploring the affordances of Facebook and YouTube for political expression*, Computers in Human Behavior, vol. 29

Gregerson, Thomas: *Jürgen Habermas* (2009) i Kaspersen, Lars Bo & Loftager, Jørn (2009): *Klassisk og moderne politisk teori*, Hans Reitzel Forlag, 1. udgave, 2. oplag

Habermas, J. (1974): *The Public Sphere: An Encyclopedia Article*, New German Critique, 3. udgave

Habermas, Jürgen (1984): *The theory of communicative action*, vol. 1, Boston: Beacon Press

Habermas, Jürgen (1996): *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy*, The MIT Press

Heidegger, Martin (1996): *Being and time*, State University of New York Press

Ingemann, Jan Holm (2013): *Videnskabsteori - økonomi, politik og forvaltning*, Aalborg Universitet (preprint)

Lynggaard, Kennet (2010): *Dokumentanalyse* i Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (2010): *Kvalitative metoder - en grundbog*, Hans Reitzels Forlag, 1. udgave, 5. oplag

Rawls, John (1971): *A Theory of Justice*, Oxford University

Rienstra, Byron & Hook, Derek (2006): *Weaking Habermas: the undoing of communicative rationality*, Politikon: South African journal of political studies, vol. 33

Sørensen, Mads (2016): *Political conversations on Facebook - the participation of politicians and citizens*, Media, Culture & Society

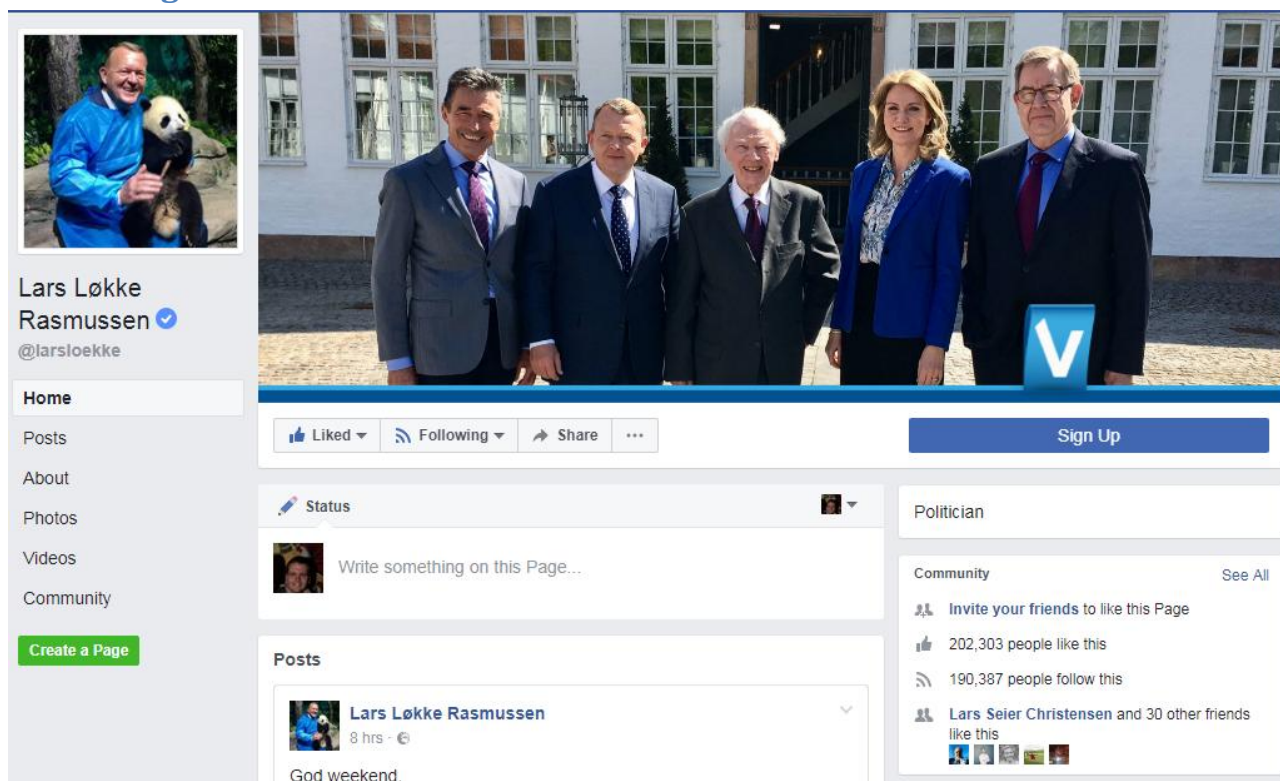
Steenbergen, Marco R. & Bächtiger, André & Spörndli, Markus & Steiner, Jürg (2003): *Measuring Political Deliberation: A Discourse Quality Index*, Comparative European Politics

Storsul, Tanja (2014): *Deliberation or Self-presentation?*, Nordicom Review vol. 35

Sudersan, P. (1998): *Habermas and Critical Social Theory*, Indian Philosophical Quarterly

11. Bilag

11.1 - bilag 1

The image is a screenshot of a Facebook profile for Lars Løkke Rasmussen. The profile picture shows him in a blue jacket holding a small dog. The cover photo shows a group of five people in formal attire standing in front of a white building. The profile name is "Lars Løkke Rasmussen" with a verified blue checkmark and the handle "@larsloekke". The left sidebar contains navigation links: Home, Posts, About, Photos, Videos, and Community, along with a green "Create a Page" button. The main content area shows a status update from 8 hours ago that says "God weekend." The right sidebar displays the category "Politician", a "Community" section with a "See All" link, and statistics: "202,303 people like this" and "190,387 people follow this".

Lars Løkke Rasmussen ✓
@larsloekke

Home
Posts
About
Photos
Videos
Community
Create a Page

Liked Following Share ... Sign Up

Status
Write something on this Page...

Posts
Lars Løkke Rasmussen
8 hrs · 🌐
God weekend.

Politician

Community See All
Invite your friends to like this Page
202,303 people like this
190,387 people follow this
Lars Seier Christensen and 30 other friends like this

11.2 - bilag 2

Henrik Dahl

June 20 at 2:10pm · 🌐

Jeg synes, der bør være en mere principiel debat om eksperter, der skønner forkert (også, når de er blå).

De syriske asylansøgere var ikke veluddannede.

Kontanthjælpsloftet var ikke en social katastrofe.

Det er vigtigt, at der står en vis respekt om ekspertskøn. Blandt andet - men ikke udelukkende - fordi vi som politikere har brug for dem (det er derfor, lovforslag sendes i høring).

Når vi forlader os så meget på dem, bør vi også tale mere om de skøn, der er helt forkerte.

Forudsigelsen holdt ikke: Kontanthjælpsloftet har ikke sat flere familier på gaden

Kommuner og boligselskaber har oprustet social indsats for at hjælpe familier. Men mange er stadig pressede, lyder det.

POLITIKEN.DK

Like

Comment

Share

329

Top Comments ▾

11.3 - bilag 3

Nille Karlsen Kontanthjælpsloftet sendte en masse danskere helt ud i hegnet og deres håb om en tålelig fremtid forsvandt. Samtidig var kontanthjælpsloftet med til at dumpe de lave lønninger, der er i mange fag - slet, slet ikke matcher tidens prisniveau, og som kun giver lønmodtagerne tag over hovedet og billig mad på bordet. Flere og flere danskere har ikke en slunken mønt til ganske almindelig hverdagsforbrug. Masser af virksomheder drejer nøglen om, med endnu flere arbejdsløse til følge. Vores politikere ytrer, at det går godt - også selvom de udmærket ved, at det ikke er sandheden for flere og flere danskere, der "blot" har gjort sig skyldige i at miste sit arbejde eller er blevet syge. Det går ad helvede til for flere og flere danskere og absolut ingen gør noget for at rette op på det - tvært imod

Like · Reply · 4 · June 20 at 2:17pm

Hide 25 Replies

Henrik Dahl Kan vi få noget dokumentation for det?

Like · Reply · 21 · June 20 at 2:20pm

Thomas Grønborg Sørensen Nu anerkender du formentlig ikke en mindre BUPL-undersøgelse, som ikke direkte relaterer sig til indførelsen af kontanthjælpsloftet. Og det er jo generelt svært at dokumentere, hvad folk fravælger for at kunne betale huslejen, og om de er fattige fordi de bruger deres penge forkert. Men nu hvor du linker til en Politiken-artikel, så er her én mere:
[http://politiken.dk/Pædagoger-Fattige-børn-kommer...](http://politiken.dk/Paedagoger-Fattige-børn-kommer...)

Pædagoger: Fattige børn kommer uden flyverdrag, regntøj og...

POLITIKEN.DK

Like · Reply · 2 · June 20 at 2:39pm · Edited

Nille Karlsen Åbn øjnene. Se dig omkring. Butiksdød, danskere i gamle klude, danskere med dårlige tænder, danskere der ikke har råd til deres medicin, de selvmordsforebyggende centre er overbelastede, depressioner, danskere der ikke har råd til jul, konfirmationer, børn og unge der bliver moppet fordi de er fattige osv. osv. Nå nej - det er lettere at se den anden vej...

Like · Reply · 3 · June 20 at 2:25pm

Allan Brink Jakobsen Thomas Grønborg Sørensen nu kan jeg ikke se hele artiklen. Men er det pga. Kontanthjælpsloftet?

Like · Reply · June 20 at 2:30pm

Nille Karlsen Bruger hvilke penge forkert? De 1600 kr. der er tilbage af lønnen, når udgifterne er betalt? Hvordan skal man få råd til tandlæge, forsikringer, medicin, hygiejneartikler, bus, internetforbindelse (som jo kræves til at modtage post fra det offentlige), fornyelse af udsidt indbo osv. osv. Man kan godt leve af 1600 kr i en måned, men ikke år efter år

Like · Reply · 1 · June 20 at 2:32pm

11.4 - bilag 4

Thomas Grønborg Sørensen Nej, som jeg skriver, hænger undersøgelsen ikke sammen med kontanthjælpsloftet. Det er en mindre undersøgelse (under 700 respondenter), som giver indblik i pædagogernes oplevelse af, at flere børn kommer i institution med for lidt mad og tøj. Nogen mener, at problemet er blevet værre inden for de seneste år.

Min pointe er, at det er svært at se, hvad der ligger bag tallene. Det er selvfølgelig godt, at fogeden ikke har haft mere travlt. Men hvis flere børn kommer sultne i institution eller er blevet meldt ud af fodboldklubben, så er det stadig en negativ udvikling. Jeg tvivler bare på, at man kan lave en statistik på de ting, hvis Henrik også skal kunne anerkende den som valid.

Like · Reply · 4 · June 20 at 7:32pm · Edited

Kasper Riedel Istedet for at hyle over 1600 kr, så kunne man jo få sig et job i stedet. Det er skam tilladt at tage ansvar for sit eget liv.

Like · Reply · 10 · June 20 at 2:47pm

Camilla Harager Roediger Nille Karlsen grundtanken er jo heller ikke, at man skal være på kontanthjælp år efter år. Det er tænkt som en midlertidig ydelse. Er det helt utænkeligt, at nogen af dem kunne finde et job?

Like · Reply · 2 · June 20 at 2:48pm

Thomas Grønborg Sørensen Nille: jeg hentyder til, at det liberale standardsvar i sager som denne ofte vil være, at folk bare skal prioritere deres penge anderledes.

Like · Reply · June 20 at 2:52pm

Ulla Taylor Nille Karlsen Her kunne man godt tænke sig lidt dokumentation for alle de elendigheder, du remser op. Hvis man kun har 1600 om måneden er det vist prioriteringen, der er noget galt med.

Like · Reply · 4 · June 20 at 2:55pm

Henrik Dahl Rockwoolfonden har analyseret sagen. Man kan leve en rimelig og tålelig tilværelse på kontanthjælp.

<https://www.b.dk/.../rockwool-fonden-enlige-forsorgere...>

Rockwool Fonden: Enlige forsørgere kan leve rimeligt på kontanthjælp

Rockwool Fonden har gjort op, hvad det som...

B.DK

Like · Reply · 19 · June 20 at 2:58pm

11.5 - bilag 5

Thorbjørn Ehlers Nej Nille Ingen misunder dig, blot forstår jeg ikke hvorfor alt i din verden åbenbart er blevet så negativt. Du skriver dit hjerte er sygt (hvor længe har det stået på) og findes der ikke nogen behandling for din sygdom?

Hvis din sygdom forhindrer dig ... [See More](#)

Like · Reply · 8 · June 20 at 3:18pm · Edited

Camilla Harager Roediger Thomas Grønborg Sørensen måske, men hvis det virkelig passer, at alle på kontanthjælp er så syge, at de ikke kan arbejde, så er det da helt vildt, at danskernes helbred har udviklet sig så dårligt inden for de sidste par år. Så det tror jeg simpelthen ikke på.

Like · Reply · 1 · June 20 at 3:17pm

Kenn Arpe Skrydstrup Nielsen Thomas Grønborg Sørensen folk der har et arbejde må også fravælge ting for at klare sig... vi har bla.

Fravalgt tv pakker for at have mere luft i økonomien 😊

Like · Reply · 5 · June 20 at 3:19pm

Nille Karlsen Thorbjørn Ehlers Hjertesvigt og grenblok er desværre en livstruende sygdom og både sygdommen og medicineringen, der forhåbentligt kan få hjertet til at holde et par år mere, har en masse bivirkninger, som bestemt ikke er livsbekræftende. Med mit indlæg... [See More](#)

Like · Reply · 1 · June 20 at 3:27pm

Thomas Grønborg Sørensen Godt og fint. Alle må prioritere. Men der er trods alt forskel på tv-pakker og medicin eller mad til børn. Og Henriks link fortæller jo også, at par med børn står skidt. Især hvis de er nødt til at have bil for at kunne tage småjobs på steder hvor den kollektive trafik ikke rækker.

Like · Reply · 1 · June 20 at 3:29pm

Thomas Grønborg Sørensen Camilla: det er selv ikke alle på kontanthjælp, der er syge. Men der er nu engang ikke automatisk et job til alle, der har viljen til at arbejde. Og der var vist noget med en forkortet dagpengeperiode, som også kan have noget at gøre med antallet af kontanthjælpsmodtagere.

Like · Reply · June 20 at 3:32pm

Kesse Lund Nille Karlsen nu er jeg jo desvære også syg, og må tage en del medicin for at klare at drive min virksomhed, og ja jeg er et af de svin der bare malker kassen, for det gør alle selvstændige jo, har lige sendt min selvangivelse ind, et sølle overskud før ska... [See More](#)

Like · Reply · June 20 at 7:42pm

Thorbjørn Ehlers Nille Karlsen lønnen skal følge o.s.v.. Hvem skal betale denne løn - rigtigt det skal du og jeg og alle andre - det gør blot at priserne stiger tilsvarende, der er jo ingen kasse der ikke er fundet endnu med penge til uddeling.... [See More](#)

Like · Reply · June 20 at 10:23pm · Edited

Nickolas Rundqvist Kasper, er det jo du har på hånden? Ansætter du selv eller den virksomhed du er ansat i? Eller ved du overhovedet hvad du snakker om?

Like · Reply · June 20 at 10:30pm

11.5a - bilag 5a

Thomas Grønberg Sørensen Camilla: her er der jo som bekendt ret stor forskel på teori og praksis. Men det er jo ikke Henriks hovedpine; det er kommunernes.

Like · Reply · June 20 at 3:00pm

Nille Karlsen Kasper Riedel Og hvad så, hvis de 1600 kr. er resterne af ens LØN?

Like · Reply · 🙄 1 · June 20 at 3:00pm

Nille Karlsen I de over 16 år, jeg har siddet i mit job i det offentlige, er lønnen steget overenskomstmæssigt med ca. 18%. Tilsvarende er de faste udgifter - som bestemt ikke er af luksusklassen - i nogle tilfælde steget med næsten 100%. Nå ja, vil I vel bare sige ... [See More](#)

Like · Reply · 🙄 2 · June 20 at 3:07pm

Ulla Taylor Nille Karlsen Hvordan i alverden kan 1600 være resterne af ens LØN? Mindstelønnen er vel omkring 18.000 kroner

Like · Reply · 🙄 3 · June 20 at 3:09pm

Nille Karlsen Ulla Taylor Du godeste, Ulla - aner du intet om, hvad en bolig (i udkantsområdet), forbrugsudgifter til bolig, offentlig transport, renovation, licens, medicin, forsikringer, osv. osv. koster anno 2017?

Like · Reply · 🙄 1 · June 20 at 3:12pm

11.6 - bilag 6

Finans

May 29 at 6:31am · 🌐

Er du enig?

Danskerne: Topcheferne får for meget i løn

To ud af tre danskere, mener, topcheferne får for meget i løn. Hver tredje mener, det faktisk er alt for meget. De synes, cheferne skulle skele mere til de almindelige lønmodtageres lønudvikling.

FINANS.DK

 Like Comment Share

 71 [Top Comments](#)

11.7 - bilag 7

Kenneth Jakobsen Hvorfor skulle jeg have en mening om deres løn, som ingen påvirkning har på min egen?

Misundelse er en grim ting...

Like · Reply · 🍷👍 76 · May 29 at 6:43am

^ Hide 19 Replies

Christian Pedersen Det har da en stor indvirkning. Hvis man udbetalte mindre løn til direktionen og mindre udbytte til aktionærerne, kunne man udbetale mere til medarbejderne. Det er simpel matematik.

Like · Reply · 👍 3 · May 29 at 7:40am

Anders Nørskov Bruun Christian Pedersen men er det rimeligt?

Like · Reply · 👍 2 · May 29 at 7:47am

Christian Pedersen Hvad er rimeligt?

Like · Reply · 👍 1 · May 29 at 7:50am

Kenneth Jakobsen Det har ingen indvirkning, da direktøren tjener sin egen løn. Og derfor er størrelsen på hans løn, ikke på bekostning af andres løn. Ingen virksomhed kunne drømme om, at overbetale nogen på gulvet.

Like · Reply · 👍 5 · May 29 at 8:19am

Steen Hvid Andersen Det kunne være dejlig hvis det var simpel matematik Christian Pedersen men dårlig ledelse kan være lig med underskud i stedet for overskud. Matematisk vil det være lig med ingenting til aktionærerne og medarbejderne, og langsigtet virksomhedsluk. Derfor betaler virksomheder mange gange RIGTIG mange penge for den rette person i lederstillinger 😊💰

Like · Reply · 👍 5 · May 29 at 8:23am

Hanne Christensen Kenneth Jakobsen Kan du påvise, at direktøren tjener sin egen løn? Jeg vil gerne se en grundig analyse på dette!

Like · Reply · 👍 2 · May 29 at 9:41am

11.8 - bilag 8

Hanne Christensen Steen Hvid Andersen Kan du påvise, at dårligere ledere så får mindre i løn end de gode? Jeg har i øvrigt fulgt en amerikansk økonomiprofessor, der gav udtryk for, at man ofte så, at de såkaldte gode virksomhedsledere, endte med at blive "dårlige" når de skiftede arbejde. Det kan følges på aktiekurserne. De stiger voldsomt i starten, - for derefter at falde tilbage. Men jeg antager, at du har analyser, der påviser det modsatte, og de analyser vil jeg gerne se!

Like · Reply · 1 · May 29 at 9:46am

Kenneth Jakobsen Hanne Christensen

Dem som ansætte og betaler hans løn, må jo vide om de får fuld værdi. Ellers er han næppe ansat ret længe.

Like · Reply · 2 · May 29 at 9:50am

Steen Hvid Andersen Det behøver jeg slet ikke tage stilling til. Jeg ikke med i nogle bestyrelser, og det er jo dem der skal afgøre om de betaler en rigtig pris for deres vare (arbejdskraft)

Like · Reply · May 29 at 12:31pm

Hanne Christensen Kenneth Jakobsen Det var da godt nok et popert svar. Jeg læser det, som du faktisk ikke aner, hvad du udtaler dig om. Så når du skriver, at direktøren tjener sin egen løn, - så er sætningen grebet ud af luften. Du aner det rent faktisk ikke!

Like · Reply · 1 · May 29 at 3:57pm

Hanne Christensen Steen Hvid Andersen Og lige så popert et svar kommer du med. Du skriver at dårlig ledelse kan være lig underskud (enig) og god ledelse det modsatte (enig), men om der er sammenhæng mellem de to gruppers løn aner du ikke, - og dermed falder dit argument i princippet fra hinanden.

Jeg har ikke set nogen form for evidens for, at danske ledere var dårligere i 90'erne, hvor toplønningerne var væsentligt mindre. Nærmest tværtimod. For dengang var vi kendt for et relativt højt produktivitsniveau (sammenlignet med andre lande), mens regeringen stønner nu over, at vores produktivitsniveau er relativt faldende.

Så jeg savner virkelige valide analyser af, om der reelt er sammenhæng mellem direktørlønningerne og så den værdi, disse direktører skaber (sammen med deres medarbejdere).

Jeg tror selv, at det høje lønniveau mere er adfærdsbaseret end baseret på matematiske kalkuler over, hvad en person er værd. Hvis direktøren får en høj løn, ja, så kan de professionelle bestyrelsesmedlemmer, som selv ofte er direktører e.l., gå til deres bagland og bede om højere løn, og så kører den opadgående spiral.

Så vidt jeg husker var direktøren for Roskilde Bank en af de højest lønnede bankdirektører på tidspunktet, hvor banken gik bankrupt. Omvendt var der direktører i nogle af de sunde banker, som havde et væsentligt lavere lønniveau. Jeg ser ingen sammenhæng. Det betyder ikke, at højt lønnede direktører ikke kan være dygtige. Der er bare ingen sammenhæng til lønniveau.

Like · Reply · May 29 at 4:16pm

11.9 - bilag 9

Mads Bagger Korsholm Det er jo altså aktionærernes penge ikke de ansatte, direktionens eller bestyrelsen. Derfor må det altså være op til ejerkredsen/aktionærerne at bestemme hvor mange af deres penge chefen er værd

Like · Reply · 1 · May 29 at 8:02pm

Steen Hvid Andersen hanne christensen . Hvis du mener, at jeg afviser at drage en stringent matematisk sammenhæng mellem god ledelse = god løn og dårlig ledelse = dårlig løn. Så har du ret . Og hvis en Amerikansk professor har fundet en entydig formel for hvad der god og dårlig ledelse, så kan vi hurtigt blive enige om at han er værd at stifte nærmere bekendtskab med. Indtil videre nøjes jeg med at fastslå, at når jeg ansætter medarbejdere i min virksomhed, er deres aflønning en sag mellem hvad jeg synes, og de synes de er værd. Det er IKKE en demokratisk folkeafstemning om hvem der synes de for lidt eller meget, Det er et forhandlingsbord for 2. Det er det der er hele min pointe. Og så mener jeg faktisk at det rager resten af hverden en Bønne, hvad de 2 parter aftaler 😊 - God aften til alle herinde

Like · Reply · May 29 at 8:26pm

Christian Pedersen Så vi andre må altså ikke have en mening om, hvordan vi som samfund fordeler de værdier, vi er sammen om at skabe?

Det vil jeg nu til stadighed tillade mig at mene en hel masse om, og jeg vil også tillade mig at ytre min mening.

Like · Reply · 1 · May 30 at 4:34am

Hanne Christensen Steen Hvid Andersen Nu er det vist ret begrænset, hvad du har af ansatte. Der er vist tale om 1/4, 1/2, 1 mange 😊 Det er altså ikke din situation, der er specielt interessant. Det er toplønninger, der er emnet 😊

Like · Reply · May 30 at 6:08am

Kenneth Jakobsen Christian Pedersen

Du må gerne være smålig hvis du ønsker det. Men der er intet som skal fordeles.

Like · Reply · May 30 at 6:12am

Christian Pedersen Kenneth Jakobsen: Synes du, det er smålig at have en holdning til, hvordan vi indretter vores samfund?

Og er der virkelig ikke noget, der skal fordeles? Så arbejderne skal altså selv beholde al den værdi, de skaber? Så bliver der jo ikke noget til direktører, virksomhedsejere, politikere og embedsmænd.

Like · Reply · May 30 at 7:56pm · Edited

Steen Hvid Andersen Hanne Christensen jeg tror du misforstår min pointe. Jeg mener lønaftalen har 2 parter. En arbejdsgiver og en arbejdstager. Hvis de 2 Er enige. så er den jo ikke længere. Alle os der bruger det som hyggesnak på Facebook 2 i kan jo mene præcis hvad vi vil. De 2 enige aftaleparter trækker vel bare på skuldrene og siger nå!?!? 😊

Like · Reply · 1 · May 30 at 8:47pm

11.10 - bilag 10

Özlem Sara Cekic

@cekicozlem

Follow

Sikke en modtagelse tosprogede elever modtager i Gentofte. Forældrene burde skamme sig!!! [#dkpol](#) bt.dk/danmark/forael

...

Translate from Danish

10:01 PM - 20 Jun 2017 from [Denmark](#)

7 Retweets 29 Likes

23

7

29

11.11 - bilag 11

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 20

Replying to @cekicozlem

Så længe mange to-sprogede reelt er dobbelt-halvsprogede og ser dansk som et absolut fremmedsprog forstår jeg forældrene.

Translate from Danish

1

7

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 21

Børnene er flersprogede. Kan ofte 2-3 sprog. Spørg ikke hvad de mangler - men hvad de kommer med. #skolechat

Translate from Danish

1

1

3

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 21

Sprog de kan bruge her? Hvorfor så gabet til danske børn mht karakterer?

Translate from Danish

2

2

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 21

ja da. Sprog er en ressource- jo flere sprog du kan, jo hurtigere tilegner du dig nye sprog. #skolechat

Translate from Danish

1

1

2

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 21

Man skal være god til de sprog man kan. Og der skal være nogen at tale med. Ikke alle sprog er lige nyttige overalt.

11.12 - bilag 12

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 21

det er jo netop derfor det er en skam at modersmålsundervisning blev afskaffet.
[#skolechat](#)

Translate from Danish

1

2

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 21

Hvis man vil bo i Danmark er det vigtigt at tale ordentligt dansk. Hvis familien vil bevare oprindeligt sprog må det være for egen regning.

Translate from Danish

1

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 21

selvfølgelig! International forskning underbygger at jo bedre du mestrer modersmål, jo bedre tilegner du 2 sprog

Translate from Danish

1

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 21

Når man skifter land skifter man også modersmål - ellers betaler efterkommerne dyrt. Man har brug for at høre til ikke at være gæst f evigt

Translate from Danish

2

11.13 - bilag 13

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 21

Replying to @CarolineKofahl @cekicozlem

nej, modersmål kan man aldrig skifte. Modersmålet er det du bruger til at udtrykke drømme og følelser #skolepol

Translate from Danish

1

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 21

Og hvis man drømmer om et andet sted skal man ikke bo her. Mange af os har indvandrere aner men dansk er modersmåler.

Translate from Danish

1

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 21

nu skyder du en hel gruppe noget i skoene. Uklædeligt

Translate from Danish

1

1

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 21

Man skal erkende hvor man befinder sig i tid og rum. Det gør livet nemmere.

Translate from Danish

11.14 - bilag 14

Caroline Kofahl
@CarolineKofahl

Follow

Replying to [@cekicozlem](#) [@MarieHvidtfeldt](#)

Nej, modersmålet er det daglige sprog, og alle, der har fået et tilhørsforhold til det nye land, de har valgt at bo i, har skiftet modersmål

Translate from Danish

6:40 AM - 22 Jun 2017

3

11.15 - bilag 15

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 22

Replying to @CarolineKofahl @cekicozlem

så hvis du flytter til Kina, tror du så ikke du vil føle og drømme på dansk? Det vil du. Modersmålet er følelser

Translate from Danish

1

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 22

Hvis jeg flyttede til Kina ville jeg gøre en indsats for at tale et af de kinesiske sprog. Medbragte børn vil få det nye sprog som modersmål

Translate from Danish

2

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 22

det gør de voksne og børn jeg kender også. Men det bliver altså aldrig et modersmål.

Translate from Danish

1

Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 22

Så for dig vil de tilflyttede altid være fremmede. Jeg under dem bedre.

Translate from Danish

1

Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 22

nej, tværtimod. Skeler ikke til nationalitet eller kultur men ser et menneske.

Translate from Danish

11.16 - bilag 16

 Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 22
Der skal meget bevidst ageren til at sætte sig ud over sin kultur. Ingen er kun et menneske.

 Translate from Danish

 1

 Marie Hvidtfeldt @MarieHvidtfeldt · Jun 22
du og jeg skal agere bevidste og ikke "falde i" mht. forforståelsen af hvad kultur er [#skolechat](#)

 Translate from Danish

 1

 Caroline Kofahl @CarolineKofahl · Jun 22
Kulturer er forskellige og det er venligst at hjælpe nye til at forstå den kultur de har slået sig ned i.

 Translate from Danish

11.17 - bilag 17

 Søs Marie Serup
@SMSerup

Follow

Alle andre var røget ud for det Støjberg
overlever: bt.dk/politik/sos-ma ... [#dkpol](#)

 Translate from Danish

4:31 AM - 23 Jun 2017

65
Retweets

255
Likes

 23 65 255

11.18 - bilag 18

Torben Vedel A @torben_vedel · Jun 23

Replying to @SMSerup

For de fleste alm mennesker er dette en fis i en hornlygte, men alle os foragter barnebrude. Der er Chr. Borg flip af værste skuffe!

Translate from Danish

3

5

Rasmus @gratisfadoel · Jun 23

Hvordan er et lovbrud fra en minister - den udøvende magt i Danmark - et "flip"?!

Translate from Danish

1

9

Suzanne Rosenbak @SuzanneRosenbak · Jun 23

Jeg kan heller ikke indse, at det er ligemeget med lovbrud - helt ligegyldigt om man er enig eller ej. Et skråplan!!

Translate from Danish

1

3

Torben Vedel A @torben_vedel · Jun 23

Kriminelt? Som ikke at række hånden ud på cykel. Denne handling er sket for at beskytte mindreårige, ikke som en bevidst krim. Handling

Translate from Danish

1

1

11.19 - bilag 19

Suzanne Rosenbak @SuzanneRosenbak · Jun 23

Men indenfor loven, please. Alternativt må de ændre loven først. Tænk lige, hvis de gjorde noget ulovligt, du IKKE var enig i!

[Translate from Danish](#)

1

3

Torben Vedel A @torben_vedel · Jun 23

Point taken, men tænk hvis 80 mia sagen trak samme fokus fra de politiske kommentatorer. Hvis ulovligt så er det i en god sags tjeneste

[Translate from Danish](#)

1

Suzanne Rosenbak @SuzanneRosenbak · Jun 24

Uanset sagen mener jeg det samme, sorry. Så: I rest my case. Men go' weekend :-)

[Translate from Danish](#)

1

